

ปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิง
กรมการรักษาดินแดน ในเขตกรุงเทพมหานคร

นาวาตรีหญิง วิมลกานต์ แซ่ม้อย

	วพ302.2308
30A0150001	ว663ป
Title : ปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติ	
ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาโทศาสตรพัฒนการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
พ.ศ.2545

ISBN 974 – 281 – 705 – 7

**COMMUNICATION FACTORS AND FEMINISTIC ATTITUDES OF
WOMAN MILITARY STUDENTS, TERRITORIAL DEFENCE DEPARTMENT
IN BANGKOK METROPOLITAN AREA (BMA)**

LIEUTENANT COMMANDER WIMONKARN CHAMCHOY

A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Development Communication Arts

Graduate School, Dhurakijpundit University

2002

ISBN 974 – 281 – 705 – 7

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิงกรมการ
รักษาดินแดนในเขตกรุงเทพมหานคร

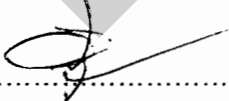
เสนอโดย นาวาตรีหญิง วิมลกานต์ แซ่ม้อย

สาขาวิชา นิเทศศาสตรพัฒนการ

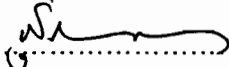
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศ.สุกัญญา สูดบรรทัด

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

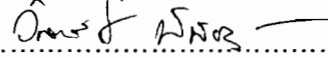
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์อรุณ งามดี)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ศ.สุกัญญา สูดบรรทัด)

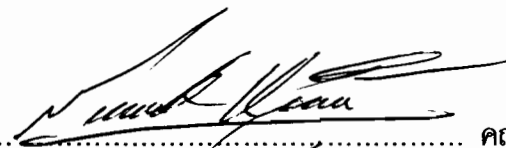

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.วิลาสินี พิพิธกุล)

.....กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(รศ.ดร.พีระ จิรโสภณ)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์)

วันที่ ๒๒ เดือน ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๕

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ ปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิงกรมการรักษาดินแดน ในเขตกรุงเทพมหานคร ” ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากศาสตราจารย์สุกัญญา สุคบรรทัด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อรุณ งามศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ และ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำทางวิชาการและตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา ที่เปิดโอกาสให้เข้ารับการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านและพันตรี สกลพัฒน์ มัธยมจันทร์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

คุณประโยชน์และคุณค่าอันใดจะมีได้จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีนี้ให้แก่พลโท บุญกรี-นาวาตรีหญิงผาสุข แซ่มซ้อย(บิดา-มารดา) นาวาโทหญิง กนกกร แซ่มซ้อย(พี่สาว) และคุณศลิษา เฉลิมราษฎร์ (น้ำสาว) ที่เป็นกำลังใจ ให้ความห่วงใยและสนับสนุนการศึกษา ตลอดจนครู/อาจารย์ ทุกท่านที่ได้เคยอบรมสั่งสอนให้ความรู้ด้วยดีแก่ผู้วิจัยตลอดมา

นาวาตรีหญิง วิมลกานต์ แซ่มซ้อย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๑
สารบัญภาพ.....	๑๒
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหำการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ข้อสมมุติฐาน.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. ทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร.....	7
แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล.....	10
แนวคิดและทฤษฎีอิทธิพลของสื่อบุคคล.....	14
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ.....	17
แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	22
แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์และทฤษฎีแรงจูงใจ.....	23
ทฤษฎีสันับสนุนทางสังคม.....	26
แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ.....	27
ทฤษฎีสตรีศึกษา.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.	ระเบียบวิธีวิจัย.....51
	การวิจัยเชิงปริมาณ.....51
	ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....51
	สมมติฐานในการวิจัย.....51
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....52
	เกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปร.....53
	การวิจัยเชิงคุณภาพ.....55
	การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก.....55
	แนวคำถาม.....55
	แบบการสัมภาษณ์.....56
	การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....58
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....58
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....59
	การนำเสนอข้อมูล.....59
4.	ผลการศึกษา.....60
	ตอนที่ 1 คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....60
	ตอนที่ 2 ปัจจัยทางการสื่อสารเกี่ยวกับการได้รับข่าวสารในการเข้าเรียน วิชาทหารรักษาคินแดนผ่านสื่อต่างๆ.....67
	ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน.....69
	ตอนที่ 4 ทักษะคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหารและการเรียนวิชา ทหารรักษาคินแดน.....72
	ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....74
	ตอนที่ 6 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำนักศึกษาวิชาทหารหญิงและครูฝึก....89
5.	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....101
	สรุปผลการวิจัย.....101
	อภิปรายผลการวิจัย.....107
	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....112

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก. ประวัติการศึกษาวิชาทหารหญิง.....	120
ภาคผนวก ข. แบบสอบถาม.....	126
บรรณานุกรม.....	114
ประวัติผู้เขียน.....	132

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1. สรุปลักษณะระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	57
2. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบรรณานุกรม	61
3. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาในปัจจุบัน	61
4. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปี	61
5. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มชั้นปี	62
6. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะสถานศึกษา	62
7. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว	62
8. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของบิดา	63
9. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพมารดา	63
10. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพี่น้อง	64
11. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพี่น้องที่เป็นชาย	64
12. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพี่น้องที่เป็นหญิง	64
13. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับพี่น้อง	65
14. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหาร	65
15. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทในบ้าน	65
16. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทในสถานศึกษา	66
17. จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิชาที่ชอบ	66
18. การได้รับข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน ก่อนการเข้าเรียนจากสื่อประเภทต่างๆ	67
19. ปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน	69
20. ทศนคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหารและ การเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน	72
21. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุของกลุ่มตัวอย่างกับทศนคติเชิงสตรีนิยม	74
22. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง กับทศนคติเชิงสตรีนิยม	75
23. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง กับทศนคติเชิงสตรีนิยม	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษาวิชาทหารรักษาดินแดน ของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม.....	76
25. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนของครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม.....	77
26. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาของกลุ่มตัวอย่าง กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม	78
27. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดาของกลุ่มตัวอย่าง กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม	79
28. แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องของกลุ่มตัวอย่าง และทัศนคติเชิงสตรีนิยม.....	80
29. แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องที่เป็นชาย ของกลุ่มตัวอย่างและทัศนคติเชิงสตรีนิยม.....	81
30. แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องที่เป็นหญิง ของกลุ่มตัวอย่างและทัศนคติเชิงสตรีนิยม.....	82
31. แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลำดับพี่น้องของกลุ่มตัวอย่างและ ทัศนคติเชิงสตรีนิยม	83
32. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหาร ของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม.....	83
33. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทความรับผิดชอบในบ้าน ของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม.....	84
34. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม	85
35. แสดงการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสาร จากสื่อประเภทต่างๆ กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง.....	86
36. แสดงการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสาร จากสื่อมวลชนกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง.....	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

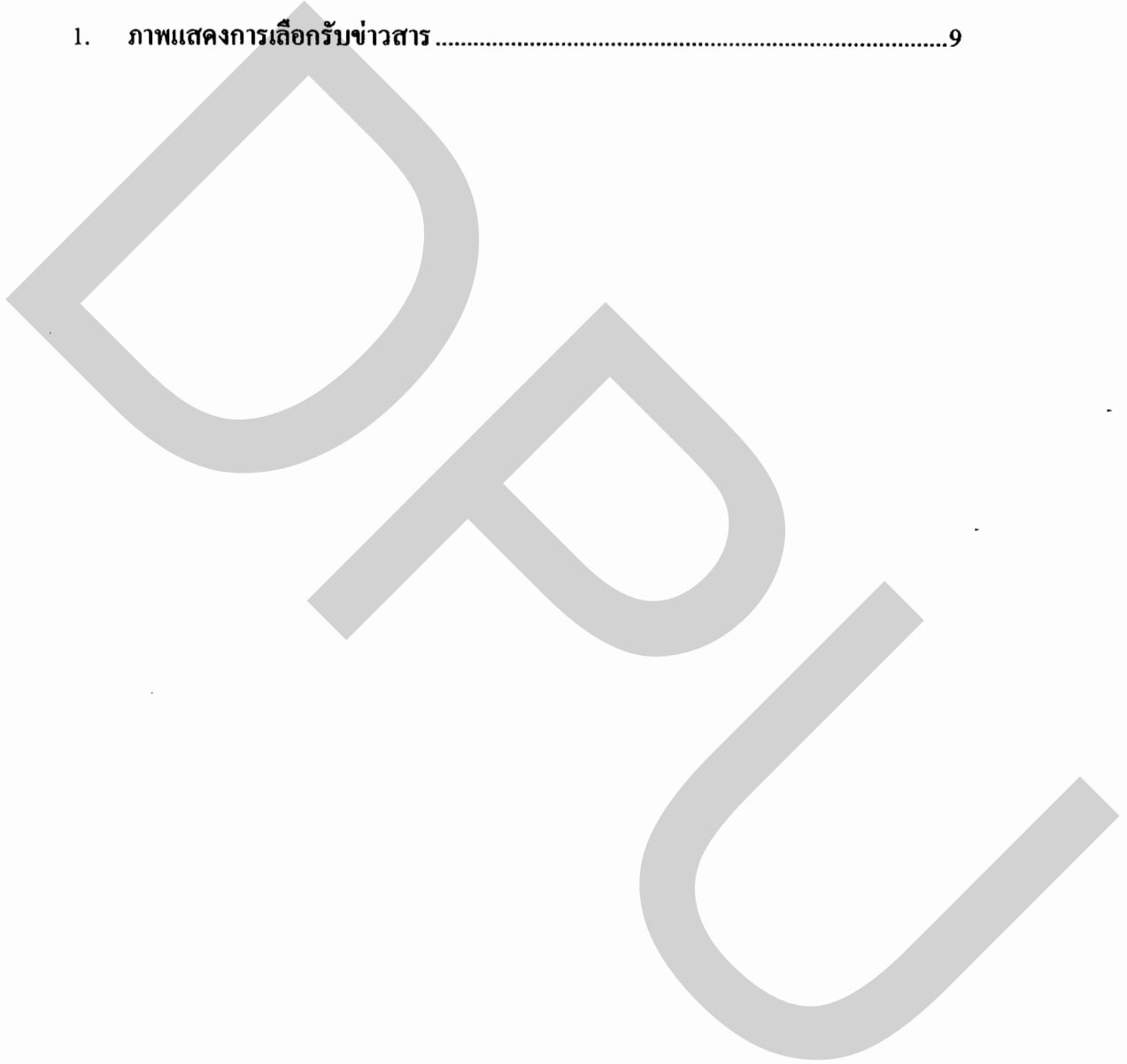
ตารางที่		หน้า
37.	แสดงการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากสื่อบุคคล กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง.....	87
38.	แสดงการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสาร จากสื่อเฉพาะกิจกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง.....	87
ก.1	สิทธิการแต่งตั้งยศ.....	122
ก.2	หลักสูตรวิชาทหารหญิง.....	123

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1. ภาพแสดงการเลือกรับข่าวสาร 9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิง
 กรมการรักษาดินแดน ในเขตกรุงเทพมหานคร
 ชื่อนักศึกษา นาวาตรีหญิง วิมลกานต์ แซ่มซ้อย
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ สุกัญญา สุคนทรทัต
 สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
 ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางการสื่อสาร ในเชิงสัมพันธ์กับการตัดสินใจเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาหญิง และทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ผลการวิจัยทั้งในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่า

กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนจากสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ สื่อเฉพาะกิจ และสื่อมวลชน โดยสื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนมากที่สุดได้แก่ ครู/อาจารย์ รองลงมาคือจากเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน และจากเพื่อนชาย ในส่วนของทัศนคติเชิงสตรีนิยมต่อการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกเกือบทุกประเด็น โดยที่มีความเห็นในเชิงบวกกับประเด็นนักศึกษาวิชาทหารชายควรให้เกียรตินักศึกษาวิชาทหารหญิงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ บुरุษและสตรีควรมีความเท่าเทียมกันทางสังคมและการที่สตรีต้องพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม จากการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหารหญิง ให้ความเห็นว่าการเรียนวิชาทหารของสตรีเป็นสิ่งแปลกใหม่ ทำทาสความสามารถ และเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้ชายยอมรับผู้หญิง มากขึ้น

สำหรับปัจจัยที่มีส่วนทำให้นักศึกษาวิชาทหารหญิง ตัดสินใจเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับตนเองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถาบัน ปัจจัยเชิงสตรีนิยม และปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การพัฒนาตนเอง การต้องการได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ รวมทั้งการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนเพื่อให้ได้คะแนนพิเศษในการสมัครเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษาของทหาร

ในส่วนของความสัมพันธ์ของปัจจัยทางประชากร และการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเรียน
วิชาทหารรักษาดินแดนกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม พบว่าปัจจัยทางประชากรที่มีความสัมพันธ์กับ
ทัศนคติเชิงสตรีนิยม ได้แก่ อาชีพของบิดา-มารดา และบทบาทความรับผิดชอบในบ้าน ซึ่งกระบวนการ
ขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวเป็นสิ่งที่มียุทธผลต่อกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด สำหรับการเปิดรับ
สื่อเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน พบว่า การรับข่าวสารจากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์ใน
ทางบวกกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ในขณะที่สื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ
เชิงสตรีนิยม

Thesis title Communication Factors and Feministic Attitudes of Woman Military Students, Territorial Defence Department in the Bangkok Metropolitan Area (BMA)

Name Lieutenant Commander Wimonkarn Chamchoy

Thesis Advisor Professor Sukunya Sudbanthad

Department Development Communication Arts

Academic year 2001

Abstract

This research, which uses both quantitative and qualitative methods, is aimed at studying the relationship between the following variables – communication factors, the decision of female students to enroll in territorial defence training programs and their feministic attitudes.

The research finds that the sampled students receive the information about enrolling in military training through person media, followed by ad-hoc media and mass media, respectively. The most common person media are teacher/professor, followed by officials of the Department of Territorial Defence and from male friends, in that respective order. As for their feministic attitudes about enrolling in the military training, the sampled students are found to have positive attitudes about all issues studied. For instance, the issue about due respect required from male students to female students is ranked as the first most positive issue, followed by gender equality, and need for women to self-develop academically, economically, and socially, in that order.

According to the interviews with the sampled female military students, the opening of military training to female students is seen as a new and challenging experience and is one way to make women become more accepted by men.

With respect to the factors that led female students to enroll in military training, personal factors are found to be the most influential, followed by institutional factors, feministic factors, and peers factors. More specifically, the personal factor of self-development factor, which is regarded as the most influential, is interpreted to include the need to seek new knowledge and experiences as well as the special points that will be gained upon enrolling in the military training and usable for further studies in other military institutions.

As far as the relationship between demographic variables, the exposure to media about enrolling in military training and the sampled students' feministic attitudes, the study finds that demographic variables that are statistically significant to feministic attitudes are occupation of parents, and the students' role and responsibility in the household. Social refining from the family is found to be most influential to the samples studied. In addition, the study finds that there is a positive relationship between exposure to personal media about the military training and feministic attitudes while mass media and ad-hoc media are found to have no relationship with feministic attitudes.

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สตรีเป็นผู้มีบทบาทอันสำคัญต่อครอบครัว เพราะเป็นทั้งแม่และภริยา ครอบครัวจะมีความสุข หรือมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงเพียงไร อยู่ที่บทบาทของสตรีเป็นอย่างมาก ถึงกับมีคำกล่าวของคนโบราณว่า “ขาดแม่เหมือนแพแตก” ฉะนั้น สตรีในปัจจุบันนี้มิใช่กำหนดบทบาทของตนเองเพียงแค่ง่ายๆ และบุคคลในครัวเรือนเท่านั้น แต่สตรีควรใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศชาติ และเป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิกในครอบครัว ด้วย (สออง ศรีนทุ อ่ำไพวรรณ ตรีกุล , 2537)

สังคมไทยสมัยโบราณ สตรีมีฐานะด้อยกว่าบุรุษมาก ไม่เคยได้รับสิทธิหรือความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุรุษในทุกด้าน บุรุษจะได้รับการยกย่องเหนือกว่าสตรีทั้งทางด้านพหุนิยมและนิพนธ์ ถึงแม้ว่าภายหลังจะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามา ทำให้ฐานะสตรีไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แต่ก็ยังไม่เท่าเทียมกับบุรุษอยู่นั่นเอง

ปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สตรีมีบทบาทหน้าที่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบทบาททางครอบครัว บทบาทด้านสังคม บทบาททางเศรษฐกิจ บทบาททางการเมืองการปกครอง และบทบาทด้านการศึกษา

บทบาททางครอบครัว สตรีต้องทำหน้าที่ในฐานะภรรยาและแม่บ้าน ต้องบริหารงานในบ้านทุกอย่าง เลี้ยงดูบุตรทำให้เป็นพลเมืองดี โนมน้าวชักจูงใจสามี บุตร และสมาชิกในครอบครัว ให้ยอมรับสิ่งใหม่ๆ ต่างจากสตรีในอดีต ซึ่งเป็นเพียงผู้ร่วมออกความคิดเห็นเท่านั้น (สมศรี กันธมาลา , 2539)

จากบทบาททางครอบครัวยังสะท้อนไปถึงบทบาทที่มีต่อสังคมและชุมชนอีกด้วย กล่าวคือ สตรีเป็นผู้ส่งสาร และรับข่าวสารเร็วกว่าบุรุษ จากการพูดคุยสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน ทำให้สตรีได้รับความรู้ และรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่สังคมและชุมชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งปัจจุบันนี้ สตรีมีบทบาททางสังคมมากกว่าสตรีในอดีต โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาต่างที่ ไสว พรหมณี ได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมพัฒนาที่ประสบความสำเร็จ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มักจะมีสตรีเข้าร่วมเป็นแกนนำหรือสนับสนุนอยู่เบื้องหลังด้วยเสมอ (ไสว พรหมณี , 2539)

บทบาททางเศรษฐกิจ การเงินและชีวิตแบบสมัยใหม่ที่เป็นผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิชาการแขนงต่างๆ ทำให้สตรีต้องเข้ามามีบทบาทในการหารายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัวโดยออกไปทำงานทำนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำและปานกลาง (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว, 2526)

บทบาทด้านการศึกษาศตรี โดยทั่วไปสตรียังมีระดับการศึกษาต่ำกว่าบุรุษ สตรีจึงจำเป็นต้องมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่างๆ เพื่อปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอาชีพ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า สตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุรุษ (จรรยา มะลาดวง , 2535)

นอกจากนี้ บทบาทสตรีในด้านการบริหาร ในปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า สตรีมีความสามารถในการบริหารไม่ด้อยไปกว่าบุรุษ ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง เช่น สตรีได้รับเกียรติเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด แพทย์ ผู้พิพากษา ทหาร นักบิน ฯลฯ และกองทัพบกยังได้มีคำสั่งเลื่อนชั้นยศนายทหารหญิงเป็นถึงขั้นระดับนายพล (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 47 ฉบับที่ 13962 วันที่ 13 เมษายน 2539)

ทั้งนี้ ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ระบุในมาตรา 34 กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม (สภาร่างรัฐธรรมนูญ, 2540)

สำหรับบทบาทของสตรีในทางทหาร เห็นได้จากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติลงประมาณ 3 ปี (พ.ศ.2491) พล.ท.หลวงชาตินิกรบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พิจารณาเห็นว่า การสงครามในอนาคคนั้น พลเมืองทุกคนไม่จำกัดเพศ วัย และไม่ว่าจะอยู่ที่ใด ข้อมมีส่วนร่วมในสงครามได้ คือ ให้นำบุคคลทำหน้าที่อย่างทหารในยามสงคราม โดยเข้ารับราชการฝึกวิชาทหาร เพื่อให้รู้จักหน้าที่ของทหารเพื่อเข้าร่วมกับกองทัพประจำการในยามสงคราม (การตรวจเยี่ยมกรมการรักษาดินแดน ของผู้บัญชาการทหารบก , 21 สิงหาคม 2539)

สำหรับประเทศไทย กองทัพบกได้กำหนดนโยบายให้เร่งพัฒนาฝึกอบรมเขวชนของชาติ เพื่อเป็นกำลังสำรองที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งส่งเสริมการฝึกวิชาทหารทั้งชายและหญิงให้มีความรู้การทหารทั้งในทางเทคนิคและยุทธวิธี ปลูกฝังอุดมการณ์ ยึดมั่นสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เสริมสร้างระเบียบวินัย เชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีของชาติ มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงมีความอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบากได้ (คำสั่งกองทัพบกที่270/22537,2537)

ปัจจุบันการฝึกวิชาทหารเป็นที่นิยมสมัครเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ทั้งชายและหญิง โดยกำหนดให้เรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 5 มีการสอบภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎี และภาคสนาม ในระหว่างเรียนมีการสอบเก็บคะแนนเป็นระยะ ๆ เพื่อเลื่อนชั้นขึ้นไปตามลำดับ และจะต้องสอบให้ครบตามหลักสูตรที่กำหนด ถ้าขาดเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องเรียนซ้ำชั้นในชั้นเดียวกันไม่เกิน 2 ปี และผู้ที่จะมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และไม่เกิน 22 ปี ในชั้นปีที่ 1 (ระเบียบการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร, 2542)

นักศึกษาที่สมัครเข้ารับการฝึกวิชาทหารทั้งชายและหญิง เรียกว่า นักศึกษาวิชาทหาร โดยใช้อักษรย่อว่า นศท. เมื่อฝึกครบหลักสูตรจะเป็นกำลังสำรองของกองทัพไทย มีความสำคัญไม่น้อยกว่าทหารกองประจำการ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร, 2534)

กรมการรักษาดินแดนเปิดรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารหญิงขึ้นเป็นครั้งแรก ปีการศึกษา 2528 ในชั้นปีที่ 1 โดยใช้อักษรย่อ นศท. (ญ) เมื่อเรียนจบหลักสูตร 3 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็นสิบเอก นักศึกษาวิชาทหารหญิงคนใดมีความสนใจที่จะฝึกศึกษาต่อถึงชั้นปีที่ 5 มีวุฒิการศึกษาดังเดอนุปริญญาขึ้นไป จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น ว่าที่ร้อยตรี เหมือนกับนักศึกษาชาย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี

นับตั้งแต่การเริ่มเปิดรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารหญิงขึ้นในปี พ.ศ.2528 ได้มีนักศึกษาวิชาทหารหญิงสมัครเข้าเรียนวิชาทหารเป็นจำนวนมากเพิ่มขึ้นทุกปี (จากสถิติแผนกทะเบียนพลกรมการรักษาดินแดน) และสำหรับเหตุผลในการเรียนวิชาทหารอาจมาจากหลายสาเหตุ สาเหตุหนึ่งอาจมาจากความสนใจที่จะเข้ารับราชการทหารในระยะต่อไป ส่วนสาเหตุอื่นที่สมัครเข้าเรียนอาจมาจากความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาทหาร หรืออาจมีเหตุผลอื่นๆ เช่น ต้องการมีเพื่อน ต้องการพัฒนาตนเอง ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใหม่ๆ ก็เป็นไปได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานักศึกษาวิชาทหารหญิงที่สมัครเรียนวิชาทหารว่ามีการใช้สื่อประเภทต่างๆอันได้แก่สื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจในการตัดสินใจเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนอย่างไร สื่อแต่ละประเภทเข้ามามีบทบาทมากน้อย และเป็นไปในทิศทางใด และมีผลต่อทัศนคติเชิงสตรีนิยมหรือไม่

ปัญหานำการวิจัย

1. นักศึกษาหญิงเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนอย่างไร
2. นักศึกษาหญิงมีทัศนคติเชิงสตรีนิยมด้านการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน อย่างไร
3. ปัจจัยทางประชากรและการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหาร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม หรือไม่
4. ปัจจัยต่อไปนี้ อันได้แก่ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน ปัจจัยเชิงสตรีนิยม ปัจจัยเกี่ยวกับตัวเอง และปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน มีส่วนทำให้นักศึกษาวิชาทหารหญิงตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาหญิง
2. เพื่อศึกษาทัศนคติเชิงสตรีนิยมต่อการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาหญิง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาหญิง

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเชิงสตรีนิยมกับปัจจัยทางประชากร และการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาหญิง

ข้อสมมุติฐาน

1. ปัจจัยทางประชากร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม
2. ปัจจัยทางการสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษานักศึกษาวิชาทหารหญิง ที่ฝึกวิชาทหารรักษาดินแดนกับกรมทหารรักษาดินแดนในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ทั้งนี้เพราะนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานครสมัครเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนมากกว่าพื้นที่จังหวัดอื่น โดยจะทำการสำรวจปัจจัยทางการสื่อสาร ทัศนคติเชิงสตรีนิยมและการตัดสินใจเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาหญิง สำหรับสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2544 ถึง 15 กรกฎาคม 2544

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ปัจจัยทางการสื่อสาร หมายถึง การที่นักศึกษาหญิงเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนผ่านสื่อต่างๆ อันได้แก่ สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สื่อบุคคล ได้แก่ บิดามารดา ญาติสนิท พี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของกรมทหารรักษาดินแดน และสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ ป้ายประกาศ ใบปลิว เป็นต้น
2. ปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจ หมายถึง ปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาหญิง ซึ่งจะจำแนกเป็นปัจจัยเชิงสตรีนิยม ปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน ปัจจัยเกี่ยวกับตนเอง และปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน
3. ปัจจัยเชิงสตรีนิยม หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและความเสมอภาคของสตรีในด้านต่างๆ ที่สตรีพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับบุรุษ โดยไม่มีข้อกีดกันทางเพศ
4. ปัจจัยเชิงสถาบัน หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือสถาบันทหาร

5. ปัจจัยเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองของ นักศึกษาหญิง เช่น ความต้องการพัฒนาตนเอง ต้องการความภาคภูมิใจ ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทาง ทหาร เป็นต้น

6. ปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนและบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักศึกษา วิชาทหารหญิง ทั้งหญิงและชาย โดยในการศึกษาจะพิจารณาว่าเพื่อนมีส่วนในการตัดสินใจเข้าเรียน วิชาทหารหรือไม่ อย่างไร

7. นักศึกษาวิชาทหารหญิง หมายถึง นักศึกษาสตรี ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนด ไว้ในกฎกระทรวงกลาโหม และอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารรักษาดินแดนตามหลักสูตรที่ กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยให้ใช้คำย่อว่า “นศท.ญ.” และเป็นผู้กำลังศึกษาวิชาทหารรักษาดินแดน อยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 – 5 กับกรมการรักษาดินแดนในเขตกรุงเทพมหานคร

8. ทักษะคติเชิงสตรีนิยม หมายถึง ทักษะสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหารและการเรียน วิชาทหาร ความคิดเห็นเกี่ยวกับสตรีนิยมในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านวิชาชีพทหารหญิง ความเป็นหญิง ไทย บทบาททางสังคมและการเมืองของสตรี และบทบาทในครอบครัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยทางการสื่อสาร และทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาหญิงที่เรียน วิชาทหารรักษาดินแดน รวมทั้งความคิดเห็นต่อการเข้ารับการศึกษาเพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการ วางแผนประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

2. ผลจากการศึกษาจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ วางแผนเผยแพร่ความรู้ รวมทั้งการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อันจะนำ มาซึ่งความเข้าใจและวิถีทางที่เหมาะสมในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียน การฝึกวิชาทหารสำหรับสตรี เพื่อให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของสตรีต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้สตรีเข้าเรียนในหลักสูตรวิชาทหารให้มากขึ้น และที่ได้จากการศึกษารั้งนี้ สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการประกอบอาชีพของสตรีและการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมไปถึงการพัฒนาประเทศ เพื่อความมั่นคง

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการใช้สื่อและทัศนคติเชิงสตรีนิยม ที่ทำให้นักศึกษาหญิงตัดสินใจเรียนวิชา ทหารรักษาคินแดน ผู้วิจัยได้นำทฤษฎี แนวคิด ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร
2. แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ
5. แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
6. แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์และทฤษฎีแรงจูงใจ
7. ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม
8. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ
9. ทฤษฎีสตรีศึกษา

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

ข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมนุษย์เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ความต้องการข่าวสารก็จะเป็นสิ่งจำเป็น เพราะมนุษย์ต้องการนำข่าวสารนั้นมาเป็นปัจจัย เพื่อพิจารณาประกอบความคิดและการตัดสินใจของตน

Cherry (1978) กล่าวว่า การสื่อสารของมนุษย์กระทำเพื่อแบ่งปันข่าวสาร (An act of sharing) นั่นเอง การแบ่งปันข่าวสารระหว่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การ

คัดสนใจ และกระทำกิจกรรมที่ประสานสอดคล้องกันในเรื่องการเปิดรับข่าวสารนี้ Schramm (1973) ให้ความเห็นว่า ข่าวสารที่เข้าถึงความสนใจของผู้รับสารได้มาก จะมีแนวโน้มทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารนี้ มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือ ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการในการเลือกรับข่าวสาร (Selectivity Process) ซึ่งประกอบด้วย

1. การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Exposure)

เป็นการเลือกขั้นแรกในการเลือกช่องทางสื่อสารของมนุษย์ ทักษะและความชำนาญในการรับรู้และเข้าใจข่าวสารของคนนั้น มีความแตกต่างกันบางคนถนัดที่เขียนมากกว่าพูด หรือบางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่าน สิ่งเหล่านี้เป็นตัวกำหนดในการเลือกเปิดรับหรือใช้สื่อของมนุษย์ จะสังเกตได้ว่าบางคนชอบดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ หรือชอบฟังวิทยุมากกว่าอ่านหนังสือ เป็นต้น

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention)

เนื่องจากสมองของมนุษย์นั้นสามารถรับข้อมูลได้จำกัด คือ รับข้อมูลได้เพียง 500 ส่วนใน 1 วินาที เท่านั้น ในเวลาหนึ่งๆ สมองคนเราจะถูกกระตุ้นจากข่าวสารต่างๆ มากมาย ทั้งความคิดของตนเองและสิ่งกระตุ้นจากภายนอก เช่น เสียงพูดคุยหรือเสียงต่างๆ สมองเราจะต้องคัดเลือกข่าวสารที่มากกระตุ้นอยู่ตลอดเวลาว่าข่าวสารใดที่ควรรับรู้และข่าวสารใดที่ไม่ควรรับรู้ ดังนั้นข่าวสารที่ถูกคัดเลือกแล้วมักเป็นข่าวสารที่ตรงตามความสนใจและความต้องการของผู้รับสาร

3. การเลือกรับรู้และการเลือกตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation)

หลังจากเลือกเปิดรับสื่อ เลือกสรรตามความหมายเหมาะสมและตามความต้องการของตนเองแล้ว ในขั้นต่อไปก็คือ การเลือกรับรู้และเลือกตีความหมายข่าวสารที่ได้รับ เป็นที่ยอมรับแล้วว่า คนเราจะไม่รับข่าวสารทั้งหมด ถึงแม้ว่าข่าวสารนั้นจะเป็นข่าวสารที่ถูกคัดเลือกมาแล้วก็ตาม ในข่าวสารหนึ่งๆ คนเรามักจะเลือกรับและเลือกตีความหมายในข้อความที่สอดคล้องกับประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ หรือค่านิยมของตนเองเท่านั้น ข้อความหรือข่าวสารในช่วงใดที่ไม่สอดคล้องกับความคิด ความรู้สึก การรับรู้ หรือค่านิยมที่ตนเองมีอยู่ก็จะถูกตัดทิ้งไป

ในขั้นของการเลือกรับรู้และเลือกตีความหมายนี้ ค่อนข้างจะสำคัญมากเนื่องจาก แต่ละคนมีความรู้สึก ประสบการณ์ และค่านิยมที่แตกต่างกันไป ดังนั้นจึงรับรู้เลือกตีความหมายเฉพาะในส่วนที่

สอดคล้องกับประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด และค่านิยมของตนเอง ซึ่งอาจทำให้การสื่อความหมายไม่ตรงกัน ซึ่งทำให้เกิดความล้มเหลวทางการสื่อสารได้ (Communication Breakdown)

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention)

คนเราจะยังเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสารไว้เป็นประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไปอีกด้วย ซึ่งข่าวสารที่มนุษย์เลือกจดจำไว้นั้น มักเป็นข่าวสารที่จะช่วยเสริมย้ำสนับสนุนความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ และค่านิยมของแต่ละคนที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็งหรือชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้ในการสนับสนุนเมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้งในสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจ จากที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกรับข่าวสาร (Selective Process) นำมาเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1

ภาพแสดงการเลือกรับข่าวสาร

Wilber Schramm (1973) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อการเลือกสรรของมนุษย์ได้แก่

1. ประสบการณ์ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน
2. การประเมินสาระประโยชน์ของข่าวสาร ผู้รับข่าวสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังแตกต่างกัน ทำให้มีความสนใจแตกต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อม ทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อและเนื้อหาข่าวสาร
5. ความสามารถในการรับข่าวสาร เกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารต่างกัน
6. บุคลิกภาพทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ประโยชน์ การโน้มน้าวจิตใจ และพฤติกรรมของผู้รับสาร
7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้ผู้รับเข้าใจความหมายของข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคของความเข้าใจความหมายของข่าวสารก็ได้

8. การรับรู้ประโยชน์จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข่าวสารที่ได้พบ

โดยทั่วไปผู้รับข่าวสารจะมีพฤติกรรมการเปิดรับสารที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น สนองความต้องการของตนเองตามสภาพแวดล้อม เหตุผล และความจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกรับสาร นอกเหนือจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารแล้ว ผู้รับข่าวสารก็มักจะแสวงหาสิ่งที่สอดคล้อง และสนับสนุนการรับรู้ประโยชน์ตลอดจนความเชื่อดั้งเดิมของตนด้วย

ทั้งนี้ประสบการณ์ ปรัชญา และหลักการดำเนินชีวิตก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้รับสาร โดยในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารหญิงจากสื่อประเภทต่าง ๆ อัน ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

2. แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) หมายถึง การสื่อสารเฉพาะหน้า (Face-to-Face Communication) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เป็นการสื่อสารที่ให้ความมั่นใจกันได้มากกว่า มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน รวดเร็ว และตรวจสอบได้ ฯลฯ คิดว่าการสื่อสารประเภทอื่นๆ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเมื่อมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ประกอบการสื่อสารเพื่อความสะดวกและประหยัดเวลาระหว่างบุคคลทั้งสองขึ้น เช่น การนำโทรศัพท์ โทรพิมพ์ มาใช้เป็นส่วนประกอบ เรียกว่า การสื่อสารผ่านสื่อ (Interposed Communication) ก็ยังนับรวมเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล แม้ว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารอาจจะลดลงไปบ้างเนื่องจากการไม่ได้เห็นหน้ากันระหว่างคู่สื่อสาร

จุดประสงค์โดยทั่วไปของมนุษย์ในการสื่อสารก็เพื่อให้ข่าวสารหรือความรู้ระหว่างกันเพื่อการจูงใจ และเพื่อความบันเทิง ส่วนหนึ่งของการสื่อสารของมนุษย์ จะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เป็นการสื่อสารกับคนใกล้ชิด เช่น คนในครอบครัว เพื่อนฝูง หรือคนใกล้ชิด เช่น คนที่เข้ามาติดต่องาน คนต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ดังนั้นการสื่อสารระหว่างบุคคลจะมีองค์ประกอบที่สำคัญคือบุคคล ข่าวสาร และผลที่เกิดขึ้น โดยมีลักษณะสำคัญ (Richard Heaver, 1984: 10-14) คือ 1) เป็นการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป แต่ต้องเป็นกลุ่มคนที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก 2) มักจะมีปฏิริยาตอบกลับเข้ามาในกระบวนการสื่อสาร 3) ไม่จำเป็นต้องเป็นการสื่อสารที่อยู่เผชิญ

หน้ากัน 4) ไม่จำเป็นต้องเป็นการสื่อสารแบบจงใจ 5) มักก่อให้เกิดผลอย่างใดขึ้น เนื่องจากโอกาสที่
 สารจะไปถึงผู้รับสารมีมากกว่า ตรงกว่า เปิดโอกาสให้เข้าใจได้มาก เพราะโอกาสในการตอบโต้
 ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว 6) มักถูกรบกวนโดยองค์ประกอบ
 แวดล้อม เช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางจิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรม

นอกจากนี้ พอลลาซาลเฟลด์ และเฮร์เบิร์ต แมนเซล (Paul Alzarsfeld & Herbert Manzel, 1963: 47) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของการสื่อสารระหว่างบุคคลไว้ว่า 1) เป็นการพูดคุยแบบเป็นกัน
 เองและส่วนตัว ทำให้ผู้พูดและผู้ฟังเกิดความเป็นกันเอง และทำให้ผู้ฟังยอมรับความคิดเห็นของผู้พูด
 ง่ายขึ้น 2) เป็นการสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน (Face-to-Face Communication) ทำให้ผู้พูดสามารถ
 คัดแปลงเรื่องราวต่างๆให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังได้ 3) เป็นการสื่อสารที่ส่งผลให้เห็นได้ทันที
 มีประโยชน์มากในกรณีที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล คำพูดเป็นพาหนะสำคัญที่สุด ในขณะที่การสื่อสาร
 สามารถเกิดขึ้นได้ โดยอาศัยพาหนะนำสารประเภทอื่นก็ได้ เช่น การสื่อสารด้วยกิริยาท่าทางการแสดง
 ทางสีหน้า การสบสายตา การใช้เสียงที่ไม่ใช่การพูด อากาณังเล โกรธ ดีใจ หรือเสียใจ การแสดง
 ออกเหล่านี้รวมเรียกว่า การสื่อสารเชิงอวัจนะ (Non-verbal Communication) อาจกล่าวได้ว่า การสื่อ
 สารระหว่างบุคคลเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปพร้อมๆกัน ระหว่างคู่กรณีในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร โดย
 ผ่านช่องทางหลายช่องทางซึ่งอาจซ้ำซ้อนกันได้ ดังนั้นการสื่อสารเชิงอวัจนะ (Verbal Communication)
 และเชิงอวัจนะจะถูกใช้ร่วมกันในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างแยกกันไม่ออก

สมรรถนะทางการสื่อสาร เกิดจากความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อถ่ายทอดสารที่ตรง
 หรือสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้รับสาร ในการพูดนั้นมีความสามารถเพียงแต่การสร้างเนื้อหา
 ให้มีความหมายอย่างถูกต้องเท่านั้น ดังนั้นผู้พูดจะต้องทราบว่าจะใช้รหัสอะไร ส่งผ่านช่องทางใด
 และจะแสดงออกอย่างไร ในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนั้นกับผู้รับแต่ละรายซึ่งมีความแตกต่างกันไป
 ตามสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรม

สำหรับนักศึกษาวิชาทหารหญิงที่จะทำการศึกษาผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลทั้งการใช้
 แบบสอบถามและการสัมภาษณ์โดยตรง โดยจะศึกษาถึงการสื่อสารระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการเข้า
 เรียนวิชาทหารด้วยเป็นสำคัญ ว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลมีส่วนให้นักศึกษาวิชาทหารหญิงตัดสินใจ
 เข้าเรียนวิชาทหารหรือไม่ อย่างไร และบุคคลใดบ้างที่นักศึกษาวิชาทหารหญิงได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการ
 การเรียนวิชาทหารมากที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร

ผู้รับสาร อาจหมายถึง บุคคลเพียงคนเดียว เช่น การพูดคุยระหว่าง 2 คน หรืออาจหมายถึง กลุ่มบุคคลก็ได้ ในการติดต่อสื่อสารนั้น บุคคลที่เป็นผู้รับสารอาจเปลี่ยนเป็นผู้ส่งสารในเวลาอื่นได้ เช่น ในการพูดคุยกันผู้รับสารอาจกลายเป็นผู้ส่งสาร

ผู้รับสารมีความสำคัญต่อการสื่อสาร มีความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ กระบวนการ ติดต่อสื่อสาร และผู้รับสารมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบอื่นของการสื่อสารอีกด้วย (สมร ทองดี. 2532 : 227)

นอกจากนี้ ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารจะไม่เกิดขึ้น ถ้าหากไม่ได้พิจารณาถึงปัจจัย ผู้รับสาร หรือคุณลักษณะของผู้รับสารในฐานะที่เป็นผู้รับการติดต่อสื่อสาร โดยตรง ซึ่งกริช สืบสนธิ์ (2533 : 5) กล่าวว่า เมื่อใดก็ตามที่ผู้ส่งสารมีความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารของตนเอง จงเตือนตนเองไว้เสมอว่า อาจประสบความล้มเหลวได้ ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารของตนเองมักจะตัดสินใจจากการที่ตนได้ติดต่อสื่อสาร ไปตามรสนิยม ความรู้สึก ทักษะคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง ว่าได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ การที่จะบอกว่าข่าวสารที่ส่งไปนั้นเป็นที่น่าพึงพอใจเพียงใด น่าจะกำหนดโดยผู้รับสาร ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลแต่ละคนมีภูมิหลังส่วนตัวที่แตกต่างกัน จึงมีจุดในการพิจารณาและตีความที่แตกต่างกันออกไปในขณะที่มีการส่งและรับสาร

ดังนั้น การส่งข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยอันเกี่ยวข้องกับผู้รับสาร หลายประการด้วยกันคือ

1. ความต้องการของผู้รับสาร โดยทั่วไปแล้วในการรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้น จะเข้าไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ประกอบด้วย
 - 1.1 ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนเอง
 - 1.2 ต้องการข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทักษะคิด และค่านิยมของตนเอง
 - 1.3 ต้องการประสบการณ์ใหม่
 - 1.4 ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการรับสาร

2. ความแตกต่างของผู้รับสาร ผู้รับข่าวสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้าน ได้แก่ วัย เพศ การศึกษา สถานะทางสังคม

2.1 วัยหรืออายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีแตกต่างในเรื่องความคิด และพฤติกรรม บุคคลที่มีอายุมาก จะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไป เมื่อคนมีอายุมากขึ้น (Myers Myers, 1982 : 5)

โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม (Liberal) ชี้ถืออุดมการณ์ (Idealistic) ใจร้อน (Impatient) และมองโลกในแง่ดี (Optimistic) มากกว่าคนที่มีอายุมาก สำหรับคนที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษนิยม (Conservation) ชี้ถือการปฏิบัติ (Pragmatic) ระมัดระวัง (Cautious) และมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) มากกว่าคนที่มีอายุน้อย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากคนที่มีอายุมากมีประสบการณ์ในชีวิตซึ่งเคยผ่านยุคปัญหาต่างๆ ตลอดจนถึงความผูกพันที่ยาวนาน และมีผลประโยชน์ในสังคมมากกว่าคนที่มีอายุน้อย (ปรมะ สตะเวทิน, 2526 : 105)

นอกจากนั้น โดยปกติแล้วคนที่วัยต่างกันมักจะมีความต้องการในสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน มีความสนใจข่าวสารที่แตกต่างกัน (ปรมะ สตะเวทิน, 2526: 106) ดังนั้น อายุจึงน่าจะเป็นตัวกำหนดความคิดเห็น ความต้องการ ความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน

2.2 เพศ ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย (Wilo, Goldhabers and Yates, 1980 : 87)

การวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหว หยั่งถึงจิตใจของคน ได้ดีกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิงและจะจดจำข่าวสารได้มากกว่า (ปรมะ สตะเวทิน, 2526:106)ความแตกต่างทางเพศจึงน่าจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการติดต่อสื่อสารและความต้องการในการรับข่าวสารที่แตกต่างกัน

2.3 การศึกษา มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของผู้รับข่าวสารเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจจะพบได้ตั้งแต่การแปลความ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เป็นสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมในการรับสารต่างกันไป! ผู้ส่งสารจึงต้องตระหนักและระมัดระวังว่าในการให้ข่าวสารนั้น ผู้รับสารมีการศึกษาอยู่ระดับใดเพื่อจะได้เสนอข่าวสาร คำแนะนำ และบริการโดยการเลือกใช้ภาษา ให้เหมาะสมกับผู้รับสาร (สมร ทองดี, 2532 : 229)

2.4 สถานะทางสังคม หมายความว่ารวมทั้งภูมิหลังของครอบครัว เชื้อชาติและชาติพันธุ์ อาชีพ รายได้และความเป็นอยู่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน จึงอาจกล่าวโดยสรุปว่า สถานะทางสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้รับสาร

3. ความคาดหวังและความพึงพอใจ ความคาดหวังเป็นความรู้สึกที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคนในการที่จะดีความต่อสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ ส่วนความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสาร คือ ความพึงพอใจในข่าวสารที่ได้รับ (Information Satisfaction)

ในการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้รับสารตามแนวคิดข้างต้นนั้นจะสามารถช่วยให้ได้ทราบและตระหนักถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลของนักศึกษาหญิง ซึ่งจะมีส่วนช่วยส่งเสริมวิธีการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อบุคคล

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T.Klapper, 1960: 15-49) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อบุคคล ไว้ดังนี้

อิทธิพลของสื่อบุคคล

สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำพาข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งโดยอาศัยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคล 2 คนหรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป สื่อบุคคลในการวิจัย

ครั้งนี้ ได้แก่บุคคลในครอบครัว (พ่อ แม่ ญาติ) ครูอาจารย์ เพื่อน และเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดนในที่นี้จะกล่าวถึงหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

หลักการและแนวความคิดการสื่อสารระหว่างบุคคล

แคทซ์ และ ลาซาร์สเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1995: 27) ให้ความเห็นว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล มีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและยอมรับที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด ฉะนั้นสื่อบุคคลจึงมีความสำคัญมากกว่าสื่อมวลชนในชั้นสูงใจ ส่วนสื่อมวลชนจะมีความสำคัญกว่าในชั้นของการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และอาจมีผลบ้าง ในการสร้าง ทัศนคติในเรื่องที่บุคคลยังไม่เคยรับรู้มาก่อน

โรเจอร์ และ ชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971) ได้กล่าวไว้ว่าในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใดๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอไป หรือให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพที่สุด สื่อที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจยอมรับสารนั้น ควรใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสารสื่อบุคคลนั้นจะเป็นประโยชน์มาก ในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการยอมรับสารนั้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดต่อสาร และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้นอีกด้วย

การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร สามารถซักถามทำความเข้าใจ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันได้โดยทันที จัดเป็นลักษณะที่เป็นประโยชน์มากในการใช้เป็นเครื่องชักจูงใจ โน้มน้าวใจผู้รับสาร ดังที่ Rogers and Shoemaker ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของสื่อบุคคลไว้ดังนี้

- 1) สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบบุคคลวิติ หากผู้รับสารไม่เข้าใจก็สามารถไต่ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากผู้ส่งสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ส่งสารก็ไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการ และความเข้าใจของผู้รับสารได้ในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน การที่ช่องสารที่เป็นสื่อระหว่างบุคคลมีระดับปฏิริยาตอบสนอง หรือปฏิริยาสะท้อนกลับสูง สามารถทำให้ลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร การเลือกแปลหรือตีความสาร และการเลือกจำสารได้

2) สามารถจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

การสื่อสารระหว่างบุคคลนี้ Rogers and Shoemaker แบ่งออกได้เป็น การติดต่อสื่อสารโดยตรง และ การติดต่อสื่อสารโดยกลุ่ม ดังนี้

2.1 การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) การติดต่อโดยตรงนี้ ใช้สื่อบุคคลในการเผยแพร่ข่าวสารเช่น วิธีเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชนของหน่วยงานต่าง ๆ วิธีนี้หากประชาชนหรือผู้รับสารสงสัย ไม่เข้าใจ ก็สามารถซักถามทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้เผยแพร่ข่าวสารยังสามารถสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้รับสารได้ด้วย ฉะนั้น ในกิจการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจ หรือชักจูงโน้มน้าวใจจึงนิยมใช้การติดต่อสื่อสารโดยตรง แต่มีข้อจำกัดคือ การสื่อสารประเภทนี้ ต้องใช้สื่อบุคคลเป็นจำนวนมาก สิ้นเปลืองเวลา และแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร

2.2 การติดต่อโดยกลุ่ม (Group contact of community public) คือ การติดต่อโดยผ่านกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม กลุ่มต่างๆ ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ ดังที่บลูเมอร์ (Blumer) กล่าวไว้ว่า “สังคมมนุษย์ประกอบด้วยกลุ่มที่ต่างชนิดกัน ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตร่วมกันอยู่ทั้งหมด จะประกอบกันเป็นแบบแผนปฏิบัติ และมีพฤติกรรมร่วมของบุคคล เมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปสู่ทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมี ความสนใจไปในทางนั้นด้วย” การติดต่อโดยกลุ่มนี้อาจทำได้โดยการประชุม อภิปราย และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิริยาโต้ตอบกัน ซึ่งจะมีส่วนในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข่าวสารนั้น

ลาซาร์สเฟลด์ และเมนเซล (Lazarsfeld and MenZel, 1968: 97) ได้ให้เหตุผลที่ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล สามารถจัดการเลือกรับสารของผู้ฟังได้ เนื่องจากการหลีกเลี่ยงการสนทนาหรือรับฟัง เป็นไปได้ยากกว่าการรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น ผู้รับสารอาจหลีกเลี่ยงไม่รับฟังเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อของตน หรือเรื่องที่ไม่สนใจได้ง่าย

2. การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า เปิดโอกาสให้ผู้ส่งสารสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่ใช้ในการสนทนากันได้ในเวลาอันรวดเร็ว หากว่าเนื้อหาที่สนทนานั้นได้รับการต่อต้านจากคู่สนทนา

3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลมักจะมีลักษณะง่าย เป็นกันเอง จึงง่ายต่อการชักจูงใจให้คล้อยตาม

4. ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อถือในข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของผู้ที่เขารู้จักและนับถือมากกว่าบุคคลที่เขาไม่เคยรู้จักมาก่อนแล้วมาติดต่อสื่อสารด้วย

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

ในกระบวนการสื่อสาร จะประกอบได้ด้วยองค์ประกอบของการสื่อสารที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) สื่อ (Media) ผู้รับสาร (Receiver)

องค์ประกอบทั้ง 4 นี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของการสื่อสารที่จะทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีการรับรู้ประโยชน์ และมีพฤติกรรมไปในแนวที่ผู้ส่งสารปรารถนา (Roger and Svenning, 1969)

สื่อ (Media) เป็นหนทางหรือวิถีทางที่จะนำข่าวสารไปสู่ผู้รับ หรืออาจกล่าวได้ว่า สื่อคือพาหนะที่นำพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ สื่อมวลชน (Mass Media) และสื่อบุคคล (Personal Media)

สื่อมวลชน (Mass Media)

หมายถึง สื่อที่ทำให้ผู้ส่งสารซึ่งอาจจะเป็นบุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคล สามารถที่ส่งข่าวสารข้อมูลไปยังผู้รับเป้าหมายจำนวนมาก และอยู่กันอย่างกระจัดกระจายได้ในเวลาอันรวดเร็ว

สื่อมวลชน (Mass Media) ในกระบวนการสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสาร ซึ่งมีลักษณะโดยทั่วไปที่แตกต่างจากการสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ 2 ประการคือ

1. กลุ่มผู้รับสารจะต้องเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ซึ่งไม่ใช่ผู้ที่อยู่ในสังคมหรือมีประสบการณ์ร่วมกัน แต่เป็นกลุ่มชนที่มีความหลากหลายและมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ไม่จำเป็นต้องเคยรู้จักหรือมีประสบการณ์คล้ายคลึงกันมาก่อน

2. สิ่งที่ใช้ในการสื่อสารมวลชนจะเป็นประเภทสื่อที่สัมผัสได้ด้วยกำรมองเห็น (Visual Transmitter หรือ Visual Media) เช่น หนังสือพิมพ์ และสื่อที่สัมผัสได้ด้วยกำรมองเห็นและกำรฟัง (Audio – Visual Transmitter) เช่น โทรทัศน์ เป็นต้น

สื่อบุคคล (Personal Media)

หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัว ระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป

สำหรับประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลนั้น นักวิชาการทางการสื่อสารส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า สื่อมวลชนจะมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อบุคคลในการให้ข่าวสารแก่คนจำนวนมากเพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง ส่วนสื่อบุคคลจะมีประสิทธิภาพมากกว่าในการชักจูงใจให้บุคคลมีการรับรู้ประโยชน์ต่อเรื่องนั้นๆตามแนวทางที่มุ่งหวังดังเช่น

Rogers (1978) ได้กล่าวเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลไว้ว่า ผลจากการวิจัยต่างๆ พบว่า สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ซึ่งหมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น มีประสิทธิภาพมากกว่า เมื่อวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เพราะข่าวสารที่ถ่ายทอดออกจากสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังแน่นหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Bettinghaus (1968) ที่ว่า สื่อมวลชนเป็นเพียงตัวเสริม ความเชื่อ และทัศนคติที่มีอยู่แต่เดิมในฝูงชนมากกว่าจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างสิ้นเชิง แต่อาจเปลี่ยนแปลงการรับรู้ได้บ้างในขอบเขตจำกัดของประสบการณ์ ฉะนั้น สื่อมวลชนจึงเป็นเพียงแหล่งความคิด และเป็นผู้วางแนวทางในการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์นั้น เป็นผลจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลแบบเห็นหน้าเห็นตากันทั้งสิ้น

Katz and Lazarfeld (1955) เห็นว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล มีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและยอมรับที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด ฉะนั้นสื่อบุคคลจึงมีความสำคัญมากกว่าสื่อมวลชนในชั้นจูงใจ ส่วนสื่อมวลชนจะมีความสำคัญกว่าในชั้นของการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และอาจมีผลบ้างในการสร้างการรับรู้ผลประโยชน์ในเรื่องที่บุคคลยังไม่เคยรับรู้มาก่อน

นอกจากนี้ ทฤษฎีการสื่อสารแบบหลายขั้นตอน (Multi – Step Flow of Communication) ยังได้กล่าวว่า ข่าวสารส่วนใหญ่ที่เผยแพร่จากสื่อมวลชนมากกว่าก่อน แล้วบุคคลจะนำเอาข่าวสารข้อมูลที่ได้รับจากสื่อมวลชนไปเผยแพร่แก่ประชาชนเป้าหมายคนอื่นๆ ต่อกันไป ซึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารแต่ละครั้งผู้ถ่ายทอดมักจะสอดคล้องการรับรู้ประโยชน์หรือความคิดเห็นของตนเองลงไปด้วย ทำให้ผู้รับสารคนต่างๆ ได้รับข่าวสารที่มีการรับรู้ประโยชน์ของกลุ่มชนที่ตนมาด้วย ซึ่งมีผลไม่น้อยที่จะทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม

สื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media)

เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่ผู้ส่งสารใช้ในการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลไปยังมวลชน บุคคล หรือกลุ่มบุคคล สื่อดังกล่าวนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ (Audio Visual Media) และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (Printed Media) ส่วนสื่อเฉพาะกิจที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ป้ายประกาศ แผ่นปลิว ซึ่งใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิชาทหาร

นอกจากนี้ Adams (1971) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อเฉพาะกิจไว้ดังนี้ คือ สื่อเฉพาะกิจจัดว่ามีความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล เพราะสื่อเฉพาะกิจเป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ การใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่าง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย (Target Audience) ที่กำหนดไว้แน่นอน ตัวอย่างสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ การจัดพิมพ์เอกสาร จุลสาร แผ่นพับหรือแผ่นปลิว ออกเผยแพร่ ซึ่งอาจจะจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยทางไปรษณีย์ (Direct Mail) นอกจากนี้การปิดโปสเตอร์ตามชุมชนต่างๆ การจัดนิทรรศการ การสาธิต ก็เป็นการใช้สื่อเฉพาะกิจที่มีประสิทธิภาพในการรณรงค์เผยแพร่

ในเรื่องของการเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างสื่อบุคคลกับสื่อเฉพาะกิจที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น Schramm (1973) กล่าวไว้ว่า “จากหลักฐานที่ปรากฏชี้ให้เห็นว่า การโน้มน้าวใจโดยการเผชิญหน้า (Face-to-Face) จะมีประสิทธิผลมากกว่าการโน้มน้าวใจด้วยสื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media) ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ (Audio Visual Media) และสิ่งพิมพ์ (Printed Media)

ทั้งนี้ ในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารของนักศึกษาหญิงต้องอาศัยการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อบุคคล หรือสื่อเฉพาะกิจ ซึ่งแต่ละสื่อมีบทบาทในการตัดสินใจแตกต่างกันไป โดยในการวิจัยครั้งนี้จะได้ศึกษานักศึกษาวิชาทหารหญิง

เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารจากสื่อใดมากที่สุด และสื่อประเภทใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาหญิงมากที่สุดด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) เป็นค่านิยมที่บุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสาร อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

Allport (1935) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะของความพร้อมทางด้านจิตซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงที่กำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Fishbein (1967) ให้คำจำกัดความของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความโน้มเอียงซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ที่จะแสดงตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางสนับสนุนหรือไม่สนับสนุน ทัศนคติเกิดขึ้นก่อนพฤติกรรม และทัศนคติเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

Newcomb (1954) ได้อธิบายว่า ทัศนคติเป็นความโน้มเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ อาจเป็นความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือรู้สึกเฉยๆ ไม่ชอบ ไม่เกลียด

Carter V. Good (1973) กล่าวว่า ทัศนคติ คือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่จะเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคล หรือสิ่งใด ๆ

Rokeach (1970) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติเป็นการผสมผสานหรือจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

การเกิดทัศนคติ

Rensis Likert ได้ศึกษามูลเหตุของการเกิดทัศนคติของคน ซึ่งนับว่าเป็นผลการศึกษาที่เน้นถึงการเกิดทัศนคติตามหลักวิชาการด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะ โดยได้สรุปข้อศึกษาไว้ว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทัศนคติ (Source of Attitude) ต่างๆ ที่มีอยู่มากมาย และแหล่งที่ทำให้คนเกิดทัศนคติที่สำคัญ คือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่เคยประสบมาก่อน เช่น นาย ก. เคยพูดกับ นาย ข. ด้วยไมตรีที่ดี ก็จะทำให้ นาย ข. รู้สึกชอบหรือมีทัศนคติที่ดีต่อ นาย ก. เป็นต้น

2. การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication from other) การได้รับการติดต่อจากบุคคลอื่น จะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่างๆ จากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่เคยได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่ว่าทำอย่างนี้ดี อย่างนั้นไม่ดี ก็จะทำให้เด็กมีทัศนคติต่อการกระทำต่างๆ ตามที่ได้รับทราบมา

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กมีความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อเห็นว่าพ่อแม่แสดงออกว่าไม่ชอบสิ่งใดก็ตาม เด็กจะเลียนแบบ คือไม่ชอบสิ่งนั้นไปด้วย

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factor) ทัศนคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น โรงเรียนวัด หน่วยงานต่างๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มาและสนับสนุนให้คนเกิดทัศนคติบางอย่างขึ้นได้

ประเภทของทัศนคติ

บุคคลสามารถแสดงทัศนคติออกได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. **ทัศนคติเชิงบวก** เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึกหรืออารมณ์จากสภาพจิตใจ ได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กร และการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่นๆ

2. **ทัศนคติเชิงลบ** คือทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเลื่อมเสีย ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่นๆ

3. **ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็น** ในเรื่องราว หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร และอื่นๆ โดยสิ้นเชิง

ทัศนคติทั้ง 3 ประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประเภทเดียวหรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่องความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด หรือค่านิยมอื่นๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำ หรือสถานการณ์ เป็นต้น ยิ่งถ้าทัศนคติของบุคคลแต่ละคนถูกกระตุ้นให้แสดงออกมาในรูปของความเห็นร่วมกัน ก็จะเปลี่ยนเป็น “สาธารณมติ”

สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้จะศึกษาทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิง โดยจะจัดแบ่งทัศนคติออกเป็น 3 กลุ่มดังกล่าว แต่จะจำแนกเป็น 5 ระดับ คือ ทัศนคติเชิงบวกมาก ทัศนคติเชิงบวก ทัศนคติไม่แน่ใจ ทัศนคติเชิงลบ และทัศนคติเชิงลบมาก

องค์ประกอบของทัศนคติ

Zimbardo and Ebbesen (1977) กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติ 3 ประการ คือ

1. **องค์ประกอบด้านความรู้** ความนึกคิด (The Cognitive Component) เป็นส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ทัวไปทั้งสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้หรือความคิดว่าสิ่งใดสิ่งนั้นก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดีก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. **องค์ประกอบด้านความรู้สึก** (The Affective Component) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวเนื่องกับสิ่งต่างๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของคนนั้นเป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละคน

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) คือการแสดงออกของบุคคล ต่อสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึก

จะเห็นได้ว่าถ้าบุคคลไม่มีความเข้าใจ หรือมีแนวความคิดซึ่งเรียกว่า “Concept” เกี่ยวกับสิ่งใดก็จะไม่สามารถมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นได้ การที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างกัน ก็เนื่องจากบุคคลมีความเข้าใจหรือมีแนวความคิดซึ่งเรียกว่า “concept” ต่างกัน

ดังนั้น ส่วนประกอบทางด้านความคิดหรือความรู้ ความเข้าใจ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติ และส่วนประกอบนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจออกมาในรูปแตกต่างกันทั้งในทางบวกและทางลบ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการเรียนรู้ของความรู้สึกที่เกิดขึ้นที่มีต่อวัตถุหรือปรากฏการณ์นั้นๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เมื่อนักศึกษาหญิงได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน แล้วเกิดความสนใจสมัครเข้าเรียน ก็อาจจะเป็นเพราะว่าพวกเขาได้รับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าเรียน ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารหญิงด้วย

6. แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

ความต้องการของมนุษย์อาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. ความต้องการที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (Natural needs) เช่น ความหิว ความรู้สึกทางเพศ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น ฯลฯ

2. ความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่ หรือความต้องการที่มีได้เกิดแก่บุคคลแต่กำเนิด (Acquire need) เกิดขึ้นจากการสะสมของประสบการณ์ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ความต้องการลักษณะนี้เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

ความต้องการระดับต่างๆ ของมนุษย์เป็นจุดสำคัญซึ่งจะต้องศึกษาในการสร้างแรงจูงใจ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่า พฤติกรรมในช่วงเวลาหนึ่งๆ ของบุคคลขึ้นอยู่กับความต้องการที่มีระดับสูงในขณะนั้น ซึ่งจะ ได้กล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจของนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงดังต่อไปนี้

ทฤษฎีแรงจูงใจ

Maslow (1968) เป็นนักจิตวิทยา ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจของมนุษย์โดยมีแนวคิดว่า ความต้องการของมนุษย์มีขั้นต่อน ถ้าความต้องการอันหนึ่งได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการถัดไปที่สูงกว่าก็จะเกิดขึ้น Maslow จึงได้เสนอการแบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ (Hierarchical Needs) ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs)

คือการทำให้เกิดความพึงพอใจให้แก่ร่างกายเมื่อเกิดความหิว ความกระหาย ความง่วง และความปรารถนาทางด้านเพศ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของแรงขับของมนุษย์ที่สำคัญเพื่อให้ตนเองอยู่รอด Maslow พิจารณาว่า ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นเสมือนพื้นฐานที่มาก่อนความต้องการสิ่งอื่นทั้งหมด ดังเช่นคนหนึ่งมีความหิวจัด และต้องการอาหารอย่างรุนแรง ความต้องการอย่างอื่นจะถูกกลืนไปหมดสิ้น

2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Safety Needs)

เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการทางด้านความปลอดภัยก็จะเกิดขึ้นตามมา ความต้องการความปลอดภัยมี 2 แบบ คือ

- 2.1 ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย
- 2.2 ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

Maslow กล่าวว่า ผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดี ร่างกายปกติ และมีการดำรงชีวิตเหมือนบุคคลทั่วไป ส่วนใหญ่จะมีความพอใจในความมั่นคงที่เขาได้อยู่ ถ้าสังคมดำเนินไปด้วยความสงบ ถือเป็นสังคมที่ดีทั่วไป จะทำให้บุคคลหรือสมาชิกของสังคมนั้นรู้สึกว่าเขาเองมีความปลอดภัย จากอุทกภัยที่มีเปลี่ยนแปลง อาชญากรรม การข่มขู่ การฆาตกรรม การกดขี่ และมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs)

เมื่อบุคคลได้รับสนองความต้องการทั้งทางกายภาพและความปลอดภัยมั่นคงแล้ว บุคคลจะเกิดความต้องการที่จะผูกพันในสังคมมากขึ้น กล่าวคือ เมื่อเวลาจะปฏิบัติงานใดๆ ก็พยายามที่จะหาทางให้กลุ่มรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และเมื่อได้รับการสนองตอบตามความต้องการนี้แล้ว บุคคลก็มีความต้องการในลำดับสูงขึ้นกว่านั้น คือ ประสงค์จะได้รับความชกชองจากกลุ่มต่อไป อย่างไรก็ดี บุคคลบางคนอาจมีเพียงความต้องการผูกพันตราบเท่าที่ซึ่งไม่ได้รับการตอบสนองในระดับที่พึง

พอใจก็ยังไม่ต้องการที่จะได้รับการยกย่อง แต่ในขณะที่เดียวกันบุคคลบางคนก็พยายามที่จะหาทางสนองความต้องการที่จะได้รับการยกย่อง ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้รับความพึงพอใจในด้านความผูกพันโดยเต็มที่ก็ได้ ผู้ปฏิบัติคนให้เป็นที่เสียหายแก่กลุ่ม เช่น เกิดอารมณ์เสียบ่อยๆ ทำให้เป็นชนวนไปถึงการทะเลาะวิวาทกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาได้ และในส่วนของความต้องการทางสังคมนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาถึงอิทธิพลของกลุ่มหรือของเพื่อนที่มีต่อการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหาร รวมถึงทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารหญิงด้วย

4. ความต้องการมีชื่อเสียงมีฐานะเด่นทางสังคม (Esteem Needs)

เมื่อบุคคลได้รับความพอใจจากการสนองตอบในความต้องการจะได้รับการยกย่องแล้ว จะเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นผู้มีประโยชน์ต่อผู้อื่น ตนเองสามารถมีอำนาจเหนือบุคคลต่างๆ และสิ่งแวดล้อมได้ในบางส่วน บุคคลประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าตนมีศักดิ์ศรี ทำให้ความต้องการที่จะประจักษ์ตนเกิดความรุนแรง ก็พยายามที่จะแสดงความสามารถของตนให้เต็มที่ เกิดความต้องการที่ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างล้าเลิศตามความสามารถที่จะทำได้ของตน

5. ความต้องการที่จะมีความสำเร็จตามความนึกคิดของตนเอง (Self-Actualization Needs)

สำหรับความต้องการในระดับนี้ โดยทั่วไปมักจะเข้าใจกันอย่างคลุมเครือ แม้แต่ผู้สร้างทฤษฎีเอง คือ Maslow ก็ยังไม่สามารถหาคำตอบที่แน่ชัดว่า คนชนิดใดจึงจะเรียกว่าผู้ตระหนักถึงความเป็นจริงในตนเอง หรือประจักษ์ตน (Self-Actualization) Maslow ได้อธิบายเรื่องการประจักษ์ตนว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความพอใจในขั้นสูงสุด (peak experience) ของตนไว้อย่างละเอียดในหนังสือ Toward a Psychology of Being ซึ่งสรุปแล้วหมายถึงบุคคลที่มีความรู้สึกสมประสงค์ที่จะแสดงบทบาทความสามารถที่เลอเลิศในการปฏิบัติสิ่งต่างๆ บุคคลจะเกิดความต้องการนี้มาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสำเร็จที่เขาได้รับในลำดับขั้นๆ ที่ผ่านมา เมื่อได้ความสำเร็จในลำดับขั้นๆ ก็เกิดความมานะและมองเห็นว่าความต้องการในลำดับถัดๆ ขึ้นไปเป็นสิ่งท้าทายที่จะต้องเอาชนะให้ได้ จึงเกิดอารมณ์เร่งเร้าให้พยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปเพื่อบำบัดความต้องการในลำดับสูงขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าบุคคลประเภทนี้โดยมากเป็นคนที่มีความอายุน้อยแต่การศึกษาและตำแหน่งการทำงานสูง แสดงถึงขีดการพัฒนาตนเองที่รวดเร็วกว่าระดับเฉลี่ย เพราะว่าประสบความสำเร็จในสิ่งท้าทายความรู้ความสามารถอยู่เสมอ

ในส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow นี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการทำแบบสอบถามในส่วนของปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน โดยจะจำแนกปัจจัยต่างๆ ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสตรีนิยม ปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน ปัจจัย

เกี่ยวกับตนเอง และปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน ซึ่งจะคว่านักศึกษาวิชาทหารหญิงมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการในระดับใดมากที่สุดในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหาร

7. ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

หลักการของการให้แรงสนับสนุนทางสังคมมี 4 ประการ (ดริวิตน์ เวชพาณิชย์, 2530) คือ

1. จะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ให้และผู้รับการสนับสนุน
2. ลักษณะการติดต่อสัมพันธ์นั้น จะต้องประกอบด้วย
 - 2.1 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะทำให้ผู้รับเชื่อว่ามีคนเอาใจใส่ มีความรัก ความหวังดีในคนอย่างจริงใจ
 - 2.2 ข้อมูลข่าวสารนั้น เป็นข่าวสารที่มีลักษณะทำให้ผู้รับรู้สึกว่าคุณค่าและเป็นที่ยอมรับในสังคม
 - 2.3 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ทำให้ผู้รับเชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีประโยชน์แก่สังคม
3. ปัจจัยนำเข้าของการสนับสนุนทางสังคม อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข่าวสาร วัตถุ สิ่งของ หรือทางด้านจิตใจ
4. จะต้องช่วยให้ผู้รับได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

แรงสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้บุคคล หรือผู้รับสาร ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ส่งสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัว และแหล่งอื่นๆ เช่น เพื่อนสนิท แรงสนับสนุนจากบุคคลเหล่านี้ อาจจะเป็นทั้งให้การสนับสนุนทาง อารมณ์ การแสดงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ การให้ความอบอุ่น หรืออาจให้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ สำหรับการแก้ปัญหานั้นๆ หรืออาจจะเข้าช่วยแก้ปัญหานั้น โดยตรง และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย จะได้ศึกษาว่าในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารหญิงนั้น พวกเขาได้รับแรง สนับสนุนทางสังคมหรือไม่ และสื่อบุคคลใดที่เป็นแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีส่วนในการตัดสินใจ ในครั้งนี้

8. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

การตัดสินใจนั้นเป็นกระบวนการเลือกระหว่างทางเลือกต่างๆ ซึ่งเป็นคำจำกัดความที่สั้น ง่าย และดูเหมือนว่าจะเข้าใจง่ายๆ ไป แต่จริงๆ แล้ว ภายในกระบวนการเลือกทางเลือกต่างๆ นั้นมีสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบางประการ ดังที่ เชสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ด (Chester I Barnard, 1983) ได้กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจว่าเป็นเทคนิควิธีใดก็ตามที่จะเลือกทางเลือกเหล่านั้นลงมาเหลือทางเลือกเดียว นั่นก็หมายถึงว่าเลือกทางใดทางหนึ่งขึ้นมานั่นเอง (วุฒิชัย จานง, 2523: 3) นอกจากนั้นแล้ว การตัดสินใจยังเป็นกระบวนการซึ่งบุคคล กลุ่มหรือองค์กร ได้ระบุตัวเลือกหรือตัดสินใจที่จะกระทำ รวบรวม ประเมินข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเลือก และเลือกจากตัวเลือกที่มีเหล่านั้น ซึ่งกระบวนการรวบรวมข้อมูลข่าวสารนั้นจะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (Carroll and Johnson, 1990: 19)

ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นเรื่องของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหาซึ่งเซอร์เบิร์ต เอ ไชมอน (Herbert A. Simon) เสนอว่าเป็นกิจกรรมด้านหาตัวปัญหาคือในปัญหาต่างๆ นั้น เราทราบได้แน่นอนว่าการที่จะเกิดปัญหาใดๆ ขึ้นมาจำเป็นต้องมีสาเหตุหรือสิ่งที่ก่อให้เกิดตัวปัญหานั้น ซึ่งอาจจะไม่ใช่สาเหตุโดยตรงก็เป็นได้ ความสามารถที่จะหาข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุมมากที่สุด หรือที่กล่าวว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์ (Complete Information) นั้นอาจจะเป็นไปได้ แต่เป็นเรื่องของการแสวงหาตัวข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหามากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (วุฒิชัย จานง, 2523: 5) ในการวิเคราะห์การตัดสินใจก็เช่นเดียวกันข้อมูลข่าวสารต่างๆ นั้น จะถูกใช้เพื่อจำกัดความในสิ่งที่ผู้ตัดสินใจนั้นเลือก (Carroll and Johnson, 1990: 66) ด้วยไม่มีกระบวนการตัดสินใจใดที่จะไม่มีความเสี่ยง (Carroll and Johnson, 1990: 20) และเนื่องจากมนุษย์มีข้อจำกัดมากมายทั้งทางกายภาพ (Physical) ชีววิทยา (Biological) จิตวิทยา (Psychological) และทางสังคม (Social factors) (Bernard, 1976: 12 อ้างถึงใน ชูสิทธิ์ เชนขำ, 2529: 17) ทำให้เขามีอาการรอบรู้ในเรื่องที่จะตัดสินใจได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การตัดสินใจของปัจเจกบุคคลจึงทำได้เพียงขั้นการแสวงหาความพอใจ (Satisfy) มิใช่ขั้นความมีเหตุผลที่จะนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุด (Maximization) อย่างแท้จริง (Simon, 1941: XI, XIV, XVIII, 61 – 78 อ้างถึงใน ชูสิทธิ์ เชนขำ, 2529: 17) และในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารหญิงก็เช่นเดียวกัน ที่นักศึกษาวิชาทหารต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารมากพอที่จะทำให้ตัดสินใจเรียนได้ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปว่า ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นได้มาจากการสื่อสารช่องทางใดเป็นสำคัญ

9. ทฤษฎีสตรีศึกษา

“สตรีนิยมนั้นมีผู้นิยามเอาไว้หลายอย่าง และความหมายพื้นฐานของคำคำนี้ก็ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ พจนานุกรมโดยทั่วไปจำกัดความสตรีนิยมนว่าเป็นการเรียกร่องสิทธิของผู้หญิงด้วยความเชื่อในความเท่าเทียมกันระหว่างประเทศ ในความหมายกว้างๆ นักสตรีนิยมหมายถึงผู้มีจิตสำนึกที่จะมุ่งลบล้างความเป็นรองของผู้หญิงไม่ว่าจะด้วยวิธีใดหรือด้วยเหตุผลใดก็ตาม สตรีนิยมถือกำเนิดขึ้นจากการรับรู้ว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ชอบมาพากลในวิถีที่สังคมปฏิบัติต่อผู้หญิง” (สารานุกรมสตรีนิยม, 1987)

“[สตรีนิยม] เป็นหลักคำสอน (doctrine) อย่างหนึ่งซึ่งชี้ว่าผู้หญิงถูกเอาเปรียบอย่างเป็นระบบในสังคมสมัยใหม่ แนวคิดดังกล่าวเรียกร่องให้ชายหญิงมีโอกาสเท่าเทียมกัน” (พจนานุกรมสังคมวิทยาลับพื้นกวีนิพนธ์, พิมพ์ครั้งที่ 2, 1988)

“สตรีนิยมมิได้มีหลักคำสอนทางการเมืองเฉพาะของตัวเอง นักสตรีนิยมซึ่งแบ่งแยกเป็นกลุ่มและกระแสทางความคิดอันหลากหลายมักจะขัดแย้งกันอย่างรุนแรง โดยพื้นฐานแล้วความเคลื่อนไหวในแนวสตรีนิยมมุ่งสร้างความเท่าเทียมในสิทธิทางการเมืองและสังคมระหว่างหญิงชาย สตรีนิยมไม่ว่าจะแบ่งแยกเป็นแขนงใดต่างก็มีสมมติฐานเบื้องต้นทางทฤษฎีร่วมกันว่าในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจนถึงบัดนี้ มีจารีตของการเอารัดเอาเปรียบผู้หญิงโดยผู้ชายดำรงอยู่” (พจนานุกรมรัฐศาสตร์ฉบับพื้นกวีนิพนธ์, พิมพ์ครั้งที่ 2, 1993)

“ทัศนคติที่จะพึงถือได้ว่าอยู่ในแนวสตรีนิยมนั้นจะต้องมีความเชื่อว่า ผู้หญิงได้รับการกดขี่และการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมมาโดยตลอด และสภาพเช่นนี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข กระนั้นก็ตาม นักสตรีนิยมก็มิได้มีความเข้าใจที่ตรงกันเป็นแนวเดียวว่าการกดขี่และความไม่เป็นธรรมดังกล่าวมีรูปแบบลักษณะเช่นไรบ้าง และจะต้องใช้วิธีใดแก้ไข” (กริมชอร์ว, นักปรัชญาสตรีนิยม, 1986)

พอร์เตอร์ (1991) ได้นิยามสตรีนิยมอย่างกว้างๆ ว่าเป็นแนวทัศนคติที่มุ่งขจัดความเป็นรอง การกดขี่ ความไม่เสมอภาค และความไม่เป็นธรรมที่ผู้หญิงต้องประสบเพราะสถานภาพทางเพศของตน (พอร์เตอร์, ผู้หญิงกับอัตลักษณ์ทางความคิดจิตใจ, 1991)

“นิยามอันเป็นแนวทางกว้างๆ ของสตรีนิยมนั้นพอจะประกอบสร้างขึ้นได้ อย่างน้อยที่สุด นักสตรีนิยมคือผู้ใดก็ตามที่ยืนยันว่าผู้หญิงได้รับเลือกปฏิบัติเพราะสถานภาพทางเพศของตน และผู้

หญิงมีความต้องการที่แตกต่างจากผู้ชายแต่ความต้องการเหล่านั้นถูกปฏิเสธมาโดยตลอด อีกทั้งการที่จะตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ จำต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างถึงรากถึงโคน ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง” (เคลมาร์, *สตรีนิยมคืออะไร*, 1986)

นิยามที่ยกมาเป็นตัวอย่างเหล่านี้รวมถึงนิยามอื่นๆ จะเห็นได้ว่า แนวทางอันหลากหลายของสตรีนิยมมีจุดร่วมอยู่ที่ความคิดพื้นฐานประการหนึ่ง นั่นคือ ที่ผ่านมามาจนถึงบัดนี้ ผู้หญิงตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เนื่องจากสถานภาพของเพศของตน การนิยามในลักษณะนี้มีนัยยะสืบเนื่องต่อไปว่า แนวคิดสตรีนิยมนั้นมุ่งทิศทางไปสู่การแก้ปัญหาของผู้หญิงในฐานะเป็นกลุ่มมากกว่าที่สนใจปัญหาของผู้หญิงในฐานะปัจเจกบุคคล แม้ในกรณีที่เน้นเรื่องความเป็นกลุ่มดังกล่าวนี้ น้อยที่สุดแล้ว ก็ยังพบข้อเสนอให้สตรีนิยมเป็น “ส่วนรวมนิยมแบบไม่เต็มใจ” (reluctant collectivism)

อย่างไรก็ดี เนื้อหาอันถือว่าเป็นจุดร่วมของสตรีนิยมซึ่งได้แก่ความเสียเปรียบของผู้หญิง ก็มิได้มีการขยายความให้แจ่มแจ้งไปกว่าที่เอ่ยถึงอย่างผ่านๆ นั่นเป็นเพราะในหมู่นักสตรีนิยมเองก็หาได้มีความเห็นพ้องกันไม่ว่า เหตุใดผู้หญิงจึงตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบ ในความเป็นจริงผู้หญิงนั้นต่างคนต่างได้เปรียบเสียเปรียบไม่เหมือนกันอย่างไรหรือไม่ อีกทั้งควรจะใช้วิธีการใดเพื่อแก้ไขสภาพที่ผู้หญิงประสบอยู่ เมื่อพิจารณาจากนิยามสังเขปทั้งหลายแล้ว ดูเหมือนพอจะสรุปได้ว่า สตรีนิยมนั้นเป็นกรอบคิดกว้างๆ ที่ยึดเป็นหลักร่วมกันอย่างคงที่สม่ำเสมอ เปรียบประดุจเปลือกหอยอันว่างเปล่า (Empty Shell) ที่แล้วแต่ใครจะใส่เนื้อหา รายละเอียด และคำอธิบายอย่างไรเข้าไปก็ได้ตามใจชอบ

ในปัจจุบัน การนำเสนอว่าสตรีนิยมมีเนื้อหาบางอย่างที่เป็นแกนกลางร่วมกัน แม้ในกรอบที่กว้างที่สุดตามที่กล่าวมา ก็ได้รับการโต้แย้งมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยว่านักสตรีนิยมต่างคิดเห็นขัดแย้งกันในเรื่องที่ว่าจำเป็นต้องมีคุณค่าอันยังยืนถาวรให้สตรีนิยมยึดถือด้วยหรือ แทนที่สตรีนิยมจะต้องเป็นหลักคำสอนหรือโลกทัศน์อันกว้างอย่างเต็มรูปแบบตามที่นำเสนอในพจนานุกรม ทำไมจะเป็นไปไม่ได้ที่สตรีนิยมจะเป็นเพียงจุดยืน หรือยุทธวิธีเชิงวิพากษ์ที่ใช้สำหรับบริบทเฉพาะเป็นครั้งๆ ไป หรือมีลักษณะเฉพาะกิจระยะสั้นนั้นคือ เป็นการตั้งคำถามต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับอำนาจโดยวิเคราะห์สืบสวนในบริบทเฉพาะต่างๆ มิใช่ในกรอบกว้างๆ ที่เหมารวมความเสียเปรียบของผู้หญิงเหมือนกันหมด ทศนะใหม่ก็นำเสนอสตรีนิยมว่ามีเนื้อหาเฉพาะกาล (Provisional Content) และมีลักษณะเป็นความตื่นตัวมุ่งมั่นที่จะวิพากษ์ (critical endeavor) ในด้านการเมืองเรื่องเพศ (sexual politics) และอาจวิพากษ์รวมไปถึงอำนาจรูปแบบต่างๆ ที่เข้ามาคาบเกี่ยวกันอีกด้วยเห็นได้ว่าสตรีนิยมในแง่นี้มีได้เสนอแนวการวิเคราะห์สังคม และเนื้อหาความคิดที่มีรูปแบบแน่นอน ภายใต้งู้อึกเช่นนี้เท่านั้นที่นักสตรีนิยมรุ่นใหม่พอจะยอมให้มีบรรทัดฐานบางอย่างได้บ้าง (ซึ่งจริงๆ แล้วก็มีตัวตนแต่

เพียงในนาม) กล่าวคือการวิพากษ์ที่กระทำนั้นพึงเป็นไปได้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพที่ดีกว่าเดิม

ข้อเขียนของนักสตรีนิยมร่วมสมัยแสดงถึงความคลางแคลงใจที่มีต่อกรอบรวมอันถาวรของสตรีนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ ในสายตาของบางคน สตรีนิยมในโลกตะวันตกศตวรรษที่ 20 นั้น ได้แตกกิ่งก้านสาขาออกไปมากมายจนไม่อาจหาจุดร่วมใดๆ ได้อย่างแท้จริง บางครั้งความคลางแคลงใจเหล่านี้ก็สะท้อนถึงทัศนะที่ว่า ได้เกิดมีเส้นแบ่งอย่างชัดเจนระหว่างแนวคิดสตรีนิยมของทศวรรษ 1960 และ 1970 ช่วงหนึ่งกับแนวคิดสตรีนิยมของทศวรรษ 1980 และ 1990 อีกช่วงหนึ่ง นักสตรีนิยมร่วมสมัยหลายคนถือว่าความเชื่อในเรื่องกรอบรวมอันไร้ปัญหาของสตรีนิยมตามที่ยังยืนยันอยู่ในพจนานุกรมทั้งหลายนั้นเป็นคุณลักษณะหนึ่งของสตรีนิยมยุค 1960/70 มากกว่าที่จะเป็นแก่นแท้ของสตรีนิยมในตัวของมันเอง

ในมุมมองดังกล่าว องค์ประกอบที่นิยามทั้งหลายเหล่านี้เป็นเนื้อหาร่วมของสตรีนิยมโดยรวม แท้จริงแล้วเป็นเพียงเนื้อหาเฉพาะของสตรีนิยมแนวหนึ่งในอดีตเท่านั้นเอง ยกตัวอย่างเช่น ในกรอบซึ่งมีการวางพล็อตไว้ว่าสังคมทำให้ผู้หญิงเสียเปรียบอยู่ร่ำไปนั้น มีเนื้อหารวมอยู่สองประเด็นด้วยกัน ประเด็นแรกคือ ระบบสังคมในระดับมหภาคปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างเลวร้าย โดยใช้อำนาจกระทำต่อผู้หญิงอย่างไม่เป็นธรรม (ถ้อยคำที่นิยมใช้กล่าวถึงเรื่องนี้ได้แก่ “การทำให้เป็นรอง” “การกดขี่” “การเอาเปรียบ”) ประเด็นที่สองเกี่ยวข้องกับเป้าหมายของการเรียกร้องของผู้หญิงอันได้แก่ “ความเสมอภาค” “โอกาสอันเท่าเทียม” “สิทธิที่เท่าเทียม” นักสตรีนิยมร่วมสมัยจำนวนหนึ่งได้ถกเถียงว่า ประเด็นที่สอง (การถูกผู้ชายกดขี่และความเท่าเทียมกับผู้ชาย) นี้เป็นประเด็นเฉพาะของสตรีนิยมตะวันตกยุค 1960/70 ครั้นล่วงมาถึงยุค 1980/90 นักสตรีนิยมไม่จำเป็นต้องยึดติดกับความเชื่อที่ว่า ผู้หญิงทุกคนเป็นเหยื่อของการกดขี่และควรจะมีเสมอเหมือนกับผู้ชายต่อไปอีกแล้ว หากพิจารณาตามแง่มุมที่กล่าวมา ก็อาจถือได้ว่านิยามสังเขปเกือบส่วนใหญ่ที่พบในพจนานุกรมมีความลำสมัย และมีข้อผิดพลาดตรงที่นำเอาแนวเก่าๆ ของสตรีนิยมมาเสนอเสมือนหนึ่งว่าเป็นภาพรวมของสตรีนิยมทั้งหมด

สตรีนิยมในฐานะเป็นการวิเคราะห์สังคมและเป็นจุดยืนทางการเมืองเฉพาะตัว

นักสตรีนิยมจำนวนมากได้แสดงความคลางแคลงใจต่อเนื้อหาร่วมของสตรีนิยมที่ปรากฏในนิยามตามพจนานุกรม และหันไปเน้นที่ความแตกต่างหลายหลาย กระนั้นก็ดี ควรคำนึงด้วยว่ามีนักสตรีนิยมบางคนสนใจที่จะประสานเชื่อมโยงองค์ประกอบอันแตกต่างในสตรีนิยมเข้าด้วยกัน

กรอบคิดในยุคร่วมสมัยของเรานั้นให้ความสำคัญต่อความหลากหลายของผู้หญิงและสถานการณ์ที่ผู้หญิงประสบอยู่ จนยากที่จะให้ใครปลงใจเชื่อว่าสตรีนิยมเป็นมุมมองร่วมที่ใช้การได้กับผู้หญิงทุกผู้ทุกนาม แต่พร้อมกันนั้นเองก็ได้เริ่มมีผู้ตั้งข้อสงสัยว่า หลากหลายก็อาจทำให้นักสตรีนิยมละเลยจุดยืนทางการเมืองที่ชัดเจนไปได้เหมือนกัน นี่หมายความว่า การให้ความสำคัญต่อความแตกต่างหลากหลาย มีผลทำให้สตรีนิยมอ่อนกำลังและความความเข้มข้นทางการเมืองลงไปทีเดียวหรือ “เขี้ยวเล็บ” ของสตรีนิยมที่เคยแหลมคมต้องเปลี่ยนไปเพราะความแตกกระจายทางความคิดหรือไม่ ในบริบทเช่นนี้นักสตรีนิยมอย่างเช่นบอร์โด (Bordo) ได้หันมากระตุ้นเตือนเพื่อนนักสตรีนิยมคนอื่นๆ มิให้หลงลืมเป้าหมายเชิงปฏิบัติที่เป็นความหมายร่วมของสตรีนิยม โดยกล่าวว่า “การหมกมุ่นอยู่กับความแตกต่างหลากหลายทางประวัติศาสตร์ อาจบดบังมิให้เห็นอิทธิทธิของผู้ชายผิวขาวในแบบแผนการจัดลำดับสูงต่ำทางเพศที่ดำรงต่อเนื่องกันมาข้ามยุคสมัย (Trans-historical) ซึ่งอิทธิทธิดังกล่าวนี้คือหย่อเลีย้งจารีตความคิดของโลกตะวันตกมาโดยตลอด” แต่ในขณะที่เดียวกันนั้น ก็มีผู้โต้แย้งอย่างแข็งขันว่า การสร้างภาพสตรีนิยมให้เป็นหลักการร่วมสำหรับผู้หญิงทุกคนก็เป็นการบดบังความแตกต่างระหว่างผู้หญิงไปด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ/ชาติพันธุ์

นักสตรีนิยมร่วมสมัยเห็นว่าการไม่นำพาต่อความแตกต่างในหมู่ผู้หญิงเป็นความผิดพลาดอย่างหนึ่ง และการหลงลืมละเลยปณิธานร่วมของสตรีนิยมก็เป็นความผิดพลาดอีกแบบหนึ่ง นักสตรีนิยมอย่างแกรีนท์ (Grant) ถึงกับกล่าวหาว่า การให้ความสำคัญกับแขนงแยกย่อยของสตรีนิยมมากเกินไป เป็นการบิดเบือนให้สตรีนิยมกลายเป็นแนวคิดที่ “มีจุดเน้นกระจุกกระจาย (multicentered) จนนิยามอะไรไม่ได้” สำหรับแกรีนท์แล้ว สตรีนิยมมีบางอย่างเป็นฐานรากอยู่ข้างใต้ ซึ่งปูไว้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของ “นักสตรีนิยมแนวสุดขั้วรุ่นแรกๆ ในยุคที่ขบวนการปลดปล่อยผู้หญิง (Women's Liberation Movement) กำลังแยกตัวออกจากนักคิดฝ่ายซ้ายที่กลายเป็นมาร์กซิสต์กันไปหมด”

เบลล์ ฮุกส์ (Bell Hooks) เป็นอีกผู้หนึ่งซึ่งแม้จะสนใจเล่นกับประเด็นความแตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะแต่ก็ตระหนักถึงอันตรายที่จะปล่อยให้เนื้อหาของสตรีนิยมคลุมเครือ เจือจาง และหละหลวมเกินไปพร้อมไปกับที่ได้แย้งนิยามกว้างๆ ซึ่งละเลยความแตกต่างในรายละเอียด ฮุกส์ก็เห็นว่าสตรีนิยมไม่ควรจะเป็น “อะไรก็ได้” เพราะนั่นจะทำให้สตรีนิยมหมดความหมายไปในเชิงปฏิบัติ ดังที่เขาปฏิเสธทัศนคติที่ว่า “ผู้หญิงคนใดก็ตามที่เรียกร้องความเท่าเทียมกับผู้ชายในทางสังคมล้วนนับเนื่องได้ว่าเป็นนักสตรีนิยมทั้งสิ้น โดยไม่ต้องสนใจว่าผู้หญิงคนนั้นมีมุมมองทางการเมืองอย่างไร” (เน้นความโดยเบสลิย์) ในขณะที่แกรีนท์มุ่งค้นหาชุดความคิดที่จะใช้เป็นแกนกลางสำหรับสตรีนิยม ฮุกส์หันไปข้องใจว่ามีอะไรบ้างที่สมควรกันออกไปจากปริมณฑลของแนวคิดดังกล่าว โดยกระบวนการถกเถียงดำเนินไปในกรอบของพันธกิจทางการเมืองที่ประกาศออกมาอย่างโจ่งแจ้งดังนี้

“ข้าพเจ้าคิดว่าเราต้องไม่ยอมให้ใครมาปรับเปลี่ยนโฉมสตรีนิยมจนสูญเสียลักษณะปฏิวัติไปหรือกลายเป็นอะไรที่ไม่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าทันทีที่ใครก็ตามต่อต้านปีศาจปไต โดย ก็ถือได้ว่าเขาผู้นั้นเป็นพวกหัวก้าวหน้า หากเป้าหมายของเราคือผู้กับปีศาจปไตและการกดขี่ทางเพศ เราจะไม่อาจปลีกตัวออกจากขบวนการปฏิบัติฝ่ายซ้ายไปได้” (เน้นความโดยเบสลิย์)

เห็นได้ว่า สุกส์ประกาศศึกทั้งกับผู้สนับสนุนนิยามของสตรีนิยมแบบกว้างตามพจนานุกรมและกับนักสตรีนิยมร่วมสมัยที่กลางแกลงใจในจุดร่วมของสตรีนิยม ทางเลือกที่เขาเสนอนั้นต่างจากกลุ่มที่ต้องการให้สตรีนิยมมีเนื้อหากว้างๆ ร่วมกันเพื่อดึงคนส่วนใหญ่มาเป็นพวก อย่างเช่น นาไมวูล์ฟ (Naomi Wolf) และยังต่างจากกลุ่มที่ใจกว้างยอมรับแนวคิดที่เห็นต่างทางการเมืองจากคนว่าเป็น “สตรีนิยม” ได้หมด เช่น แนวคิดต่อต้านการฝึกฝักร่วมเพศ (anti-sectarian) ของเอลลิสัน แจ็กการ์ (Alison Jaggar) นอกจากนี้ สุกส์ก็ยังยืนอยู่ตรงข้ามกับกลุ่มที่แบ่งแยกทฤษฎีกับการเมืองออกจากกัน ซึ่งเปิดโอกาสให้มีจุดยืนทางการเมืองอันหลากหลายภายใต้ร่มเงาของ “สตรีนิยม” เดียวกันได้ และสุกส์ก็ยังเห็นต่างไปจากเดวิส (Davies) ที่มองว่าแม้สตรีนิยมจะมีความเชื่อทางทฤษฎีอันหลากหลาย แต่ก็มีการกิจการทางการเมืองกว้างๆร่วมกัน สำหรับสุกส์จำเป็นต้องมีกรอบจำกัดทั้งสำหรับแนวคิดทฤษฎีและเป้าหมายทางการเมืองมิให้หลากหลายเกินไป

สุกส์เป็นตัวอย่างของผู้ประกาศยืนยันว่าสตรีนิยมเป็นจุดยืนทางการเมืองเฉพาะตัวอย่างหนึ่ง แต่ขณะเดียวกันนักสตรีนิยมกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มที่ต้องการดึงคนส่วนใหญ่เข้าร่วมหรือกลุ่มที่เห็นว่าสตรีนิยมไม่จำเป็นต้องยึดแนวทางปฏิบัติก็สามารถประกาศว่าสตรีนิยมเป็นจุดยืนทางการเมืองที่มีพันธกิจแน่นอนได้เช่นกัน เพียงแต่ว่าเป็นแนวทางที่เน้นลักษณะประสานสัมพันธ์ (Ecumenical) มากกว่าแนวทางปฏิวัติของสุกส์ แน่แน่นอนว่าการถกเถียงเกี่ยวกับจุดยืนทางการเมืองเหล่านี้ย่อมต้องกระทบถึงประเด็นที่ว่า เนื้อหาภายในของสตรีนิยมเองควรมีลักษณะสุดขั้วอย่างล้ำลึก หรือว่าควรจะเป็นกลางๆ เพื่อให้คนทั่วไปในสังคมยอมรับได้ อีกทั้งยังโยงสู่ปัญหาที่ว่าใครจะมีคุณสมบัติเข้าร่วมเป็น “สมาชิก” ของขบวนการสตรีนิยมได้บ้าง

✓ **อัตลักษณ์ทางเพศ** (นันทา วีรวิทชากุล, 2544)

“อัตลักษณ์ทางเพศ” (Gender Identity) คือ การที่บุคคลรับรู้ตนเองว่า คนคือผู้หญิงหรือผู้ชาย และความเป็นผู้หญิงหรือความเป็นผู้ชายนั้นก็กำหนดบทบาทให้แก่บุคคล ทำให้รู้ว่าควรจะทำอะไรในชีวิต และดำเนินความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างไร

อัตลักษณ์ทางเพศส่งผลกระทบต่ออย่างสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง โดยที่ผู้ชายและผู้หญิงหลายคนอาจไม่รู้สึกรู้สึกละเลยแม้แต่น้อย และคิดเอาว่าอัตลักษณ์ทางเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ และคิดว่าเรามาตั้งแต่เกิด แท้ที่จริงแล้วได้มีการโต้แย้งว่าอัตลักษณ์ทางเพศมิได้เป็นเรื่องธรรมชาติ หรือคิดว่าเรามาตั้งแต่เกิดแต่อย่างใด หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นท่ามกลางระบบสังคมที่มีการผลิตซ้ำวัฒนธรรม “ชายเป็นใหญ่” (Patriarchy) อันเป็นสังคมที่ยึดถือความเชื่อต่อไปนี้อย่างเหนียวแน่น

1. ความเชื่อเรื่อง “ผู้ชายเป็นจุดศูนย์กลาง” (Androcentrism) ความเชื่อนี้ หมายถึงการที่ประสมการณแบบผู้ชาย และค่านิยมของผู้ชาย ถือเป็นมาตรฐาน หรือบรรทัดฐาน ส่วนประสมการณแบบผู้หญิง และค่านิยมของผู้หญิงนั้น ถูกมองว่าเป็นเรื่องเฉพาะของพวกผู้หญิง เป็นสิ่งที่เบี่ยงเบนจากบรรทัดฐาน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่ผู้ชายจะกลายเป็นผู้ที่ “เหนือกว่า” (Superior) และผู้หญิงเป็นผู้ที่ “ต่ำต้อยกว่า” (Inferior) เท่านั้น แต่ผู้ชายยังกลายเป็น “มนุษย์” (Human) ในขณะที่ผู้หญิงเป็น “อย่างอื่นที่ไม่ใช่” (Other)

2. ความเชื่อเรื่องการแบ่งแยกเพศ (Gender Polarization) ความเชื่อนี้ ไม่เพียงแต่มองว่าผู้ชายและผู้หญิงนั้นแตกต่างกัน หากแต่ยังได้นำเอาความแตกต่างระหว่างเพศมาเป็นหลักในการจัดตั้งเป็นระบบสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย ความแตกต่างระหว่างชายและหญิงถูกตีความหมายอย่างเกินจริง และนำมาใช้อธิบายแง่มุมต่างๆของสังคม รวมถึงประสมการณต่างๆ ของมนุษย์ ว่าล้วนแล้วแต่มาจากความแตกต่างระหว่างเพศ ความเชื่อนี้ยังได้นำเอาความแตกต่างระหว่างเพศมาใช้กำหนดบทบาททางสังคม วิธีการแต่งตัว ตลอดจนไปจนถึงการแสดงออกทางอารมณ์ และความปรารถนาทางเพศของผู้ชายและผู้หญิงอีกด้วย

3. ความเชื่อเรื่อง “ปัจจัยทางชีวภาพ” (Biological Essentialism) ความเชื่อนี้ เป็นความเชื่อซึ่งสนับสนุนและสร้างความชอบธรรมให้แก่ความเชื่อทั้งสองข้างต้น กล่าวคือ ความเชื่อเรื่องปัจจัยทางชีวภาพ ให้เหตุผลว่า การที่ผู้ชายเป็นจุดศูนย์กลาง และผู้ชายกับผู้หญิงถูกแบ่งแยกให้แสดงบทบาทที่แตกต่างกันนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากธรรมชาติทางชีวภาพของผู้ชายและผู้หญิงนั่นเอง

ความเชื่อเรื่องผู้ชายเป็นจุดศูนย์กลาง การแบ่งแยกเพศ และปัจจัยทางชีวภาพนี้ ทำให้เกิดการผลิตซ้ำ “อำนาจของผู้ชาย” (Man Power) ใน 2 วิธีทางด้วยกัน คือ 1) ความเชื่อทั้ง 3 นี้ ทำงานอย่างเป็นระบบผ่านทางสถาบันทางสังคมต่างๆ และผ่านทางภาษา ซึ่งทำให้ผู้หญิงและผู้ชายใช้ชีวิตอย่าง

แตกต่าง และไม่เท่าเทียมกัน 2) ในระหว่างที่ความเชื่อทั้ง 3 นี้ ถูกทำให้กลายเป็นวัฒนธรรม” ของ สังคม (Enculturation) บังเอิญบุคคลก็ได้ซึมซับความเชื่อที่แวดล้อมตัวเขาอยู่เข้าไป และในที่สุด พวกเขาจะถูกกระตุ้นให้สร้างอัตลักษณ์ให้เหมาะสมกับความเชื่อเหล่านี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอัตลักษณ์ทางเพศ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์ทางเพศมิได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือติดตัว เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมาตั้งแต่เกิด แท้ที่จริงแล้วมีการศึกษาวิจัยหลายชิ้นที่พยายามอธิบายถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งพอจะจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางด้านระบบเศรษฐกิจ และ โครงสร้างทางสังคม
2. ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว
3. อิทธิพลจากการใช้ชีวิตวัยเด็กใน โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน
4. อิทธิพลจากสื่อต่างๆ

1. ปัจจัยด้านระบบเศรษฐกิจ และโครงสร้างสังคม

ระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมทุนนิยมอย่างในปัจจุบัน ยึดถือหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ “การแบ่งงานกันทำ” ซึ่งหลักสำคัญนี้เอง เป็นสิ่งที่กดดันให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศขึ้นเพื่อรองรับระบบการแบ่งงานกันทำดังกล่าว บุคลิกภาพแบบผู้หญิงและแบบผู้ชายถูกแบ่งแยกออกจากกัน โดยมีความเชื่อเรื่องความแตกต่างทางชีวภาพและจิตวิทยามาเป็นพื้นฐาน ซึ่งการแบ่งแยกนี้ถูกนำมาใช้ในการกำหนดบทบาทและลักษณะงานที่แตกต่างกันของผู้หญิงและผู้ชาย ผลก็คือ ได้มีการอบรมบ่มเพาะให้เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมีบุคลิกภาพและบทบาทที่ตรงกันข้ามกัน โดยนำเอาเรื่องธรรมชาติของความแตกต่างระหว่างเพศ (Natural Sex Difference) มาเป็นข้ออ้าง เพื่อแบ่งแยกบทบาทของผู้ชายและผู้หญิง เพื่อที่ผู้ชายและผู้หญิงจะได้แสดงบทบาทของตนเองต่อไปในระบบสังคม ดังนั้น ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศจึงยังคงอยู่คู่กับระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมทุนนิยมต่อไป

นอกจากระบบเศรษฐกิจแล้ว ระบบชนชั้นในสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ ชนชั้นปกครอง เป็นผู้ที่วางรากฐานคุณค่าของสังคม และแน่นอนว่า คุณค่าต่างๆ เหล่านั้น ย่อมเป็นคุณค่าที่ชนชั้นปกครองมีโอกาสเข้าถึงได้มากกว่าชนชั้นล่าง สำหรับผู้หญิงนั้น คุณค่าของความงามจะเป็นเรื่องสำคัญมาก และทุกคนต่างก็ถูกชักจูงให้เชื่อตามนั้น หากแต่งงานบ้านและการเลี้ยงดูถูก ทำให้ผู้หญิงมีเรื่องให้ต้องวิตกกังวล จนทำให้เป็นการยากที่จะบำรุงรักษาความงามของตนเองไว้แน่นอนว่า หากมีเงินก็สามารถจะซื้อความสวยได้ เงินทำให้ผู้หญิงสามารถบำรุงรักษารูปร่างและหน้าตาของตน

เองได้ นอกจากนี้ ผู้หญิงในอุดมคติควรจะต้องฉลาด มีงานที่ดี และน่าสนใจทำ แน่แน่นอนว่าผู้หญิงชั้นล่างจะมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการศึกษาที่ดี มีงานที่ดีทำ และเมื่อมีลูกเล็กๆ ผู้หญิงชั้นล่างก็คงไม่มีเงินจ้างพี่เลี้ยง หรือจ่ายค่าสถานรับเลี้ยงเด็ก ทำให้ผู้หญิงชั้นล่างต้องเสียโอกาสด้านการงาน สำหรับผู้หญิงชั้นกลางขึ้นไป แน่แน่นอนว่า พวกเธอมีโอกาสที่จะจ้างพี่เลี้ยงเด็กได้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงชั้นล่างค่อนข้างจะด้อยโอกาส ส่วนใหญ่พวกเธอจะทำได้ทำงานน่านับถือ เนื่องจากพวกเธอไม่มีสิทธิเลือกนั่นเอง

สำหรับผู้ชายนั้น อุดมคติความเป็นชายจะตรงกันข้ามกับผู้หญิง ผู้ชายจะถูกคาดหวังว่า ต้องมีร่างกายที่แข็งแรง มีความก้าวร้าว สามารถพึ่งพาตนเองได้ ชอบแข่งขัน และทะเยอทะยาน ซึ่งลักษณะความเป็นชายในอุดมคตินี้ มีความสอดคล้อง (อย่างไม่บังเอิญ) กับระบบเศรษฐกิจแบบแข่งขันเสรี (Competitive Economic System) และเมื่อมองดูแล้วจะเห็นได้ว่า อุดมคติของผู้หญิง (ไม่ว่าชนชั้นล่าง หรือชนชั้นกลางขึ้นไป) จะถูกตัดขาด และไม่สอดคล้องกับลักษณะพึงประสงค์ของระบบเศรษฐกิจแบบนี้เลย

อุดมคติทางเพศอีกประการหนึ่ง ซึ่งเห็นได้ชัดเจนภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมทุนนิยมก็คือ อุดมคติเรื่อง “การเป็นผู้กระทำ” ของผู้ชายและ “การเป็นผู้รับการกระทำ” ของผู้หญิง จะเห็นได้ว่า ผู้ชายมักจะมีกิจกรรมนอกบ้านอยู่เสมอ ความสำเร็จของผู้ชายจะเป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง และความสำเร็จของเขานี้เองที่เป็นตัวตัดสินตำแหน่งของเขาในโครงสร้างสังคม ความสำเร็จของผู้ชายจะถูกปลงลงไปก็ต่อเมื่อเขาประสบกับความล้มเหลว ในขณะที่ผู้หญิงนั้น หากว่าเธอล้มเหลว เธอจะได้รับการอภัยมากกว่า เนื่องจากการไฝหาคความสำเร็จนั้น ถูกมองว่าไม่ใช่ “ธรรมชาติ” ของพวกเธอ ตำแหน่งทางสังคมของผู้หญิงจะถูกตัดสินโดยตำแหน่งของ “พ่อ” หรือ “สามี” ของเธอ บทบาทของผู้หญิง คือ “การเป็น” (Being) กล่าวคือ ผู้คนจะให้ความสำคัญว่า เธอเป็นลูกสาวใคร แต่งงานหรือยัง สามีของเธอเป็นใคร มากกว่าจะสนใจว่า เธอเคยมีผลงานอะไรบ้าง ในขณะที่ผู้ชายนั้น จะสำคัญที่ “การกระทำ” (Doing) และผลงานของพวกเขา ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้หญิงถูกปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กก็คือ โดขึ้นมา เธอจะต้องหาสามีที่ดีมาคอยดูแลเธอ

จะเห็นได้ว่าระบบเศรษฐกิจและโครงสร้างสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดเป็นอุดมคติทางเพศ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมนั้น จะถูกจัดให้เป็นอุดมคติของความเป็นชาย ในขณะที่คุณลักษณะที่มีคุณค่าต่ำกว่า และเป็นไปในทางลบ จะถูกกำหนดให้เป็นอุดมคติของความเป็นหญิง โดยในการอธิบายถึงความต่ำต้อยกว่าของผู้หญิงนั้น ได้มีการนำเอาเรื่องธรรมชาติของความเป็นหญิงมาเป็นข้ออ้าง

2. ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว

นอกจากระบบเศรษฐกิจและโครงสร้างสังคมจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอัตลักษณ์ทางเพศแล้ว การเลี้ยงดูของครอบครัวก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการเกิดอัตลักษณ์ทางเพศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องจากประสบการณ์ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตพวกเขา ส่วนใหญ่ จะมาจากครอบครัว และต่อมาก็จะส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของพวกเขา พ่อแม่ของเด็ก (ส่วนใหญ่จะเป็นแม่) นั่นเอง ที่เป็นผู้ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กๆ อย่างใกล้ชิด แม่ (หรือทั้งพ่อและแม่) จะสอนให้เด็กๆ แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับได้ โดยที่ตัวแม่หรือพ่อแม่เอง ก็มักเป็นผู้ที่ยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างกันของผู้หญิงและผู้ชาย แล้วก็ทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิดเหล่านั้นให้คงอยู่ต่อไป

Nancy Chodorow ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของโครงสร้างครอบครัวและการเลี้ยงดูเด็กๆ ในช่วงแรกๆ ของชีวิต โดยใช้การวิเคราะห์ในแนวทางจิตวิเคราะห์ ติดตามพัฒนาการของการเกิดบุคลิกภาพแบบผู้ชาย-แบบผู้หญิง และสถานภาพทางเพศที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบทบาทของผู้เป็นแม่ โดยการศึกษานี้จะเน้นไปที่ผลกระทบที่เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เป็นแม่ ทั้งผลกระทบที่ตัวเด็กรู้ตัวและไม่รู้ตัว ผลปรากฏว่า เด็กแต่ละเพศมีประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกัน และเมื่อเด็กเติบโตขึ้น ก็จะมีบุคลิกภาพที่แบ่งแยกตามเพศของตัวเอง เด็กผู้หญิงจะเริ่มมีภาพความคิดเกี่ยวกับตัวเอง (Self Concept) โดยการซึมซับเอาลักษณะสำคัญๆ จากความสัมพันธ์ในลักษณะ “แม่” กับ “ลูกสาว” เข้าไป จากกระบวนการนี้ บุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลจะถูกผลิตซ้ำ (Reproduce) และนั่นก็คือคำอธิบายว่า ทำไม แม้สังคมที่มีวัฒนธรรมต่างๆ กัน แต่คนส่วนใหญ่ในสังคมต่างๆ ก็มักจะแสดงบุคลิกแบบผู้หญิง และบทบาทความเป็นหญิงออกมามากคล้ายๆ กัน อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีการวิเคราะห์แบบจิตวิเคราะห์เชื่อว่า บุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลไม่ได้มาจากสิ่งที่พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ตั้งใจถ่ายทอดให้เท่านั้น แต่ยังมีผลมาจากความสัมพันธ์ที่เด็กๆ มีต่อสังคมภายนอกอีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะถูกซึมซับเข้าไป ไม่ว่าจะเด็กๆ จะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ก็จะก่อตัวเป็นบุคลิกภาพส่วนตัวของเด็กอย่างถาวร

เด็กผู้หญิงจะถูกฝึกฝนให้มีความเป็น “ลูกผู้หญิง” และแสดงบทบาทแบบผู้หญิงอย่างค่อนเนื่องตลอดเวลาที่เธอได้มีปฏิสัมพันธ์กับพวกผู้หญิงด้วยกัน บทบาทในบ้านของเด็กผู้หญิงก็คือ เธอจะต้องช่วยงานแม่ และสิ่งที่เธอทำนั้นก็จะเป็นการทดลองแสดงบทบาททางเพศของเธอไปในตัว จนเมื่อเธอโตขึ้นมา เธอก็จะรู้สึกว่าการที่ต้องคอยดูแลคนอื่นนั้นเป็นความรับผิดชอบของผู้หญิง และภายหลังเมื่อเธอพบกับโลกภายนอก เธอก็จะพบว่า โลกภายนอกเป็นโลกที่ผู้ชายเป็นใหญ่ และเป็นผู้มีอำนาจ

สำหรับเด็กผู้ชายนั้น จะไม่ได้ค่อยๆ พัฒนาบทบาทความเป็นชายในระหว่างที่กำลังเติบโตขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่องเหมือนเด็กผู้หญิง หากแต่เด็กผู้ชายจะเริ่มเรียนรู้เมื่อตัวเองเริ่มเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว โดยเด็กผู้ชายจะถูกส่งเสริมให้มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่ขึ้นอยู่กับคนอื่น กล้าที่จะออกไปเผชิญกับโลกกว้าง ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะถูกกำหนดว่า โลกของเธอคือบ้าน เพราะฉะนั้น การพัฒนาอัตลักษณ์ของตัวเองจะไม่ค่อยเกิดขึ้น พวกเด็กผู้หญิงจะถูกจำกัดให้สนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ถูกจำกัดให้ต้องเป็นภรรยา แม่ หรือลูกสาว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวคอกย้ำให้ผู้หญิงต้องขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่มีกับผู้อื่น ผู้หญิงจึงไม่ค่อยมีความรู้สึกถึงความเป็นตัวของตัวเอง ขาดการพัฒนาให้มีความนับถือตนเองและความมั่นใจในตนเอง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เธอเปลี่ยนฐานะและสถานภาพของเธอให้ดีขึ้นได้

กิจกรรมที่เด็กต้องทำให้บ้าน ก็มักจะเป็นการแบ่งแยกให้เด็กทดลองแสดงบทบาททางเพศของพวกเขาในอนาคต เช่น เด็กผู้หญิงจะต้องช่วยงานบ้านแม่ เด็กผู้ชายต้องถูกฝึกหัดให้รู้จักซ่อม และสร้างของใช้ในบ้าน และเมื่อเด็กผู้หญิงหรือเด็กผู้ชายเข้าไปทำกิจกรรมที่พ่อแม่มองว่าไม่เหมาะกับเพศของแก พ่อแม่ก็มักจะห้ามและบอกว่า นี่ไม่ใช่งานของเด็กผู้ชาย/เด็กผู้หญิง ดังนั้นเป็นต้น

นอกจากนี้ ความก้าวร้าวก็เป็นอีกคุณสมบัติหนึ่งที่แบ่งแยกความเป็นหญิงและความเป็นชายออกจากกันมากกว่าคุณสมบัติด้านอื่น ส่วนใหญ่แล้วเด็กผู้ชายจะได้รับการอนุญาตให้แสดงความก้าวร้าวออกมามากกว่าเด็กผู้หญิง เนื่องจากความก้าวร้าว นั้น หากผู้ชายเป็นผู้กระทำจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของศักดิ์ศรี และเป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาพที่สูงกว่า แต่สำหรับเด็กผู้หญิงนั้น ความก้าวร้าวไม่เป็นที่ยอมรับ ดังนั้น เด็กผู้หญิงจึงมักจะเปลี่ยนช่องทางในการแสดงความก้าวร้าวออกมาให้อยู่ในรูปแบบที่ยอมรับได้มากกว่า ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กผู้ชายไม่พอใจ อาจจะเตะข้าวของ แต่เด็กผู้หญิงอาจจะเสียบ และแสดงออกในลักษณะที่ถูกเรียกว่า “จอน” เป็นต้น

3. อิทธิพลจากการใช้ชีวิตวัยเด็กในโรงเรียน และกลุ่มเพื่อน

การใช้ชีวิตในโรงเรียน และกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของพวกเด็กๆ ในหลายลักษณะด้วยกัน

- 3.1 บรรยากาศการเรียน
- 3.2 การคอกย้ำอัตลักษณ์ทางเพศจากครู
- 3.3 บรรยากาศการเล่นกับกลุ่มเพื่อน

3.1 บรรยากาศการเรียน

มีการศึกษาวิจัยหลายชิ้นพบว่า ในระดับประถมศึกษาชั้นต้น เด็กผู้หญิงมักจะเรียนเก่งกว่าเด็กผู้ชาย และสำหรับในระดับมัธยมศึกษา ก็ยังคงมีเด็กผู้หญิงที่เรียนเก่งกว่าเด็กผู้ชายอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน หากแต่เด็กผู้หญิงกลับมีความสับสนและกดดันต่อความสำเร็จในการเรียนของตนเอง การที่เธอเรียนดีทำให้เธอได้รับการชมเชยจากโรงเรียนและพ่อแม่ และก็ทำให้ตัวเธอพอใจในผลงานของตัวเองด้วย แต่การประสบความสำเร็จนั้น มันขัดกับภาพตายตัวของความเป็นหญิงซึ่งแวดล้อมตัวเธออยู่ ความเชื่อที่แวดล้อมตัวเธอยุ่ก็คือ ความเชื่อที่ว่า เด็กผู้หญิงไม่ควรจะฉลาดกว่าเด็กผู้ชาย การที่เธอเก่งมากเกินไป จะทำให้เธอสูญเสียส่วนผสมที่สำคัญแห่ง “อัตลักษณ์ความเป็นหญิง” ส่วนใหญ่เด็กผู้ชายจะไม่ชอบให้เด็กผู้หญิงเรียนเก่งกว่า ฉลาดกว่า เพราะฉะนั้น หากเด็กผู้หญิงอยากจะเป็นที่สนใจของเด็กผู้ชาย เธอจะต้องไม่แสดงออกถึงความฉลาดของตัวเอง

การแข่งขันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอัตลักษณ์ทางเพศ กล่าวคือ ผู้ชายส่วนใหญ่จะไม่ชอบแข่งขันกับผู้หญิง และแน่นอน ไม่ชอบที่จะ “แพ้” ผู้หญิง ดังนั้น จึงมีที่ทางเพียงไม่มากนักที่จะให้ผู้หญิงประสบความสำเร็จได้อย่างไม่รู้สึกรัดขัดกับความเป็นผู้หญิงของตัวเอง นั่นก็คือ การประสบความสำเร็จในการทำอาหาร เย็บปักถักร้อย และเลี้ยงดูลูก ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่มีผู้ชายมาแข่งขันด้วย และความสำเร็จของผู้หญิงในกิจกรรมเหล่านี้ ยังเอื้อประโยชน์แก่ผู้ชายโดยตรงอีกด้วย ส่วนการแข่งขันอย่างอื่นๆ นั้น ถูกมองว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของความก้าวร้าวซึ่งไม่เหมาะสมกับผู้หญิง ดังนั้น เด็กผู้หญิงที่แข่งขันกับเด็กผู้ชายจึงถูกมองว่าเธอไม่ใช่ผู้หญิงธรรมดาและเธอก็ไม่มีความน่าดึงดูดทางเพศเอาเสียเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเธอมีอำนาจออกคำสั่งผู้ชาย

นอกจากนี้ วิชาเรียนที่มีการแบ่งแยกว่าเป็นวิชาที่เหมาะสมกับเด็กผู้ชายหรือเด็กผู้หญิง ก็มี ส่วนในการก่อให้เกิดการแบ่งแยกเพศ เด็กผู้ชายมักจะถูกฝึกฝนให้รู้จักซ่อมและสร้างสิ่งของ และพ่อแม่ยังเลือกของเล่นที่ใช้เทคนิคและมีความซับซ้อนให้กับเด็กผู้ชายอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลให้เด็กผู้ชายมีทักษะที่ดีในวิชาที่ต้องใช้เทคนิค เช่น วิชางานไม้หรือการประดิษฐ์สิ่งของจากเหล็ก และยังมีความถนัดในวิชาจำพวกที่ต้องคิดและวิเคราะห์ เช่น วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ในขณะที่เด็กผู้หญิงซึ่งถูกเลี้ยงดูมาอีกแบบหนึ่ง คือ พ่อแม่มักสอนให้รู้จักดูแลบ้าน ดูแลคนอื่น ๆ และให้เล่นของที่เป็นการฝึกฝนบทบาทของแม่ (เช่น ตุ๊กตาคหมี ชุดน้ำชาของเล่น ฯลฯ) ทำให้เด็กผู้หญิงมักจะมีทักษะในวิชาจำพวกทำอาหาร เย็บปักถักร้อย และมักจะขาดทักษะในการคิดอะไรที่ซับซ้อน และต้องใช้เทคนิค เด็กผู้หญิงจะมองว่า วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นั้นยากเกินไปสำหรับคนและคิดไปว่า วิชาพวกนั้นเป็นวิชาของผู้ชาย การเรียนรู้แบบนี้ส่งผลอย่างมากต่ออาชีพของผู้หญิงในอนาคต ซึ่งต่อไป

เธอก็มักจะได้ทำงานที่สอดคล้องกับความเป็นหญิง เช่น พนักงานพิมพ์ดีด เลขานุการ พนักงานขาย ฯลฯ ในขณะที่ผู้ชายจะได้งานที่มีคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจมากกว่า

นับได้ว่าโรงเรียนไม่เพียงแต่เป็นสถาบันให้การศึกษาและให้ความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นสถาบันที่ถ่ายทอดและช่วยชดเชยข้อบกพร่องทางเพศที่เด็กได้เคยเรียนรู้มาแล้วจากครอบครัว และประสบการณ์ภายนอกครอบครัวอีกด้วย

3.2 การตกย้ำอัตลักษณ์ทางเพศจากครู

ครูทุกคนต่างก็เคยเป็นนักเรียนมาก่อน และครูทุกคนต่างก็ผ่านช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้ถึงบทบาททางเพศของแต่ละเพศมาแล้วทั้งสิ้น ดังนั้น สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อทัศนคติและความคาดหวังที่ครูมีต่อนักเรียน ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ครูมักจะคาดหวังจากเด็กผู้หญิงน้อยกว่าเด็กผู้ชาย และคาดหวังจากเด็กนักเรียนชั้นล่างน้อยกว่าเด็กนักเรียนชั้นกลาง แน่แน่นอนว่า เด็กๆ ต่างก็รับรู้ถึงความคาดหวังเหล่านี้ และนั่นก็ไม่ส่งผลดีต่อเด็กๆ เลย

สถาบัน National Institute of Industrial Psychiatrists ได้ทำการสำรวจทัศนคติของครูผู้หญิง (สังเกตได้ว่าครูในโรงเรียนระดับประถมนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง ซึ่งอาจเนื่องมาจากการที่สังคมกำหนดให้ผู้หญิงเป็นผู้ที่เหมาะสมจะดูแลพวกเด็กๆ) พบว่า โดยทั่วไปแล้วครูผู้หญิงจะมองว่าผู้ชายเป็นเพศที่มีอำนาจ มีความอดทน และใจกว้างกว่าผู้หญิง ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ทัศนคตินี้ถูกนำไปถ่ายทอดต่อในห้องเรียน ผลการสำรวจนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาอีกชิ้นหนึ่งในอเมริกาซึ่งใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปถามบรรดาครูว่า เด็กนักเรียนชายและเด็กนักเรียนหญิงควรจะมีพฤติกรรมตัวอย่างไร ผลออกมาพบว่า กว่าสามในสี่ตอบว่าเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายควรประพฤติตัวตามภาพตายตัวของแต่ละเพศ คือ เด็กผู้หญิงควรจะเป็นคนว่าง่าย ขอมคนอื่น ไม่ก้าวร้าว อ่อนไหว และใส่ใจกับหน้าตาตนเอง ส่วนการศึกษาอีกชิ้นหนึ่งพบว่า ลักษณะที่ผู้ชายควรจะเป็นเกือบทั้งหมดนั้น จะเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

3.3 บรรยากาศการเล่นกับกลุ่มเพื่อน

Janet Lever (1976) ได้ทำการศึกษาพบว่า เด็กๆ จะได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศ จากกิจกรรมที่พวกเขาเล่นกับเพื่อนๆ Lever ได้ศึกษาเด็กๆ ชั้นกลาง มิวขาว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีอายุระหว่าง 10-11 ขวบ จำนวน 181 คน โดยได้สังเกตจากการเล่นกันของพวกเขา และทำการจดบันทึกเอาไว้ ผลการศึกษาพบว่า เด็กผู้ชายจะเล่นกลางแจ้งบ่อยกว่าเด็กผู้หญิง และเด็กผู้ชายมักจะเล่นกันเป็นกลุ่มใหญ่ เด็กที่เล่นด้วยกันก็จะมีอายุต่างๆ กันไป พวกเด็กผู้ชายจะเล่นเกมที่มีลักษณะต้องแข่งขันกัน

ค่อนข้างบ่อย และพวกเขาจะใช้เวลาในการเล่นเกมนานกว่าเด็กผู้หญิง ข้อค้นพบที่สำคัญก็คือ การที่เด็กผู้ชายเล่นเกมนานกว่าเด็กผู้หญิงนั้น ไม่ใช่เพียงเพราะว่าเกมของเด็กผู้ชายเป็นเกมที่ไม่น่าเบื่อ และต้องใช้ทักษะต่างๆ ในระดับสูงกว่าเกมของเด็กผู้หญิงเท่านั้น หากแต่เป็นเพราะเด็กผู้ชายต้องจัดการกับข้อขัดแย้งในระหว่างเล่นเกมอีกด้วย เด็กผู้ชายจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ได้ดีกว่าเด็กผู้หญิง และดูเหมือนว่าเด็กผู้ชายจะยังคงสนุกสนานแม้จะต้องทะเลาะหรือขัดแย้งกับเพื่อนๆ ในระหว่างที่เล่นเกมด้วยกัน ในทางตรงกันข้าม หากเด็กผู้หญิงเกิดข้อขัดแย้งกับเพื่อนๆ พวกเธอมักจะเลิกเล่นทันที

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า เกมที่เด็กผู้หญิงเล่นมักเป็นเกมที่ไม่มีการแข่งขันกัน โดยตรง เช่น เกมกระโดดเชือกหรือเกมดั่งเต เกมของเด็กผู้หญิงมักเป็นเกมที่ผลัดกันเล่น และการที่คนหนึ่งเล่นชนะ จะไม่ได้หมายความว่าเพื่อนที่เล่นด้วยกันคือผู้แพ้ โดยปกติแล้ว เกมของเด็กผู้หญิงจะเกิดข้อขัดแย้งค่อนข้างน้อยกว่าเกมของเด็กผู้ชาย เด็กผู้หญิงจึงไม่ได้พัฒนาทักษะในการคิดค้นกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงใหม่ๆ ในการแก้ข้อขัดแย้ง พวกเธอคิดแต่จะรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ในระหว่างเล่นเกม

Lever สรุปว่า การเล่นกับกลุ่มเพื่อนนั้น เด็กผู้ชายจะได้เรียนรู้ถึงการเป็นตัวของตัวเอง และเรียนรู้ทักษะในการจัดการและการทำกิจกรรมร่วมกับคนกลุ่มใหญ่ที่มีความแตกต่างกัน พวกเด็กผู้ชายยังได้เรียนรู้วิธีการในการแข่งขัน และเรียนรู้ว่าจะจัดการกับคู่แข่งได้อย่างไร ในทางตรงกันข้าม การเล่นของเด็กผู้หญิงจะเป็นการตอกย้ำรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งทำให้พวกเธอไม่ได้พัฒนา “ความเป็นตัวของตัวเอง” อย่างพวกเด็กผู้ชาย

4. อิทธิพลจากสื่อต่างๆ

สื่อเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศ สื่อเป็นสิ่งที่สะท้อนคุณค่าและอุดมคติเกี่ยวกับเพศ สะท้อนให้เห็นภาพของผู้หญิงและผู้ชายตลอดจนความสัมพันธ์ของทั้งสองเพศตามแบบอุดมคติ และทำให้ผู้รับสารเข้าใจว่า แบบไหนคือผู้หญิง ผู้ชาย และความสัมพันธ์ที่ “ปกติ” นอกจากนี้สื่อยังทำหน้าที่เป็นผู้คัดเลือกข้อมูล (Gate Keeper) โดยทำการพิจารณาว่ารายการแบบไหนควรจะได้ออกอากาศ ภาพของเด็กผู้หญิงหรือผู้ชายแบบไหนที่สมควรจะเผยแพร่ ดังนั้น สื่อจึงส่งผลกระทบต่อความเข้าใจของเราในประเด็นเรื่องเพศ การรับรู้ตนเอง และภาพของผู้หญิงผู้ชายต่างๆ ไปว่าควรจะเป็นอย่างไร การที่สื่อได้แวดล้อมตัวเรายู่ตลอดเวลาตั้งแต่เป็นเด็กจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่นั้น จึงเท่ากับว่าสื่อได้ทำหน้าที่ในการตอกย้ำและผลิตซ้ำอัตลักษณ์ทางเพศอยู่ตลอดเวลา โดยสื่อที่สามารถมีอิทธิพลกับเด็กและจะได้กล่าวถึงในที่นี้ ได้แก่

4.1 นิทานสำหรับเด็ก

4.2 หนังสือ

4.3 โทรทัศน์

4.1 นิทานสำหรับเด็ก

นิทานเป็นสื่อหนึ่งซึ่งเด็กๆ มักจะได้เรียนรู้บทบาทความเป็นชายและความเป็นหญิงโดยไม่รู้ตัว หากเราสังเกตดูให้ดีจะพบว่า นิทานสำหรับเด็กส่วนใหญ่ที่เรารู้จัก (เช่น สโนไวท์กับคนแคระทั้งเจ็ด ซินเดอเรลลา เจ้าหญิงนิทรา ฯลฯ) มักจะนำเสนอบุคลิกลักษณะของพระเอก นางเอก และตัวร้ายไว้คล้ายๆ กัน กล่าวคือ พระเอกจะเป็นผู้ที่ได้ผจญภัย เป็นผู้ที่สามารถนำสันติสุขมาสู่เมืองของคนส่วนนางเอกมักจะต้องเป็นผู้รับผลการกระทำของผู้อื่น และต้องเป็นฝ่ายรอให้พระเอกมาช่วยเหลือสำหรับตัวร้าย (ซึ่งส่วนใหญ่จะเรียกว่านางร้ายเพราะมักจะเป็นผู้หญิง) ส่วนใหญ่จะเป็นคนขี้อิจฉา (โดยมากจะอิจฉาความงามของนางเอก หรือ ไม่ก็คิดจะแย่งพระเอกไปจากนางเอก) และมักจะเป็นผู้กระทำความผิดมากกว่านางเอก ท้ายที่สุดนิทานก็มักจบลงด้วยการที่ตัวร้ายต้องเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ และนางเอกก็ได้แต่งงานกับพระเอก (ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าชาย) และอยู่กินกันอย่างมีความสุขตลอดไป

จะเป็นได้ว่า การที่นางเอกในนิทานมักเป็นฝ่ายรับการกระทำของผู้อื่น อย่างเช่น การที่สโนไวท์ถูกแม่มดหลอกลวงทำให้ต้องหลับไหล และถูกพระเอกทำให้ฟื้นขึ้นมา เมื่อฟื้นขึ้นมาก็ได้แต่งงานกับพระเอกนั้น แสดงให้เห็นว่า อคติลักษณะของพวกเธอจะถูกกำหนดโดย “การเป็น” ไม่ใช่ “การกระทำ” และถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ที่เธอมีกับผู้อื่น Bruno Bettelheim (1976) และ Erik Erikson (1968) ได้สรุปว่า ความแตกต่างระหว่างเพศที่ปรากฏในนิทานนั้น ได้บอกย้ำให้เห็นว่า กิจกรรมการผจญภัยต่างๆ เป็นกิจกรรมของผู้ชาย และถ้าผู้หญิงจะพยายามทำกิจกรรมที่ต้องอาศัยความมุมานะบากบั่นเช่นนั้นบ้าง อย่างน้อยที่สุด เธอก็ต้องแต่งตัวแบบผู้ชาย

4.2 หนังสือ

หนังสือเป็นอีกสื่อหนึ่งที่บอกย้ำความแตกต่างระหว่างความเป็นชายและความเป็นหญิง ในที่นี้จะขอลำถึงหนังสือต่อไปนี้

- (ก) หนังสือชั้นต้นสำหรับเด็ก
- (ข) หนังสือการ์ตูน
- (ค) นิตยสาร

(ก) หนังสือชั้นต้นสำหรับเด็ก

หนังสือชั้นต้นสำหรับเด็กเล็ก ส่วนใหญ่มักจะเป็นรูปภาพ มีตัวหนังสือบรรยายเพียงเล็กน้อยเพื่อให้เด็กหัดอ่าน หนังสือเด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่จะนำเสนอสิ่งที่ดูเหมือนเป็น โลกแห่งความเป็นจริงให้แก่เด็กๆ ได้เรียนรู้ แต่แท้ที่จริงแล้ว โลกแห่งความเป็นจริงในหนังสือเป็นเพียงโลกแห่งความจริงในมุมมองของผู้เขียน ซึ่งมักจะยึดถือการแบ่งแยกความเป็นชายและความเป็นหญิงตามค่านิยมของสังคม หนังสือเหล่านี้จึงทำหน้าที่ตอกย้ำให้เด็กๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแบ่งแยกเพศไปพร้อมๆ กับที่พวกเขาฝึกทักษะในการดูรูปและหัดอ่านหนังสือ

หนังสือชั้นต้นสำหรับเด็กเล็กนี้ ส่วนใหญ่จะนำเสนอบรรยากาศภายในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของเด็กๆ และการทำกิจกรรมต่างๆ ของพวกเขา หนังสือหลายเล่มได้นำเสนอบรรยากาศภายในบ้านไว้ว่า แม่ต้องเป็นผู้ที่ดูแลลูกๆ และทำงานบ้าน โดยแทบจะไม่ได้ออกไปข้างนอกเลย ส่วนพ่อเป็นฝ่ายที่ต้องไปทำงานนอกบ้านและหาเลี้ยงครอบครัว หนังสือเด็กที่ไม่มีการนำเสนอในลักษณะแบ่งแยกเพศอย่างมีอคติทางเพศนั้นหาได้น้อยมาก

กล่าวโดยสรุป หนังสือเด็กเหล่านี้จะทำให้พวกเด็กๆ เรียนรู้ถึงบทบาทที่แตกต่างกันของหญิงและชาย นอกจากนี้ หนังสือเหล่านี้ยังนำเสนอมาตรฐานการครองชีพที่เบี่ยงเบนจากความเป็นจริงอีกด้วย กล่าวคือ หนังสือชั้นต้นสำหรับเด็กมักนำเสนอภาพของเด็กชนชั้นกลางขึ้นไป แต่ไม่ว่าสิ่งแวดล้อมในหนังสือจะเป็นอย่างไร หน้าทีของเด็กผู้หญิง และผู้หญิงในหนังสือก็ไม่เปลี่ยนแปลง นั่นก็คือ พวกเธอมักจะอยู่แต่ในบ้าน ทำงานบ้านต่างๆ เช่น ทำความสะอาด ทำอาหาร ฯลฯ

(ข) หนังสือการ์ตูน

หนังสืออีกประเภทหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ก็คือ หนังสือการ์ตูน (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการ์ตูนญี่ปุ่น) ซึ่งได้รับความนิยมมากในหมู่เด็กๆ และวัยรุ่น (และอาจรวมถึงวัยผู้ใหญ่) หนังสือการ์ตูนนั้นแม้จะมีการนำเสนอเรื่องราวหลากหลาย แต่ก็พอจะมองเห็นได้ว่า ผู้ผลิตหนังสือการ์ตูนได้ทำการผลิตโดยการแยกกลุ่มเป้าหมายเอาไว้ว่า เรื่องราวแบบใดเหมาะสมกับผู้หญิง และแบบใดเหมาะสมกับผู้ชาย (เช่นเดียวกับบรรดาบริษัทผลิตของเล่น) การ์ตูนที่เป็นแนวเรื่องที่ผู้ชายนิยมอ่านนั้น ส่วนใหญ่จะมีเรื่องราวเกี่ยวกับการต่อสู้ แข่งขัน และผจญภัย

การ์ตูนสำหรับผู้ชายมักจะนำเสนอความยิ่งใหญ่และมีอำนาจของพระเอก (และผู้ชายในเรื่อง) ค่อนข้างมาก โดยนางเอกในเรื่องแทบจะไม่มีบทบาทอะไร แต่สำหรับการ์ตูนผู้หญิงนั้น แม้พระเอกจะมีลักษณะความเป็นชายน้อยกว่า (เช่น ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงอำนาจในการต่อสู้ แข่งขัน ไม่ก้าว

ราว) แต่ก็มักแสดงบทบาทสำคัญในเรื่อง และยังคงเหนือกว่าผู้หญิงอีกด้วย กล่าวคือ พระเอกมักจะมี ลักษณะตามแบบผู้ชายในอุดมคติของผู้หญิง คือ หน้าตาดี เป็นคนดี ฉลาดกว่าผู้หญิง บางเรื่องพระเอก จะเป็นที่ยกมาของของผู้หญิงหลายคน ทำให้ผู้หญิงต้องต่อสู้แย่งชิงกัน และบางเรื่องพระเอกต้องเป็นผู้ที่แก้ปัญหาให้แก่นางเอก ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนนี้ อาจทำให้เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงที่อ่าน การ์ตูนเหล่านี้ได้เรียนรู้ว่า โลกของผู้ชายนั้น ความสำเร็จ การต่อสู้ และการแข่งขันเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (เรียกได้ว่าเป็นเป้าหมายในชีวิต) ส่วนผู้หญิงนั้นเป็นแค่ส่วนประกอบที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อย ในขณะที่ในโลกของผู้หญิงนั้น การได้พบรักแท้ ได้มีความรักกับผู้ชายที่ดี และได้ใช้ชีวิตคู่อย่างมีความสุขเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (เป็นเป้าหมายในชีวิตของผู้หญิง) กล่าวได้ว่า การ์ตูนไม่ได้ให้แค่เพียงความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังช่วยตอกย้ำให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงตามแบบฉบับอีกด้วย

(ค) นิตยสาร

งานวิจัยหลายชิ้นได้แสดงให้เห็นว่า นิตยสารเป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งซึ่งมักจะเสนอภาพความเป็นผู้หญิงและความเป็นชายตามแบบฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิตยสารสำหรับผู้หญิง จากรายงาน UNESCO Report No. 84 (1979) พบว่าภาพของผู้หญิงในนิตยสารนั้น เป็นภาพที่ผลักดันให้ผู้หญิงยอมรับบรรทัดฐานความเป็นหญิง คือ การเป็นผู้ดูแลบ้าน เป็นผู้บริโภคน และเป็นวัตถุทางเพศ ทั้งนี้เนื่องจากนิตยสารผู้หญิงนั้นอยู่ได้ด้วยโฆษณา ดังนั้น ภาพของผู้หญิงในนิตยสารจึงเป็นภาพที่โน้มน้าวให้เกิดการบริโภคสินค้าเพื่อปรับปรุงและตกแต่งบ้าน และปรับปรุงเสน่ห์ตนเองเพื่อให้ดึงดูดใจชาย ส่วนภาพของผู้หญิงที่พึ่งพาตนเองได้และมีงานทำนั้น ไม่ค่อยปรากฏในนิตยสารผู้หญิงมากนัก

ในปัจจุบัน ภาพของผู้หญิงในนิตยสารสำหรับผู้หญิงจำนวนมากก็ยังคงเป็นภาพเดิมๆ เหล่านี้ Kato (1993) ได้ศึกษาผลกระทบจากนิตยสารผู้หญิง ได้ทำการศึกษา นักศึกษาหญิงจำนวน 75 คน ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย Stanford University ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงจำนวนมากรู้สึกว่าตนเองถูกลดทอนคุณค่า และรู้สึกหมกมุ่นใจหลังจากได้อ่านนิตยสารผู้หญิง กล่าวคือ ผู้หญิงจะรู้สึกว่าตัวเองดูแย่เมื่อได้อ่านนิตยสารเหล่านี้ ความนับถือตนเองของพวกเธอนั้นถูกลดทอนลงหลังจากที่เธอได้เห็นมาตรฐานเกี่ยวกับความงาม (ซึ่งจริงๆ แล้วอาจเรียกได้ว่าเป็นมาตรฐานจอมปลอม) จากนิตยสารผู้หญิงเหล่านี้

นอกจากคุณค่าเรื่องความงามแล้ว นิตยสารผู้หญิงยังนำเสนอบทบาทของผู้หญิงตามแบบฉบับอีกด้วย โดยในปี 1994 Elayne Rapping คอลัมนิสต์จากนิตยสาร Progressive ได้วิเคราะห์นิตยสารที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้หญิง เช่น นิตยสาร Seventeen, Family Circle, Working Woman,

Self ฯลฯ พบว่า นิตยสารผู้หญิงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการนำเสนอประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับผู้หญิง ได้ดีขึ้นกว่านิตยสารยุคเก่า เช่น มีการลงเรื่องการทำแท้ง โครงการต่างๆ ในสังคม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม นิตยสารเหล่านี้ก็ยังคงคดกย้าความเป็นหญิงตามแบบฉบับ เช่น ทำอย่างไรถึงจะคูดี ทำอย่างไรถึงจะ คึงคูดีใจผู้ชาย วิธีการปรุงอาหารรสเลิศ การรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการดูแลครอบครัว Rapping สรุปว่า นิตยสารผู้หญิงจะเน้นการนำเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรูปลักษณ์ เช่น เรื่องแฟชั่น เครื่องสำอาง การควบคุมน้ำหนัก และการทำให้ตนเองดูอ่อนเยาว์เป็นสำคัญ ซึ่งก็หมายความว่า หน้า ที่ของผู้หญิงก็คือ การทำให้ตัวเองคูดีและพยายามทำให้ผู้อื่น (โดยเฉพาะผู้ชาย) พอใจนั่นเอง

สำหรับนิตยสารที่มุ่งเน้นเป้าหมายที่เป็นผู้หญิงทำงาน เช่น นิตยสาร Working Woman นั้น ก็ยังมีการนำเสนอไม่แตกต่างกับนิตยสารผู้หญิงทั่วไปมากนัก กล่าวคือ ยังคงมีการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับ การแต่งกาย การทำผม การทำอาหาร และการดำเนินความสัมพันธ์กับผู้อื่น มากพอๆ กับที่เสนอ เรื่องเกี่ยวกับอาชีพของผู้หญิง และที่สำคัญก็คือ ภาพของผู้หญิงในนิตยสารเหล่านี้ยังคงขึ้นอยู่กับผู้ชาย และอยู่ภายใต้อำนาจผู้ชายอยู่ดี

สำหรับนิตยสารที่เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ชายนั้น แม้จะไม่มีการศึกษาวิจัยกันมากนัก แต่เราก็ สามารถเห็นได้ว่า ภาพของผู้ชายในนิตยสารนั้น มีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง เรื่องราวในนิตยสารเหล่านี้ มักเกี่ยวกับเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ หรือไม่ก็เกี่ยวกับผู้ชายที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงาน ส่วนภาพของผู้หญิงนั้น มักถูกนำเสนอให้เป็นเพียงวัตถุทางเพศเท่านั้น โดยมักจะมีการนำ เสนอภาพของผู้หญิงนุ่งน้อยห่มน้อยอยู่เสมอเพื่อคึงคูดีผู้อ่านชาย (ในประเทศไทยก็สามารถพบเห็นได้ มากมาย เช่น นิตยสาร For Men, M Magazine เป็นต้น)

4.3 โทรทัศน์

รายการโทรทัศน์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าว ละคร รายการเด็ก เกมโชว์ หรือแม้แต่ โฆษณา โดยรวมแล้วก็จะมีการนำเสนอภาพของผู้หญิงและผู้ชาย ตลอดจนความสัมพันธ์ของทั้งสองเพศออก มาคล้ายๆกัน นั่นก็คือ ผู้หญิงและผู้ชายจะถูกนำเสนอตามแบบภาพตายตัวของแต่ละเพศ ความ สัมพันธ์ระหว่างทั้งสองเพศนั้นจะคดกย้าบทบาททางเพศตามแบบประเพณีดั้งเดิม และการที่ผู้หญิง เป็นฝ่ายถูกใช้ความรุนแรงนั้นถูกนำเสนอให้เป็นเรื่องปกติ

ภาพของผู้ชายที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ต่างๆ นั้น โดยรวมแล้วก็จะมีลักษณะของความ เป็นชายตามแบบฉบับ เช่น ในรายการเด็ก ผู้ชายจะถูกนำเสนอให้มีลักษณะก้าวร้าว มีอำนาจ และมัก จะได้ทำกิจกรรมที่น่าตื่นเต้น และพวกเขาก็จะได้รับรางวัลจากคนอื่นๆ จากการประสบความสำเร็จ

แบบผู้ชายของพวกเขา ส่วนรายการโทรทัศน์ซึ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายทุกเพศทุกวัยนั้น จำนำเสนอภาพของผู้ชายในลักษณะที่พาดตนเองได้ เป็นตัวของตัวเอง เอาจริงเอาจัง มีอำนาจ มีความสามารถ และมีสถานภาพสูง ตัวอย่างเช่น พระเอกในละครโทรทัศน์ ส่วนใหญ่จะได้ประกอบอาชีพที่มีสถานภาพสูง และมีเกียรติ เช่น แพทย์ เจ้าของเหมือง ข้าราชการระดับสูง เป็นต้น ส่วนภาพของผู้ชายที่ไม่ปรากฏได้แก่ภาพของผู้ชายที่เป็นผู้ดูแลผู้อื่น เช่น เลี้ยงลูกๆ หรือทำงานบ้าน

สำหรับภาพของผู้หญิงนั้นก็จะมีลักษณะตามแบบภาพตายตัว กล่าวคือ ผู้หญิงที่ดีจะต้องน่ารัก รักครอบครัว เป็นผู้ดูแลบ้าน เป็นผู้ดูแลคนอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับผู้ชาย ชื่อสัตย์ต่อความรักและจงรักภักดีต่อผู้ชาย สำหรับรายการบางประเภทอาจมีการนำเสนอเพิ่มเติมว่า ผู้หญิงมักต้องตกเป็นเหยื่อ และเป็นแค่เพียงผู้สนับสนุนผู้ชาย (เช่นรายการข่าว ซึ่งมักนำเสนอภาพของผู้หญิงที่ถูกรังแกหรือข่มเหง และภาพของผู้หญิงในฐานะที่เป็นภรรยาผู้สนับสนุนสามีซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของบ้านเมือง เป็นต้น) บางรายการผู้หญิงอาจถูกนำเสนอให้เป็นวัตถุทางเพศอย่างเด่นชัด เช่น รายการ MTV ซึ่งมักจะเสนอภาพของผู้หญิงในลักษณะที่เป็นวัตถุทางเพศ มีหน้าที่ทำให้ผู้ชายพึงพอใจ และโฆษณาต่างๆ ซึ่งมักดึงดูดผู้ชมด้วยการนำเสนอภาพของผู้หญิงที่สวยงาม เซ็กซี่ ทั้งที่บางครั้งสินค้าที่ต้องการจะขายนั้น ไม่จำเป็นต้องใช้ผู้หญิงเป็นผู้นำเสนอเลย เช่น แบตเตอรี่รถยนต์ สุรา เป็นต้น

นอกจากภาพของผู้หญิงตามแบบภาพตายตัวแล้ว สื่อยังนำเสนอภาพของผู้หญิงอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี โดยผู้หญิงเหล่านี้จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับผู้หญิงดีฯ หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่ค่อยมีลักษณะของความเป็นหญิงเช่น ก้าวร้าว เย็นชา เจ้าชู้ ขี้ใจฉาน ทะเขอทะขาน และไม่รักนวลสงวนตัว เป็นต้น ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ บางอย่างนั้นเมื่อมีอยู่ในตัวของผู้ชาย ก็จะดูดีและเหมาะสม (เช่น ความทะเขอทะขาน ความเจ้าชู้) แต่เมื่อมีอยู่ในตัวผู้หญิง กลับทำให้ผู้หญิงมีคุณค่าต่ำไปในทันที

จะเห็นได้ว่า สื่อเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่คอยย้ำการแบ่งแยกลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงอย่างเห็นได้ชัด สื่อทำให้ผู้รับสารสร้างอัตลักษณ์ของตนตามอย่างตัวแบบในสื่อ ในจุดนี้ได้มีการวิจัยแล้ว ผลปรากฏว่า ภาพที่ไม่เป็นจริงในสื่อที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกที่เรามีต่อตนเองและความสัมพันธ์ที่เรามีต่อผู้อื่นจริง ตัวแบบในสื่อ (Model) ทำให้เราพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองขึ้นมา โดยการที่เราดูภาพคนอื่น ๆ ที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อ แล้วเราก็นำมากำหนดว่าเราควรเป็นอย่างไร ผลกระทบนี้จะมีมากเป็นพิเศษกับเด็ก ๆ ซึ่งยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือเรื่องจริง อะไรคือจินตนาการ

วัฒนธรรมการใช้พื้นที่และเรื่องเพศ (กาญจนา แก้วเทพ, 2544)

ในวัฒนธรรมของไทย ได้กำหนดให้สถานที่ที่ผู้หญิงจะต้องอยู่คือ “ที่บ้าน” (home) และสถานที่ที่ผู้ชายจะอยู่คือ “ที่สาธารณะ/ที่นอกบ้าน” (public) หรือที่เรียกว่า “โลกภายนอก”

กลุ่มค่านิยมของ “ที่บ้าน/ที่สาธารณะ”

1. จาก “ที่บ้าน” สู่อะไร

จากคำว่า “ที่บ้าน” (home/house) ซึ่งมีความหมายในทางรูปธรรมว่า หมายถึง บริเวณที่มีขอบเขตที่แน่นอน (รู้ได้จากกรณีบ้าน มีประตู) มีการกำหนดหน้าที่ใช้สอยของบริเวณนี้อย่างแน่นอน คำว่า “ที่บ้าน” ได้เริ่มคลี่คลายขยายความหมายออกไปถึงคำว่า “ครอบครัว” โดยเฉพาะในสังคมยุคอุตสาหกรรม คำว่า “ครอบครัว” ไม่ได้มีนัยยะเพียงแค่ พื้นที่บริเวณ เท่านั้น แต่ทว่ายังมีความหมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่มีรูปแบบเฉพาะตัว

“ที่บ้าน” และ “ครอบครัว” ในฐานะสถาบันทางสังคมนี้ จะมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับ “ที่สาธารณะ” “ที่ทำงาน” (office) และ “การทำงาน” (work) เพราะรูปแบบความสัมพันธ์ในการทำงานนั้น ต้องมีลักษณะมุ่งเอาประโยชน์ส่วนตน มีการแข่งขัน หวังผลสำเร็จเป็นเป้าหมาย มีความขัดแย้งตึงเครียด ฯลฯ

เมื่อมีการแบ่งแยก “ที่บ้าน” และ “ที่ทำงาน” ออกจากกันดังกล่าวแล้ว สังคมก็จะมอบหมายให้ “ผู้หญิง” ซึ่งโดยสภาพทางชีวะ/ร่างกาย เป็นฝ่ายที่ออกลูก จึงควรที่จะเลี้ยงลูก “เป็นแม่” และดูแลงานภายในบ้าน “เป็นแม่บ้าน” ไปพร้อมๆกัน ฉะนั้น เมื่อที่บ้าน = ครอบครัว และผู้หญิง = ที่บ้าน ดังนั้น ผู้หญิงจึง = ครอบครัวไปโดยปริยาย ในขณะที่ผู้ชายจะสังกัดอยู่อีกซีกหนึ่ง คือ ออกไปทำงานนอกบ้าน หาเลี้ยงครอบครัว

2. จาก “ที่บ้าน” สู่อะไร

การลากเส้นกั้นระหว่าง “โลกส่วนตัว” และ “โลกส่วนรวม/โลกสาธารณะ/โลกภายนอก” แล้วแยกสองโลกนี้ออกจากกันนั้น จะแตกต่างกันไปในวัฒนธรรมของแต่ละสังคม แต่ละยุคสมัย เช่น สังคมชนบทของไทยระยะห่างระหว่าง “ครอบครัว” (โลกส่วนตัว) กับ “ชุมชน” (โลกภายนอก) มีไม่ค่อนมากนัก ในด้านกายภาพบ้านของคนในหมู่บ้านต่างจังหวัดจึงไม่ค่อยมีการกั้นรั้วหรือบนบ้านก็ไม่

มีการกั้นห้อง บริเวณในบ้านกับนอกบ้านไม่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจน เช่นเดียวกับมิติด้านนามธรรม เรื่องภายในครอบครัวก็จะกลายเป็นประเด็นร่วมของชุมชนด้วย ตัวอย่างเช่น หากสามีทุพบุคลิกกรรยา คนอื่นๆ ในหมู่บ้านก็จะเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับด้วย อันเป็นปรากฏการณ์ที่ตรงกันข้ามกับชีวิตในเมืองที่ “ครอบครัว” กับ “โลกภายนอก” จะถูกแยกขาดจากกัน และยังมีข้อห้ามมิให้นำเอาเรื่องราวจาก 2 โลกมาปะปนกัน ดังคำกล่าวที่ว่า “อย่าเอาเรื่องส่วนตัวมาปนกับเรื่องการทำงาน”

ความเข้มงวดในการลากเส้นกั้นแบ่งแยกระหว่างสองโลก และการเลื่อนไหลเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างสองโลกนี้จะมีผลมาถึงการเคลื่อนที่ของ “ผู้หญิง” และ “ผู้ชาย” ที่ถูกกำหนดให้อยู่ “ที่บ้าน” หรือ “ที่สาธารณะ” ด้วย สำหรับสังคมที่มีเส้นกั้นไม่ชัดเจน การเคลื่อนย้ายไปมา (ทั้งในความหมายรูปธรรมและนามธรรม) ของคนแต่ละเพศในโลกทั้งสองก็จะมีมากและเป็นไปได้ง่ายกว่าสังคมที่แบ่งแยก “ที่บ้าน” กับ “ที่สาธารณะ” อย่างเด็ดขาด

3. จาก “ที่บ้าน” สู่ “โลกแบบผู้หญิง”

และในท้ายที่สุด จากเรื่อง “ที่บ้าน” “ที่สาธารณะ” ซึ่งเคยเป็นแนวคิดเรื่องพื้นที่ ก็ได้ขยายความหมายออกไปสู่ขนบธรรมเนียม คือสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวบุคคล ดังนั้น “ที่บ้าน” จึงหมายถึง “โลกที่แวดล้อมตัวผู้หญิง” (Women’s world) ในขณะที่ “ที่สาธารณะ/โลกภายนอก” ก็หมายถึง “โลกที่แวดล้อมตัวผู้ชาย” (Men’s world) หากเปรียบเทียบขอบเขตของโลกทั้งสองนั้น ก็จะเห็นได้ว่า โลกของผู้หญิงนั้นมีขนาดเล็กและคับแคบอย่างมากเมื่อเทียบกับโลกของผู้ชาย ขอบเขตโลกนี้จะมีผลในการกำหนด “โลกทัศน์” (worldview) ของคนแต่ละเพศด้วย จากการอยู่ในพื้นที่คับแคบก็มีส่วนในการทำให้เกิดความคิดที่คับแคบ ความสนใจที่คับแคบ และจิตใจที่คับแคบ ตามไปด้วย

ในการศึกษาพื้นที่ทางวัฒนธรรมระหว่างโลกทั้งสองโลก คือ “ที่บ้าน” และ “ที่ทำงาน/สาธารณะ” นั้น มีเกณฑ์หลายเกณฑ์ที่เป็นตัวบ่งชี้ (indicator) สำหรับการศึกษา เช่น

ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ การศึกษาว่าลักษณะทางกายภาพอะไรบ้างที่แบ่งแยกหรือบ่งชี้โลกภายในบ้านกับโลกสาธารณะ ตัวอย่างที่ได้ยกมาแล้ว เช่น การมีรั้วรอบขอบชิด การกั้นห้อง การตั้งภูคคิกามารยาทในการใช้พื้นที่แต่ละแห่ง เป็นต้น ในยุคปัจจุบัน เมื่อมีการแบ่งแยกพื้นที่ระหว่างโลกทั้งสองอย่างเด็ดขาดมากขึ้น เราก็จะเห็นว่า ทุกครั้งที่จะมีการเคลื่อนย้ายระหว่างโลก 2 โลกนั้น จำเป็นต้องมี “รหัสผ่าน” (password) บางอย่าง เช่น การแต่งกาย เวลาที่อยู่บ้าน คงไม่มีใครใส่สูทสวมรองเท้าหนังเอาไว้ เช่นเดียวกับที่เราจะไม่ใส่กางเกงขาสั้น รองเท้าแตะและเสื้อกล้ามเข้าไปในที่ทำงาน เป็นต้น

ประเภทของกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ สำหรับในบริเวณบ้าน กิจกรรมในสถานที่ดังกล่าวนั้นก็คือ กิจกรรมที่เรียกว่า “งานบ้าน” ในทางวิชาการได้นิยาม “งานบ้าน” เอาไว้ว่า เป็นสถาบันที่เล็กที่สุด และเป็นวิถีของกิจกรรมที่ถูกจัดการขึ้นอย่างใกล้ชิดรอบๆ ตัวแม่ (หนึ่งหรือหลายคน) กับลูกๆ ของเธอ ส่วน “งานสาธารณะ” ที่ทำอยู่ในโลกภายนอก/ในที่ทำงาน ก็คือ กิจกรรมต่างๆ สถาบันและรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับตำแหน่งและการดำเนินงานขององค์กร

หน้าที่และความหมายของแต่ละพื้นที่ การกำหนดพื้นที่แต่ละแห่งขึ้นมาในเวทีทางวัฒนธรรมนั้น ย่อมทำให้พื้นที่แต่ละแห่งนั้นมีหน้าที่ทางสังคมบางประการ และนอกจากจะมอบหมายหน้าที่แล้ว ก็ยังมีกระบวนการกำหนดความหมายและการให้คุณค่ากับพื้นที่แต่ละแห่ง ตัวอย่างง่ายๆ ที่จะแสดงให้เห็นในที่นี้ก็คือ สำหรับผู้ชาย พื้นที่ที่เขาจะทำงานก็คือ ในที่ทำงานเมื่อออกจากบ้านไป และเมื่อกลับมาถึงบ้าน ที่บ้านก็คือสถานที่พักผ่านของผู้ชาย ดังนั้นผู้ชายจึงไม่ต้องทำงานบ้าน เพราะบ้านไม่ใช่ที่ทำงาน แต่สำหรับผู้หญิงแล้ว “บ้าน” หมายความว่าการทำงาน หมายความว่าความรับผิดชอบทั้งหมดของเธอ ซึ่งรวมไปถึง “ชีวิตครอบครัว” ซึ่งเป็นคำในกลุ่มแนวคิดเดียวกันที่ได้กล่าวมาข้างต้น

นอกจากนั้น ก็เป็นที่น่าสนใจว่า ทั้งๆ ที่ในโลกปัจจุบัน สภาพความปลอดภัยในชีวิตนอกบ้านมีมากพอสมควรแล้ว (เนื่องจากความเจริญด้านเทคโนโลยีและความเจริญของสถาบันสังคม เช่น การมีตำรวจ) แต่ทว่า ในระบบความนึกคิดและจิตสำนึกของทั้งผู้หญิงและผู้ชายในสังคมก็ยังคงยึดติดกับสำนึกที่ว่า “ผู้หญิงดูแลการบ้าน ผู้ชายดูแลการเมือง” ในทุกสังคมทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย การมีผู้นำสังคมระดับสาธารณะในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ฯลฯ จึงยังมีผู้ชายมากกว่าผู้หญิงชนิดที่เทียบกันไม่ได้

โครงสร้างอำนาจและโครงสร้างคุณค่า : ผู้หญิง/ที่บ้าน V.S. ผู้ชาย/ที่สาธารณะ

1. โครงสร้างอำนาจที่ไม่สมดุล

ในโลกทุนนิยมสมัยใหม่ได้เกิดการสร้างโลก 2 โลกที่แยกขาดออกจากกันที่เรียกว่า “ปริมาตรทวิลักษณ์” (Dual spheres) ซึ่งไม่เพียงแต่ถูกแยกขาดออกจากกันเท่านั้น แต่ทว่ายังมีลักษณะอำนาจที่ไม่เสมอภาคกัน (Unequal) และยังมีการใช้อำนาจครอบงำซึ่งกันอีกด้วย (Manipulation) โดยที่โลกสาธารณะ (public world) จะมีอำนาจเหนือกว่า และเป็นตัวกำหนดทิศทางของโลกในบ้าน (private world)

การที่ “โลกสาธารณะ” มีอำนาจเหนือกว่า “โลกที่บ้าน/โลกส่วนตัว” นั้น ส่งผลสะท้อนมาถึงเรื่อง “ผู้หญิง” และ “ผู้ชาย” เนื่องจาก “โลกสาธารณะนั้นเป็นที่อยู่ของผู้ชาย” และ “โลกในบ้าน/โลกส่วนตัวนั้นเป็นที่อยู่ของผู้หญิง” นี่จึงเท่ากับหมายความว่า การครอบงำของโลกสาธารณะต่อโลกในบ้านก็เป็นการเปิดทางให้ผู้ชายได้ครอบงำผู้หญิงนั่นเอง Rosaldo นักสตรีนิยมจึงเสนอว่า ความไม่เสมอภาคทางเพศนั้นมีพื้นฐานสำคัญมาจากการแบ่งงานกันทำและการแบ่งพื้นที่ที่ออกเป็น “ในบ้าน/นอกบ้าน” นี้เอง

เมื่อเราเปรียบเทียบความกว้างขวางแห่งอำนาจของปริมาตรของ 2 โลก ก็จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า อำนาจของผู้หญิงนั้นจะมีอาณาบริเวณอยู่แค่เฉพาะในขอบรั้วของบ้านเท่านั้น ผู้หญิงจะมีอำนาจการตัดสินใจในเรื่องเล็กๆ เช่น การจับจ่ายใช้สอยซื้อของเล็กๆ น้อยๆ การตัดสินใจว่าวันนี้จะทำอะไรกินดี จะตัดเสื้อชุดไหนให้ลูกได้ ฯลฯ ส่วนอำนาจของผู้ชายนั้นจะมีขอบเขตกว้างขวางกว่ามาก เพราะอยู่ในโลกสาธารณะ เช่น ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาที่จะตัดสินใจว่า จะส่งกองทัพเรือนาวิกโยธินสหรัฐให้เข้าโจมตีอิรักที่จะมีผลทำให้ผู้คนล้มตายนับเป็นพันๆ คน นายอลัน กรีนสเปิน ประธานธนาคารกลางของสหรัฐสามารถจะตัดสินใจเรื่องค่าเงินดอลลาร์ที่จะมีผลกระทบต่อเผ่าไพศาลไปทั่วโลก ฯลฯ แม้แต่ในเรื่องภายในบ้าน ก็ยังมีข้อน่าสังเกตว่า หากเป็นการตัดสินใจซื้อของใช้เล็กๆ น้อยๆ จะอยู่ในอำนาจสั่งการของผู้หญิงได้ แต่หากเป็นการตัดสินใจของครอบครัวที่จะซื้อของขนาดใหญ่ เช่น รถยนต์ เครื่องเสียง ฯลฯ มักจะเป็นการตัดสินใจของผู้ชายหรือการตัดสินใจร่วมกัน เช่น เกี่ยวกับการตัดสินใจเรื่อง อนาคตทางการศึกษาของลูก ก็มักจะเป็นฝ่ายพ่อมากกว่าฝ่ายแม่ เป็นต้น

ซึ่งการก่อรูปของโครงสร้างอำนาจที่ไม่เสมอภาคโดยที่อำนาจจากโลกสาธารณะสามารถครอบงำโลกในบ้านได้นั้น เกิดจากกระบวนการการให้ความหมาย การให้ความสำคัญ และการให้คุณค่า แก่โลกทั้ง 2 แบบเป็นหลัก

2. คุณค่าที่แตกต่างกันระหว่าง “ที่บ้าน” กับ “โลกสาธารณะ”

Elshtain ได้ศึกษากระบวนการให้คุณค่าแก่ “ที่บ้าน/ส่วนตัว” (private) กับ “ที่ทำงาน/โลกสาธารณะ” (public) ในสังคมสมัยใหม่ว่ามีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ ในที่ทำงาน/โลกสาธารณะนั้น จะมีคุณค่าของการแข่งขันอันนำไปสู่ความก้าวหน้า (progress) เป็นสถานที่ผลิตความมั่งคั่ง (wealth) ความมีชื่อเสียง (renown) เป็นแหล่งที่ให้การยอมรับสิ่งต่างๆ (acceptance) มีลักษณะเป็นสากลเป็นสถานที่แห่งการใช้เหตุใช้ผล ในขณะที่ “ในบ้าน” นั้น กลับจะมีคุณค่าอีกแบบที่ตรงกันข้าม เพราะ “ในบ้าน” เป็นสถานที่แห่งการหยุดนิ่ง เป็นสถานที่กินใช้ความมั่งคั่ง เป็นสถานที่เฉพาะชกวัน

ไม่เป็นที่รู้จัก ก่อนข้างจะปกปิด คับแคบ เป็นสถานที่แห่งการใช้อารมณ์ความรู้สึก และจากระบบคุณค่าทั้ง 2 ระบบที่มีของ “ที่บ้าน” และ “ที่สาธารณะ” ที่กล่าวมานั้น สังคมสมัยใหม่ก็ได้วางระบบคุณค่าของ “ที่สาธารณะ” เอาไว้อยู่เหนือ “ที่บ้าน” การเป็นคนที่มีชื่อเสียงจึงมีคุณค่าสูงกว่าการรักสันโดษ/เก็บตัว/ปลีกตัว การใช้เหตุผลมีคุณค่าสูงกว่าการใช้อารมณ์ เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์สามเส้าระหว่าง “กิจกรรม/พื้นที่/เพศ”

จะเห็นว่ากระบวนการให้คุณค่า ให้ความหมาย และให้ความสำคัญที่เกี่ยวข้อง โขงกับตัวแปรทั้ง 3 ที่กล่าวมานี้ โดยที่ตัวกิจกรรมนั้นอาจจะไม่สำคัญเท่าใดนัก เนื่องจากจะเป็นกิจกรรมอะไรก็ได้ หากว่าตัวแปรที่จะกำหนดคุณค่า ความหมาย และการให้ความสำคัญนั้น จะเป็นตัวแปรเรื่อง “พื้นที่” และ “เพศ” ที่ต่างรับส่งกันและกันเป็นอย่างดี

กระบวนการให้คุณค่าแก่คุณสมบัติต่างๆ ที่มนุษย์เรามีอยู่นั้น ได้ถูกอคติทางเพศเป็นตัวครอบงำการและกำหนดการให้คุณค่ามัน ตัวอย่างเช่น คุณสมบัติการรู้ร้อนรู้หนาวกับความรู้สึกของคนอื่น (otherness) การรู้สึก care ความรู้สึกของคนอื่น (altruism) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผู้หญิงมีอยู่เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเธอต้องใช้ชีวิตอยู่กับเด็กเล็กๆ ที่ยังไม่สามารถแสดงออกทางภาษาได้ คุณสมบัตินี้จะถูกทำให้ดูค่าในสังคมปัจจุบันที่ถือเอาอารมณ์ความรู้สึกของตัวเองเป็นตัวตั้ง (self-centered) ทั้งคุณสมบัติและการคิดแบบ otherness และ altruism ถูกนำไปเชื่อมต่อกับลักษณะของ “การไม่กล้าตัดสินใจ” โดยปะปนระหว่าง “การตัดสินใจโดยคำนึงถึงผู้อื่น” กับ “การไม่กล้าตัดสินใจ” และถูกทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องเดียวกันสำหรับผู้หญิง

ในส่วนของงานวิจัยครั้งนี้ จะได้ทำการศึกษาทัศนคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหารและการเรียนวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารหญิง ซึ่งทัศนคติในเชิงสตรีนิยมในที่นี้จะได้ประยุกต์เอาแนวคิดจากทฤษฎีสตรีศึกษาไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อการสำรวจความเห็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งในการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหารหญิงในเชิงลึกต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาหญิงที่เรียนวิชาอาหารรักษาดินแดนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยในการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบกับการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้การสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มนักศึกษาวิชาอาหารหญิงและครูฝึก โดยมีระเบียบวิธีในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาหญิงที่เรียนวิชาอาหารรักษาดินแดน ในปีการศึกษา 2544 ในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 141 คน

1.2 สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยทางประชากรมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตัวแปรอิสระ ปัจจัยทางประชากร อันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นปีที่ศึกษาวิชาอาหาร ลักษณะสถานศึกษา รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน อาชีพของบิดา-มารดา การรับราชการทหารของญาติหรือบุคคลใกล้ชิด บทบาทหน้าที่ในครอบครัว และ บทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา

ตัวแปรตาม ทัศนคติเชิงสตรีนิยม

2. ปัจจัยทางการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตัวแปรอิสระ ปัจจัยทางการสื่อสาร อันได้แก่ การรับข่าวสารเกี่ยวกับการ
เข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดนจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล
และสื่อเฉพาะกิจ

ตัวแปรตาม ทัศนคติเชิงสตรีนิยม

*1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้จะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัยเชิงสำรวจ โดยที่แบบสอบถามดังกล่าวได้มาจากการค้นคว้าและศึกษาข้อมูลจากแนวความคิดต่างๆ ในบทที่ 2 และจากงานวิจัยที่ใกล้เคียงที่มีผู้เคยวิจัยมาก่อนหน้านี้ เพื่อให้ได้ประเด็นข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุดตามวัตถุประสงค์ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close - Ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open - Ended Question) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน คือ(ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นปีที่ศึกษาวิชาทหาร ลักษณะสถานศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา จำนวนพี่น้องชาย-หญิง ลำดับพี่น้อง การรับราชการทหารของญาติหรือบุคคลใกล้ชิด บทบาทหน้าที่ในครอบครัว บทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา และรายวิชาที่ชอบ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการสื่อสาร โดยสอบถามถึงการรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดนก่อนการเข้าเรียนจากสื่อประเภทต่างๆ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามถึงทัศนคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหารและการเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

1.4 เกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปร

จากแบบสอบถามผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางการสื่อสาร เป็นการถามถึงระดับการรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดนจากสื่อประเภทต่างๆ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	=	5
มาก	=	4
ปานกลาง	=	3
น้อย	=	2
น้อยที่สุด	=	1

จากคะแนน 5 ระดับข้างต้น จะนำมาจัดช่วงตามระดับค่าเฉลี่ย เพื่อให้ความหมายเป็น 5 ช่วงดังต่อไปนี้

ค่าระหว่าง 1.00 – 1.49 คะแนน	หมายถึง	เปิดรับน้อยมาก
ค่าระหว่าง 1.50 – 2.49 คะแนน	หมายถึง	เปิดรับน้อย
ค่าระหว่าง 2.50 – 3.49 คะแนน	หมายถึง	เปิดรับปานกลาง
ค่าระหว่าง 3.50 - 4.49 คะแนน	หมายถึง	เปิดรับมาก
ค่าระหว่าง 4.50 - 5.00 คะแนน	หมายถึง	เปิดรับมากที่สุด

2. ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเรียน ร.ค. จะแยกเป็นปัจจัยต่างๆ 5 ปัจจัย ได้แก่

- 1) ปัจจัยเชิงสตรีนิยม
- 2) ปัจจัยเชิงสถาบัน
- 3) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวเอง
- 4) ปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน
- 5) ปัจจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อ

การให้คะแนนปัจจัยต่างๆ จะแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	=	5
มาก	=	4
ปานกลาง	=	3
น้อย	=	2
น้อยที่สุด	=	1

จากคะแนน 5 ระดับข้างต้น จะนำมาจัดช่วงตามระดับค่าเฉลี่ย เพื่อให้ความหมายเป็น 5 ช่วงดังต่อไปนี้

ค่าระหว่าง 1.00 – 1.49 คะแนน	หมายถึง	เหตุผลมีน้ำหนักน้อยมาก
ค่าระหว่าง 1.50 – 2.49 คะแนน	หมายถึง	เหตุผลมีน้ำหนักน้อย
ค่าระหว่าง 2.50 – 3.49 คะแนน	หมายถึง	เหตุผลมีน้ำหนักปานกลาง
ค่าระหว่าง 3.50 - 4.49 คะแนน	หมายถึง	เหตุผลมีน้ำหนักมาก
ค่าระหว่าง 4.50 - 5.00 คะแนน	หมายถึง	เหตุผลมีน้ำหนักมากที่สุด

3. ทัศนคติเชิงสตรีนิยม เป็นทัศนคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหาร และการเรียน
วิชาทหารรักษาคินแดน มีการแบ่งระดับความเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	5
เห็นด้วย	=	4
ไม่แน่ใจ	=	3
ไม่เห็นด้วย	=	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	1

จากคะแนน 5 ระดับข้างต้น จะนำมาจัดช่วงตามระดับค่าเฉลี่ย เพื่อให้ความหมายเป็น 5 ช่วงดังต่อไปนี้

ค่าระหว่าง 1.00 – 1.49 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติเชิงลบมาก
ค่าระหว่าง 1.50 – 2.49 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติเชิงลบ
ค่าระหว่าง 2.50 – 3.49 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติไม่แน่ใจ
ค่าระหว่าง 3.50 - 4.49 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติเชิงบวก
ค่าระหว่าง 4.50 - 5.00 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติเชิงบวกมาก

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 ผู้นำกลุ่มนักศึกษาวิชาทหารหญิง จำนวน 8 คน ซึ่งจะเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดเกล้าทางสังคมและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในรายละเอียด รวมถึงข้อมูลที่เป็นส่วนเพิ่มเติมขยายผลจากงานวิจัยเชิงปริมาณให้สมบูรณ์มากขึ้นด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลักในส่วนนี้จะจัดให้กระจายตามชั้นปีที่ศึกษาครบทุกชั้นปีครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารหญิงจำนวน 5 คน จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเสริมในมุมมองของบุคคลภายนอกที่ใกล้ชิดกับนักศึกษาวิชาทหารหญิง โดยให้มีครูฝึกชั้นปีละ 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน

2.2 แนวคำถาม แนวคำถามสร้างขึ้นจากเกณฑ์ 2 ประการ คือ

2.2.1 การใช้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการสื่อสารทัศนคติสตรีนิยม และทัศนคติเชิงสตรีนิยมการพัฒนาจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการนำประเด็นสำคัญมาขยายผล

แนวคำถามที่ใช้เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์มีดังนี้ คำถามผู้นำนักศึกษาวิชาทหารหญิง

- (1) กระบวนการจัดเกล้าทางสังคม แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การจัดเกล้าทางสังคมจากครอบครัว จากโรงเรียน จากเพื่อน และจากสื่อมวลชน โดยเน้นที่ประเด็นของครอบครัวที่เป็นทหาร สภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีพี่น้องเป็นชาย/หญิง ลำดับการเป็นลูก และอาชีพของบิดามารดา
- (2) การให้ความหมายของทัศนคติเชิงสตรีนิยม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความเป็นหญิง และความเป็นชาย ด้านสตรีนิยม และด้านพื้นที่ โดยเน้นที่อัตลักษณ์ของชาย/หญิง และสิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
- (3) ค่านิยมเกี่ยวกับสตรี แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมในวิชาชีพทหารหญิง ค่านิยมด้านความเป็นหญิงไทย ค่านิยมด้านบทบาททางสังคม/การเมือง และค่านิยมด้านบทบาทในครอบครัว โดยเน้นที่ประเด็นความเท่าเทียมกันและการพัฒนาตนเอง
- (4) ปัจจัยที่มีส่วนให้เลือกรับราชการ โดยจะเน้นที่สื่อบุคคล

คำถามครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารหญิง ประเด็นที่สัมภาษณ์ คือความเห็นที่มีต่อนักศึกษาวิชาทหารหญิง

ตารางที่ 1 สรุปแสดงระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

คำถามนำวิจัยข้อที่	ข้อาคคคะเน		วิธีวิจัย	คำถาม
	สมมุติฐาน	ข้อสันนิษฐาน		
1. การเปิดรับข่าว สารจากสื่อเรื่องการ เข้าเรียนวิชาทหาร (ร.ค.)		การสื่อสาร ระหว่างบุคคล น่าจะมากที่สุด	เชิงคุณภาพ – สอบถาม นักศึกษา 8 คนเกี่ยวกับ กระบวนการจัดเวลา ทางสังคม	บทบาทของครอบครัว เพื่อน ครู ฯลฯ ต่อการเข้าเรียนวิชา ทหาร (ร.ค.) แนวคำถามการ วิจัยเชิงคุณภาพข้อ 1
			ปริมาณ	แบบสอบถามส่วนที่ 2 : ปัจจัยทางการสื่อสารเรื่องการ เข้าเรียนวิชาทหาร (ร.ค.)
2. ทักษะเชิงสตรี นิยมที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนวิชาทหาร (ร.ค.)		น่าจะเกี่ยวข้อง กัน	เชิงคุณภาพ : สอบถาม เชิงลึก นักศึกษา 8 คน โดยลงลึกจากแบบสอบ ถามเชิงปริมาณ	
			เชิงปริมาณ	แบบสอบถามส่วนที่ 4 : ทัศนคติสตรีนิยมที่สัมพันธ์ กับการเรียนวิชาทหาร (ร.ค.)
3. ปัจจัยประชากร การเปิดรับสื่อ กับ ทัศนคติสตรีนิยม	1. ประชากร สัมพันธ์กับทัศน คติสตรีนิยม 2. การเปิดรับสื่อ สัมพันธ์กับทัศน คติสตรีนิยม	น่าจะเกี่ยวข้องกัน	เชิงคุณภาพ : สอบถาม เชิงลึกทั้ง 8 คน โดยลง ลึกจากแบบสอบถาม เชิงปริมาณ	แนวคำถามวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อ 2 และ 3
			เชิงปริมาณ	แบบสอบถามส่วนที่ 1, 2 และส่วนที่ 4
4. ปัจจัยที่มีส่วนให้ ตัดสินใจเข้าเรียน วิชาทหาร - เชิงสตรีนิยม - เชิงสถาบัน - ตัวเอง - เพื่อน - การใช้สื่อ		ปัจจัยทั้ง 5 น่าจะ มีส่วน	เชิงคุณภาพ : สอบถาม เชิงลึกนักศึกษา 8 คน โดยลงลึกจากแบบ สอบถามเชิงปริมาณ	แนวคำถามเชิงคุณภาพข้อ 4
			เชิงปริมาณ	แบบสอบถามส่วนที่ 3

3. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity Test) โดยการนำแบบสอบถามและ Coding Sheet ที่ จะใช้ในการสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่กอง กำลังพลกรมการรักษาดินแดน ตรวจสอบความเกี่ยวข้องของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษา เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแบบสอบถามและ Coding Sheet ในมีความเที่ยงตรงและเหมาะสมมากขึ้น
2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability Test) โดยการนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-Test) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจริง จำนวน 30 ชุด และผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่า ข้อคำถามในส่วน ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน $\alpha = .94$ และใน ส่วนของทัศนคติเชิงสตรีนิยม $\alpha = .84$

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. มีหนังสือถึงกรมการรักษาดินแดน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบและส่งคืนแบบสอบถาม
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากครูฝึกช่วยแจกแบบสอบถามและรวบรวมจากนักศึกษาวิชาทหารหญิง และขอรับคืนภายในกำหนดระยะเวลา 2 สัปดาห์
3. หากรับข้อมูลกลับมาไม่ครบ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยติดตามผลโดยส่งแบบสอบถามรอบสอง กำหนดระยะเวลา 1 สัปดาห์ มาขอรับคืน
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
5. สัมภาษณ์กลุ่มผู้นำนักศึกษาวิชาทหารหญิงและครูฝึกเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วลงรหัส (Coding) ข้อมูลเพื่อจะนำไปประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS for Window 10 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้บรรยายข้อมูลทั่วไปในแบบสอบถาม
2. สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ ไคร้สแควร์ (χ^2) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

6. การนำเสนอข้อมูล

หลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำผลการศึกษามานำเสนอในรูปแบบของตาราง และการบรรยายผลการศึกษาลักษณะและความเหมาะสมของข้อมูล ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำเสนอเป็นเชิงบรรยายโดยเรียบเรียงตามประเด็นในการสัมภาษณ์เป็นสำคัญ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะเป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษา วิชาทหารรักษาคินแดนหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร จากการเก็บแบบสอบถามที่แจกจำนวน 141 ชุด และได้รับคืนกลับมาทั้งหมด 141 ชุดคิดเป็นร้อยละ 100 รวมทั้งผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำนักศึกษาวิชาทหารหญิงและครูฝึก โดยจะเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางการสื่อสารเกี่ยวกับการได้รับข่าวสารในการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดนผ่านสื่อต่างๆ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน

ตอนที่ 4 ทักษะคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหารและการเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 6 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำนักศึกษาวิชาทหารหญิงและครูฝึก

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ชั้นปีที่เรียน วิชาทหาร ลักษณะสถานศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา การมีญาติหรือบุคคลใกล้ชิดรับราชการทหาร บทบาทหน้าที่ในครอบครัว บทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา และรายวิชาที่ชอบเรียนมากที่สุด ดังจะเสนอผลจากการศึกษา ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 18 ปี	78	55.3
18 ปี ขึ้นไป	63	44.7
รวม	141	100

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มากที่สุดจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 และอายุ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 (ดูตารางที่ 2)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาในปัจจุบัน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	40	28.4
กำลังศึกษาระดับอาชีวศึกษา	61	43.2
กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา	40	28.4
รวม	141	100

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษามากที่สุดจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษาจำนวน 40 คน เท่ากับคิดเป็นร้อยละ 28.4 เท่ากัน

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปี 1	29	20.6
ชั้นปี 2	27	19.1
ชั้นปี 3	49	34.8
ชั้นปี 4	34	24.1
ชั้นปี 5	2	1.4
รวม	141	100

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างศึกษาวิชาทหารรักษาดินแดนชั้นปีที่ 3 มากที่สุดจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 และ

ชั้นปีที่ 1 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ 5 น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ซึ่งเมื่อนำจำนวนนักศึกษามาจัดแบ่งตามกลุ่มชั้นปี พบผลดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มชั้นปี

กลุ่มชั้นปี	จำนวน	ร้อยละ
แบบปกติ (ปีที่ 1-3)	105	74.5
แบบพิเศษ (ปีที่ 4-5)	36	25.5
รวม	141	100

จากตารางที่ 5 พบว่าถ้าจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มของชั้นปี กลุ่มตัวอย่างเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนแบบปกติ (ปี 1-3) มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 และกลุ่มที่เรียนแบบพิเศษ (ปี 4-5) มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะสถานศึกษา

ลักษณะสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
สถานศึกษาแบบหญิงล้วน	9	6.4
สถานศึกษาแบบสหศึกษา	132	93.6
รวม	141	100

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิงแทบทุกคน (จำนวน 132 คน หรือร้อยละ 93.6) มาจากสถานศึกษาที่เป็นแบบสหศึกษา และที่เหลืออีก 9 คนหรือร้อยละ 6.4 มาจากโรงเรียนแบบผู้หญิงล้วน (แสดงในตารางที่ 6)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

รายได้ต่อเดือนของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	4	2.8
10,000 – 20,000 บาท	55	39.0
20,001 – 40,000 บาท	66	46.8
มากกว่า 40,000 บาท	16	11.3
รวม	141	100

จากตารางที่ 7 เห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-40,000 บาท มากที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมาคือกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้ เดือนระหว่าง 10,000-20,000 บาท โดยมีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 39 โดยกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือนมีน้อยที่สุดเพียง 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของบิดา

อาชีพของบิดา	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการทหาร	31	22.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	20	14.2
พนักงานบริษัทเอกชน	36	25.5
รับจ้าง	38	27.0
ค้าขาย	16	11.3
รวม	141	100

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามอาชีพของบิดา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีบิดาประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และรับราชการทหารจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพมารดา

อาชีพของมารดา	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการทหาร	20	14.2
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	13	9.2
พนักงานบริษัทเอกชน	22	15.6
รับจ้าง	31	22.0
ค้าขาย	32	22.7
แม่บ้าน	23	16.3
รวม	141	100

จากตารางที่ 9 เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีมารดาประกอบอาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้างจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มารดาประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 22 และอาชีพแม่บ้าน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 16.3 ตามลำดับ โดยจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีมารดาทำงานรัฐวิสาหกิจน้อยที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพี่น้อง

จำนวนพี่น้อง	ความถี่	ร้อยละ
ลูกคนเดียว	21	14.9
พี่น้อง 2 คน	57	40.4
พี่น้อง 3 คน	34	24.1
พี่น้องมากกว่า 3 คน	29	20.6
รวม	141	100.0

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 57 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 40.4 มีพี่น้อง 2 คน รองลงมา มีพี่น้อง 3 คน ร้อยละ 24.1 และมีพี่น้องมากกว่า 3 คน ร้อยละ 20.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพี่น้องที่เป็นชาย

จำนวนพี่น้องที่เป็นชาย	ความถี่	ร้อยละ
ไม่มีพี่น้องที่เป็นชาย	31	22.0
มีพี่น้องเป็นชาย 1 คน	61	43.3
มีพี่น้องเป็นชาย 2 คนขึ้นไป	49	34.8
รวม	141	100.0

จากตารางที่ 11 เห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 61 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43.3 มีพี่น้องที่เป็นชาย 1 คน รองลงมา จำนวน 49 คน หรือร้อยละ 34.8 มีพี่น้องที่เป็นชาย 2 คนขึ้นไป และอีกจำนวน 31 คน หรือร้อยละ 22 ไม่มีพี่น้องที่เป็นชายเลย

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนพี่น้องที่เป็นหญิง

จำนวนพี่น้องที่เป็นหญิง	ความถี่	ร้อยละ
1 คน (กลุ่มตัวอย่างเป็นลูกผู้หญิงคนเดียว)	96	68.1
มีพี่น้องเป็นหญิง 2 คน	37	26.2
มีพี่น้องเป็นหญิง 3 คนขึ้นไป	8	5.7
รวม	141	100.0

จากตารางที่ 12 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวนกว่าครึ่ง (96 คน) หรือคิดเป็นร้อยละ 68.1 เป็นลูกผู้หญิงคนเดียว รองลงมาจำนวน 37 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.2 มีพี่น้องเป็นหญิง 2 คน และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 8 คนหรือร้อยละ 5.7 มีพี่น้องเป็นหญิง 3 คนขึ้นไป

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับพี่น้อง

ลำดับพี่น้อง	ความถี่	ร้อยละ
คนโต	63	44.7
คนกลาง	42	29.8
คนเล็ก	36	25.5
รวม	141	100.0

จากตารางที่ 13 เห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 63 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.7 เป็นลูกคนโต รองลงมา จำนวน 42 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.8 เป็นลูกคนกลาง และอีกจำนวน 36 คน หรือร้อยละ 25.5 เป็นลูกคนเล็ก

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีญาติและคนใกล้ชิดเป็นทหาร

การมีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหาร	จำนวน	ร้อยละ
มี	38	27.0
ไม่มี	103	73.0
รวม	141	100

จากการสอบถามถึงการมีญาติหรือคนใกล้ชิดเป็นทหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 73 ไม่มีญาติหรือคนใกล้ชิดเป็นทหาร โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 38 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 27 มีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหาร ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทในบ้าน

บทบาทในบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
เลี้ยงดูน้อง	9	6.4
ทำงานบ้าน	107	75.9
ช่วยขายของ	25	17.7
รวม	141	100

จากตารางที่ 15 แสดงการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามบทบาทในบ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 75.9 มีบทบาทในการช่วยงานบ้าน รองลงมาจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ช่วยขายของ และอีกจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ช่วยเลี้ยงดูน้อง

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทในสถานศึกษา

บทบาทในสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มีบทบาท	9	6.4
ไม่มีบทบาท	132	93.6
รวม	141	100

จากตารางที่ 16 จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามบทบาทในสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (132 คน หรือร้อยละ 93.6) ไม่มีบทบาทใดๆ ในสถานศึกษา และมีเพียง 9 คน หรือร้อยละ 6.4 ที่มีบทบาทในสถานศึกษา

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิชาที่ชอบ

วิชาที่ชอบ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาศาสตร์	54	38.3
คณิตศาสตร์	24	17.0
พลศึกษา	9	6.4
สังคมศาสตร์	9	6.4
ภาษาอังกฤษ	29	20.6
ศิลปะ	14	9.9
ไม่ระบุ	2	1.4
รวม	141	100

จากตารางที่ 17 จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามรายวิชาที่ชอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากที่สุด จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาชอบวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 และชอบวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางการสื่อสารเกี่ยวกับการได้รับข่าวสารในการเข้าเรียนวิชาทหารผ่านสื่อต่างๆ

ปัจจัยทางการสื่อสารในที่นี้เป็นการศึกษาระดับการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนก่อนการเข้าเรียนจากสื่อประเภทต่างๆ โดยจำแนกเป็นสื่อ 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

- 1) สื่อมวลชน อันประกอบด้วย โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร
- 2) สื่อบุคคล อันประกอบด้วย บิดา-มารดา ญาติสนิท พี่น้อง เพื่อนหญิง เพื่อนชาย ครู/อาจารย์ที่โรงเรียน/วิทยาลัย และเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน
- 3) สื่อเฉพาะกิจ ประกอบด้วย ป้ายประกาศ และแผ่นปลิว

ตารางที่ 18 การได้รับข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนก่อนการเข้าเรียนจากสื่อประเภทต่างๆ

สื่อ	ระดับการได้รับข่าวสาร					\bar{X}	S.D.	ความหมายการเปิดรับ
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
• สื่อบุคคล						3.18	.71	ปานกลาง
1. ครู – อาจารย์ที่โรงเรียน / วิทยาลัย	57 (40.4)	42 (29.8)	30 (21.3)	11 (7.8)	1 (0.7)	4.01	1.00	มาก
2. เจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน	42 (29.8)	41 (29.1)	28 (19.9)	18 (12.8)	12 (8.5)	3.62	1.38	มาก
3. เพื่อนชาย	19 (13.5)	59 (41.8)	40 (28.4)	16 (11.3)	7 (5.0)	3.48	1.03	ปานกลาง
4. เพื่อนหญิง	21 (14.9)	54 (38.3)	41 (29.1)	18 (12.8)	7 (5.0)	3.45	1.05	ปานกลาง
5. พี่ – น้อง	6 (4.3)	34 (24.1)	46 (32.6)	30 (21.3)	25 (17.7)	2.76	1.13	ปานกลาง
6. บิดา – มารดา	8 (5.7)	28 (19.9)	35 (24.8)	35 (24.8)	35 (24.8)	2.57	1.22	ปานกลาง
7. ญาติสนิท	5 (3.5)	17 (12.1)	45 (31.9)	30 (21.3)	44 (31.2)	2.35	1.15	น้อย

ตารางที่ 18 (ต่อ) การได้รับข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน
ก่อนการเข้าเรียนจากสื่อประเภทต่างๆ

สื่อ	ระดับการได้รับข่าวสาร					\bar{X}	S.D.	ความ หมาย การเปิด รับ
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปาน กลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่ สุด (%)			
• สื่อเฉพาะกิจ						1.99	.89	น้อย
8. ป้ายประกาศ	2 (1.4)	15 (10.6)	31 (22.0)	59 (41.8)	34 (24.1)	2.23	.98	น้อย
9. แผ่นปลิว	4 (2.8)	4 (2.8)	23 (16.3)	31 (22.0)	79 (56.0)	1.74	1.02	น้อย
• สื่อมวลชน						1.73	.69	น้อย
10. วิทยุ	-	11 (7.8)	14 (9.9)	60 (42.6)	56 (39.7)	1.86	.89	น้อย
11. โทรทัศน์	2 (1.4)	5 (3.5)	21 (14.9)	55 (39.0)	58 (41.1)	1.85	.90	น้อย
12. หนังสือพิมพ์	-	1 (0.7)	23 (16.3)	43 (30.5)	74 (52.5)	1.65	.77	น้อย
13. นิตยสาร	-	3 (2.1)	15 (10.6)	42 (29.8)	81 (57.4)	1.57	.77	น้อย

จากตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนจากสื่อบุคคลมากที่สุด ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = .71) รองลงมาได้แก่ สื่อเฉพาะกิจ ($\bar{X} = 1.99$, S.D. = .89) และสื่อมวลชน ($\bar{X} = 1.73$, S.D. = .69) ตามลำดับ

สำหรับสื่อบุคคล กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารจากครู/อาจารย์มากที่สุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 1.00) รองลงมาคือจากเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.38) และจากเพื่อนชาย ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 1.03) ตามลำดับ

สื่อเฉพาะกิจที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนมากที่สุด ได้แก่ ป้ายประกาศ ($\bar{X} = 2.23, S.D. = .98$) และแผ่นปลิว ($\bar{X} = 1.74, S.D. = 1.02$) ตามลำดับ

ส่วนสื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารมากที่สุด ได้แก่ วิทยุ ($\bar{X} = 1.86, S.D. = .89$) โทรทัศน์ ($\bar{X} = 1.85, S.D. = .90$) และหนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 1.65, S.D. = .77$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน

ปัจจัยที่มีส่วนทำให้ตัดสินใจเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนจะวิเคราะห์โดยแบ่งปัจจัยต่างๆ ออกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยเชิงสตรีนิยม 2) ปัจจัยเชิงสถาบัน 3) ปัจจัยเกี่ยวกับตนเอง และ 4) ปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน ดังพบผลการศึกษาที่แสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน

เหตุผล	ระดับของน้ำหนักเหตุผล					\bar{X}	S.D.	น้ำหนักของเหตุผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
● ปัจจัยเชิงสตรีนิยม						3.91	1.09	มาก
1. ต้องการให้เห็นว่าท่านมีความเข้มแข็งอดทน และปกป้องตนเองได้	65 (46.1)	35 (24.8)	33 (23.4)	8 (5.7)	-	4.11	0.96	มาก
2. ต้องการทัดเทียมบุรุษ	57 (40.4)	27 (19.2)	36 (25.5)	19 (13.5)	2 (1.4)	3.84	1.14	มาก
3. ต้องการฝึกเขียน นศท.ชาย	57 (40.4)	21 (14.9)	38 (27.0)	24 (17.0)	1 (0.7)	3.77	1.17	มาก
● ปัจจัยเกี่ยวกับตนเอง						3.88	0.97	มาก
4. ต้องการพัฒนาตนเอง	69 (49.0)	56 (39.7)	14 (9.9)	2 (1.4)	-	4.36	0.72	มาก
5. ต้องการได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ	64 (45.4)	56 (39.7)	19 (13.5)	2 (1.4)	-	4.29	0.75	มาก
6. สร้างความภาคภูมิใจให้ตนเอง	62 (44.0)	48 (34.1)	26 (18.4)	3 (2.1)	2 (1.4)	4.17	0.90	มาก

ตารางที่ 19 (ต่อ) ปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจเข้าเรียนวิชาอาหารรักษาคินแดน

เหตุผล	ระดับของน้ำหนักเหตุผล					\bar{X}	S.D.	น้ำหนัก ของ เหตุผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปาน กลาง (%)	น้อย (%)	น้อย ที่สุด (%)			
7. อยากรู้หรืออยากเห็นว่าเรียนกัน อย่างไร	56 (39.7)	42 (29.8)	27 (19.2)	13 (9.2)	3 (2.1)	3.96	1.07	มาก
8. ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทหาร	48 (34.0)	42 (29.8)	40 (28.4)	10 (7.1)	1 (0.7)	3.89	0.98	มาก
9. เพื่อสร้างชื่อเสียงให้ตนเอง	51 (36.2)	27 (19.2)	37 (26.2)	24 (17.0)	2 (1.4)	3.72	1.17	มาก
10. ได้รับการแต่งตั้งยศทหาร	29 (20.6)	38 (26.9)	51 (36.2)	20 (14.2)	3 (2.1)	3.50	1.04	มาก
11. เพื่อรับราชการทหารใน อนาคต	27 (19.2)	49 (34.8)	37 (26.2)	23 (16.3)	5 (3.5)	3.50	1.09	มาก
12. ต้องการได้รับสิทธิเพิ่มในการ สมัครงาน	25 (17.7)	45 (31.9)	48 (34.1)	20 (14.2)	3 (2.1)	3.49	1.01	ปานกลาง
● ปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน						3.83	0.83	มาก
13. ต้องการได้แต่งเครื่องแบบ ทหาร	62 (44.0)	25 (17.7)	35 (24.8)	17 (12.1)	2 (1.4)	3.91	1.14	มาก
14. มีความศรัทธาในสถาบัน ทหาร	28 (19.9)	60 (42.6)	46 (32.6)	5 (3.5)	2 (1.4)	3.76	0.86	มาก
● ปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน						3.28	1.02	ปานกลาง
15. ต้องการเพื่อนจากต่างสถาบัน	38 (27.0)	43 (30.5)	33 (23.4)	24 (17.0)	3 (2.1)	3.63	1.12	มาก
16. ต้องการเรียนตามเพื่อน	40 (28.4)	37 (26.2)	28 (19.9)	24 (17.0)	12 (8.5)	3.49	1.30	ปานกลาง
17. ต้องการใกล้ชิดกับเพื่อนชาย	10 (7.1)	28 (19.9)	46 (32.6)	25 (17.7)	32 (22.7)	2.71	1.22	ปานกลาง

จากตารางที่ 19 จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีส่วนทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าเรียนวิชาอาหารรักษาคินแดนเป็นปัจจัยเชิงสเตรนิคม ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.09) เป็นสำคัญ รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตนเอง ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .97) ปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .83) และปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 1.02) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ในส่วนของปัจจัยในเชิงสตรีนิยัม พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เห็นว่าตนมีความเข้มแข็งอดทน และปกป้องตนเองได้ ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.96$) ต้องการทัดเทียมกับบุรุษ ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 1.14$) และต้องการฝึกเขียนนักศึกษาทหารชาย ($\bar{X} = 3.77, S.D. = 1.17$)

ปัจจัยเกี่ยวกับตนเอง พบว่า เหตุผลสำคัญที่มีส่วนให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเรียนวิชาทหาร ได้แก่ การต้องการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.72$) การต้องการได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.75$) และเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ($\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.90$) เป็นสำคัญ

สำหรับปัจจัยเกี่ยวข้องกับสถาบัน พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเรียนวิชาทหารมากที่สุด ได้แก่ การต้องการแต่งเครื่องแบบทหาร ($\bar{X} = 3.91, S.D. = 1.14$) และการมีความศรัทธาในสถาบันทหาร ($\bar{X} = 3.76, S.D. = 0.86$) ตามลำดับ

ในส่วนของปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน พบว่า เหตุผลหลักคือ การที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเพื่อนจากต่างสถาบัน ($\bar{X} = 3.63, S.D. = 1.12$) รองลงมาได้แก่ การต้องการเรียนตามเพื่อน ($\bar{X} = 3.49, S.D. = 1.30$) และการต้องการใกล้ชิดกับเพื่อนชาย ($\bar{X} = 2.71, S.D. = 1.22$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ทักษะคิดเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทฤษฎีและการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน

ตารางที่ 20 ทักษะคิดเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทฤษฎี และการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					— X	S.D.	ทิศทาง ของ ทัศนคติ
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (%)	เห็น ด้วย (%)	ไม่ เห็น ใจ (%)	ไม่ เห็น ด้วย (%)	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (%)			
1. นศท. ชายควรให้เกียรติ นศท. หญิง	79 (56.0)	55 (39.0)	4 (2.8)	3 (2.1)	-	4.49	0.66	เชิงบวก
2. บุรุษและสตรีควรมีความ เท่าเทียมกันในทางสังคม	83 (58.9)	46 (32.6)	9 (6.4)	3 (2.1)	-	4.48	0.71	เชิงบวก
3. สตรีต้องพัฒนาตนเองในด้าน การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม	81 (57.4)	50 (35.5)	7 (5.0)	3 (2.1)	-	4.48	0.69	เชิงบวก
4. ยุคนี้หมดสมัยผู้หญิงอ่อนแอ	71 (50.4)	61 (43.2)	7 (5.0)	1 (0.7)	1 (0.7)	4.42	0.69	เชิงบวก
5. เพศหญิงไม่เป็นอุปสรรคต่อ การเรียน รด.	72 (51.1)	53 (37.6)	12 (8.5)	3 (2.1)	1 (0.7)	4.36	0.79	เชิงบวก
6. นศท. หญิง ควรมีบทบาทเป็น ผู้บังคับบัญชา นศท. ชายบ้าง	62 (44.0)	56 (39.7)	12 (8.5)	7 (5.0)	4 (2.8)	4.17	0.98	เชิงบวก
7. สตรีต้องมีบทบาทหลักใน ครอบครัว	71 (50.4)	33 (23.4)	21 (14.9)	16 (11.3)	-	4.13	1.05	เชิงบวก
8. สตรีควรก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำ ประเทศ	60 (42.6)	45 (31.9)	27 (19.1)	8 (5.7)	1 (0.7)	4.10	0.95	เชิงบวก
9. ครูฝึกไม่ควรเข้มงวด นศท. หญิงมากเกินไป	43 (30.5)	55 (39.0)	21 (14.9)	21 (14.9)	1 (0.7)	3.84	1.05	เชิงบวก
10. ได้ใช้ความรู้จากการเรียน รด. ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง	25 (17.7)	77 (54.6)	30 (21.3)	9 (6.4)	-	3.84	0.79	เชิงบวก
11. ผู้ชายได้รับการฝึกอย่างไร ผู้หญิงควรได้รับการฝึกอย่างนั้น	44 (31.2)	49 (34.8)	25 (17.7)	22 (15.6)	1 (0.7)	3.80	1.07	เชิงบวก
12. ควรเลี่ยงการฝึกที่เป็นอันตราย สำหรับผู้หญิง	44 (31.2)	49 (34.8)	23 (16.3)	24 (17.0)	1 (0.7)	3.79	1.09	เชิงบวก
13. สตรีควรได้รับการยอมรับให้ เป็นแม่ทัพได้	41 (29.1)	40 (28.4)	37 (26.2)	23 (16.3)	-	3.70	1.06	เชิงบวก
14. แต่งชุดรด.แล้วมีความรู้สึกโก้ โก้	48 (34.0)	37 (26.2)	28 (19.9)	21 (14.9)	7 (5.0)	3.70	1.22	เชิงบวก

ตารางที่ 20 (ต่อ) ทักษะคิดเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหาร และการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ทิศทาง ของ ทัศนคติ
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (%)	เห็น ด้วย (%)	ไม่ เห็น ใจ (%)	ไม่ เห็น ด้วย (%)	ไม่ เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (%)			
15. การเรียนของ นศท. หญิง มีประโยชน์น้อยกว่าที่คิด	11 (7.8)	42 (29.8)	40 (28.4)	44 (31.2)	4 (2.8)	3.09	1.02	ไม่แน่ใจ

จากตารางที่ 20 ซึ่งแสดงผลการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหาร และการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของกลุ่มตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในเชิงบวกในเกือบทุกประเด็น ยกเว้นในประเด็นที่ว่า การเรียนของ นศท. หญิงมีประโยชน์น้อยกว่าที่คิด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในทางที่ไม่แน่ใจ

สำหรับทัศนคติเชิงสตรีนิยม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในเชิงบวกกับประเด็น นศท. ชาย ควรให้เกียรติ นศท. หญิงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.61) รองลงมา ได้แก่ บุรุษและสตรีควรมีความเท่าเทียมกันในทางสังคม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.71) และการที่สตรีต้องพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.69)

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางประชากรมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

1.1 อายุกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 21 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ช่วงอายุ	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวก มาก			
ต่ำกว่า 18 ปี	13 (9.2)	46 (32.6)	19 (13.5)	78 (55.3)	.343	.842
18 ปีขึ้นไป	10 (7.1)	40 (28.4)	13 (9.2)	63 (44.7)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

* χ^2 หมายถึง ค่าไคร้สแควร์

p value หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Statistical Significance)

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมในตารางที่ 21 พบว่า ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

1.2 ระดับการศึกษากับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 22 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ระดับการศึกษา	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	<u>บวก</u> <u>มาก</u>			
กำลังศึกษาระดับ ม.ปลาย	8 (5.7)	24 (17.0)	8 (5.7)	40 (28.4)	1.795	.773
กำลังศึกษาระดับอาชีวศึกษา	11 (7.8)	36 (25.5)	14 (9.9)	61 (43.3)		
กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา	4 (2.8)	26 (18.4)	10 (7.1)	10 (7.1)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

1.3 ลักษณะสถานศึกษากับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 23 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ลักษณะสถานศึกษา	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
แบบผู้หญิงล้วน	2 (1.4)	7 (5.0)	-	9 (6.4)	2.832	.243
แบบสหศึกษา	21 (14.9)	79 (56.0)	32 (22.7)	132 (93.6)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติของลักษณะสถานศึกษาและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 23 พบว่า ลักษณะของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

1.4 ระดับชั้นปีที่ศึกษาวิชาทหารรักษาคินแดนกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 24 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษาวิชาทหารรักษาคินแดนของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ระดับชั้นปี	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
แบบปกติ (ชั้นปีที่ 1-3)	19 (13.5)	61 (43.3)	25 (17.7)	105 (74.5)	1.593	.451
แบบพิเศษ (ชั้นปีที่ 4-5)	4 (2.8)	25 (17.7)	7 (5.0)	36 (25.5)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากตารางที่ 24 จะเห็นได้ว่าระดับชั้นปีที่ศึกษาวิชาทหารของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

1.5 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 25 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

รายได้ครอบครัวต่อเดือน	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1 (0.7)	3 (2.1)	-	4 (2.8)	5.661	.462
10,000 – 20,000 บาท	9 (6.4)	31 (22.0)	15 (10.6)	55 (39.0)		
20,001 – 40,000 บาท	8 (5.7)	44 (31.2)	14 (9.9)	66 (46.8)		
มากกว่า 40,000 บาท	5 (3.5)	8 (5.7)	3 (2.1)	16 (11.3)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมในตารางที่ 25 พบว่าจำนวนรายได้ต่อเดือนของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

1.6 อาชีพของบิดากับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 26 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

อาชีพของบิดา	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
รับราชการทหาร	5 (3.5)	22 (15.6)	4 (2.8)	31 (22.0)	41.064	.000**
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	5 (3.5)	14 (9.9)	1 (0.7)	20 (14.2)		
พนักงานบริษัท เอกชน	8 (5.7)	22 (15.6)	6 (4.3)	36 (25.5)		
รับจ้าง	2 (1.4)	16 (11.3)	20 (14.2)	38 (27.0)		
ค้าขาย	3 (2.1)	12 (8.5)	1 (0.7)	16 (11.3)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมในตารางที่ 26 พบว่า อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.001$

1.7 อาชีพของมารดากับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 27 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดาของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

อาชีพของมารดา	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวก มาก			
รับราชการทหาร	4 (2.8)	15 (10.6)	1 (0.7)	20 (14.2)	39.312	.000**
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2 (1.4)	9 (6.4)	2 (1.4)	13 (9.2)		
พนักงานบริษัท เอกชน	5 (3.5)	15 (10.6)	2 (1.4)	22 (15.6)		
รับจ้าง	-	14 (9.9)	17 (12.1)	31 (22.0)		
ค้าขาย	4 (2.8)	19 (13.5)	9 (6.4)	32 (22.7)		
แม่บ้าน	8 (5.7)	14 (9.9)	1 (0.7)	23 (16.3)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากตารางที่ 27 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดาของกลุ่มตัวอย่างและทัศนคติเชิงสตรีนิยม พบว่า อาชีพของมารดามีความสัมพันธ์ทางสถิติกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ $p < 0.001$

1.8 จำนวนพี่น้องกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 28 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องของกลุ่มตัวอย่างและทัศนคติเชิงสตรีนิยม

จำนวนพี่น้อง	ทัศนคติเชิงสตรีนิยม (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
ลูกคนเดียว	4 (2.8)	10 (7.1)	7 (5.0)	21 (14.9)	7.442	.282
พี่น้อง 2 คน	6 (4.3)	37 (26.2)	14 (9.9)	57 (40.4)		
พี่น้อง 3 คน	5 (3.5)	21 (14.9)	8 (5.7)	34 (24.1)		
พี่น้องมากกว่า 3 คน	8 (5.7)	18 (12.8)	3 (2.1)	29 (20.6)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100.0)		

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องของกลุ่มตัวอย่างและทัศนคติเชิงสตรีนิยมในตารางที่ 28 พบว่า จำนวนพี่น้องของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 29 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องที่เป็นชายของกลุ่มตัวอย่าง และทัศนคติเชิงสตรีนิยม

จำนวนพี่น้อง ที่เป็นชาย	ทัศนคติเชิงสตรีนิยม (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
ไม่มีพี่น้องที่เป็นชาย	5 (3.5)	16 (11.3)	10 (7.1)	31 (22.0)	7.108	.130
มีพี่น้องเป็นชาย 1 คน	6 (4.3)	40 (28.4)	15 (10.6)	61 (43.3)		
มีพี่น้องเป็นชาย 2 คนขึ้นไป	12 (8.5)	30 (21.3)	7 (5.0)	49 (34.8)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100.0)		

จากตารางที่ 29 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องที่เป็นชายและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า จำนวนพี่น้องที่เป็นชายของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 30 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องที่เป็นหญิงของกลุ่มตัวอย่าง
และทัศนคติเชิงสตรีนิยม

จำนวนพี่น้อง ที่เป็นหญิง	ทัศนคติเชิงสตรีนิยม (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
1 คน (กลุ่มตัวอย่างเป็นลูก ผู้หญิงคนเดียว)	16 (11.3)	56 (39.7)	24 (17.0)	96 (68.1)	3.074	.546
มีพี่น้องเป็นหญิง 2 คน	5 (3.5)	24 (17.0)	8 (5.7)	37 (26.2)		
มีพี่น้องเป็นหญิง 3 คนขึ้นไป	2 (1.4)	6 (4.3)	-	8 (5.7)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100.0)		

จากตารางที่ 30 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องที่เป็นหญิงและ
ทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า จำนวนพี่น้องที่เป็นหญิงของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความ
สัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 31 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลำดับพี่น้องของกลุ่มตัวอย่างและทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ลำดับพี่น้อง	ทัศนคติเชิงสตรีนิยม (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
คนโต	10 (7.1)	34 (24.1)	19 (13.5)	63 (44.7)	4.612	.329
คนกลาง	8 (5.7)	26 (18.4)	8 (5.7)	42 (29.8)		
คนเล็ก	5 (3.5)	26 (18.4)	5 (3.5)	36 (25.5)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100.0)		

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลำดับพี่น้องและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 31 พบว่า ลำดับพี่น้องของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

1.9 การมีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหารกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 32 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหารของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

การมีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหาร	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
มี	4 (2.8)	27 (19.1)	7 (5.0)	38 (27.0)	2.349	.309
ไม่มี	19 (13.5)	59 (41.8)	25 (17.7)	103 (73.0)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากตารางที่ 32 ซึ่งแสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหาร กับทัศนคติเชิงนิยมนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การมีญาติ/คนใกล้ชิดของกลุ่มตัวอย่างเป็นทหารไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

1.10 บทบาทความรับผิดชอบในบ้านกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 33 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทความรับผิดชอบในบ้านของกลุ่มตัวอย่าง กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

บทบาทในบ้าน	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
เลี้ยงดูน้อง	-	6 (4.3)	3 (2.1)	9 (6.4)	13.012	0.011*
ทำงานบ้าน	14 (9.9)	65 (46.1)	28 (19.9)	107 (75.9)		
ช่วยขายของ	9 (6.4)	15 (10.6)	1 (0.7)	25 (17.7)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากการทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทความรับผิดชอบในบ้านของกลุ่มตัวอย่าง กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม พบว่า บทบาทความรับผิดชอบในบ้านของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

1.11 บทบาทในสถานศึกษากับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 34 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

บทบาทในโรงเรียน	ระดับทัศนคติ (%)			รวม	χ^2	p value
	ไม่แน่ใจ	บวก	บวกมาก			
มี	3 (2.1)	6 (4.3)	-	9 (6.4)	3.940	.139
ไม่มี	20 (14.2)	80 (56.7)	32 (22.7)	132 (93.6)		
รวม	23 (16.3)	86 (61.0)	32 (22.7)	141 (100)		

จากตารางที่ 34 พบว่า การมีบทบาทในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

กล่าวโดยสรุปจากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ปัจจัยทางประชากรที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และบทบาทความรับผิดชอบในบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา ลักษณะสถานศึกษา ระดับชั้นปีที่ศึกษาวิชาทหารรักษาคินแดน รายได้ของครอบครัวต่อเดือน การมีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหาร และการมีบทบาทในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

สมมติฐานที่ 2

ปัจจัยทางการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

2.1 การรับข่าวสารฯ จากสื่อประเภทต่างๆ กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 35 แสดงการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของสื่อ	ทัศนคติเชิงสตรีนิยม		
	N	r value	p value
สื่อมวลชน	141	-.132	.119
สื่อบุคคล	141	.434	.000**
สื่อเฉพาะกิจ	141	-.057	.503

* r value หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation)

จากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสื่อกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนจากสื่อบุคคล มีสหสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ($p < 0.001$) แต่สื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจไม่มีสหสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

2.2 การรับข่าวสารฯ จากสื่อมวลชนกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 36 แสดงการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของสื่อมวลชน	ทัศนคติเชิงสตรีนิยม		
	N	r value	p value
โทรทัศน์	141	-.132	.119
วิทยุ	141	-.014	.871
หนังสือพิมพ์	141	-.100	.239
นิตยสาร	141	-.204	.015*

จากตารางที่ 36 แสดงการทดสอบสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม พบว่า การรับข่าวสารทางนิตยสารมีสหสัมพันธ์ในทางลบกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง ($p = 0.015$) แต่ไม่มีสหสัมพันธ์กับการรับข่าวสารจากโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์

2.3 การรับข่าวสารฯ จากสื่อบุคคลกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 37 แสดงการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากสื่อบุคคลกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของสื่อบุคคล	ทัศนคติเชิงสตรีนิยม		
	N	r value	p value
บิดา-มารดา	141	.091	.282
ญาติสนิท	141	-.199	.018*
พี่น้อง	141	.131	.121
เพื่อนหญิง	141	.451	.000**
เพื่อนชาย	141	.314	.000**
ครู/อาจารย์ที่โรงเรียน	141	.641	.000**
เจ้าหน้าที่กรมการรักษาดินแดน	141	.497	.000**

จากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนจากสื่อบุคคลประเภทต่างๆ กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 37 จะเห็นได้ว่าการรับข่าวสารฯ จากเพื่อนหญิง เพื่อนชาย ครู/อาจารย์ที่โรงเรียน และจากเจ้าหน้าที่กรมการรักษาดินแดนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าสหสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ($p < 0.001$) แต่พบว่า การรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของกลุ่มตัวอย่างจากญาติสนิทมีสหสัมพันธ์ในเชิงลบกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ($p = 0.018$)

อย่างไรก็ตาม พบว่า การรับข่าวสารจากบิดา-มารดา และพี่น้องไม่มีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

2.4 การรับข่าวสารฯ จากสื่อเฉพาะกิจกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ตารางที่ 38 แสดงการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของสื่อเฉพาะกิจ	ทัศนคติเชิงสตรีนิยม		
	N	r value	p value
ป้ายประกาศ	141	.022	.796
ใบปลิว	141	-.121	.154

จากตารางที่ 38 จะเห็นได้ว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของกลุ่มตัวอย่างจากสื่อเฉพาะกิจ อันได้แก่ ป้ายประกาศ และใบปลิว ไม่มีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

กล่าวโดยสรุป จากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ของการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางการสื่อสารอันได้แก่ การเปิดรับข่าวสารในการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของกลุ่มตัวอย่างจากสื่อบุคคล มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งนี้ การทดสอบค่าสหสัมพันธ์กับสื่อต่างๆ พบว่า การเปิดรับข่าวสารฯ จากเพื่อนหญิง เพื่อนชาย ครู/อาจารย์ที่โรงเรียน และเจ้าหน้าที่กรมการรักษาดินแดน มีสหสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม แต่การรับข่าวสารฯ จากนิตยสาร และญาติสนิท จะมีสหสัมพันธ์ในทางลบกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 6 ผลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหารหญิงและครูฝึก

1. ผลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหารหญิง

ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้นำนักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) หญิงหรือที่เรียกว่าหัวหน้ากองร้อยนักศึกษาวิชาทหาร (นศท.) หญิงเกี่ยวกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม จำนวน 8 คน จำแนกเป็น

- นศท. หญิง ชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 คน
- นศท. หญิง ชั้นปีที่ 2 จำนวน 2 คน
- นศท. หญิง ชั้นปีที่ 3 จำนวน 2 คน
- นศท. หญิง ชั้นปีที่ 4 จำนวน 1 คน
- นศท. หญิง ชั้นปีที่ 5 จำนวน 1 คน

โดยผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำ นศท. หญิงจำได้นำเสนอตามประเด็น ดังต่อไปนี้

1) กระบวนการขัดเกลาทางสังคม

กระบวนการขัดเกลาในสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการที่เกิดจากการที่บุคคลได้รับการอบรม เลี้ยงดู และปลูกฝัง มาเป็นค่านิยมและความเชื่อของบุคคล โดยบุคคลทุกคนจะได้รับการขัดเกลาเริ่มแรกจากในครอบครัว ต่อมาเมื่อเริ่มเข้าสู่สังคมภายนอกบ้านก็จะได้รับการขัดเกลาจากโรงเรียน เพื่อน และจากสื่อมวลชน แม้จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม โดยในส่วนของทัศนคติเชิงสตรีนิยมของ นศท. หญิง เช่นเดียวกัน ย่อมได้รับการขัดเกลาจากกลุ่มทางสังคมต่างๆ ในช่วงต้น ในส่วนนี้จึงจะได้นำกล่าวถึงกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในส่วนของทัศนคติเชิงสตรีนิยม ดังต่อไปนี้

1.1 กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันที่นับได้ว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลมากที่สุด อย่างในกรณีของ นศท. หญิงที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้ แทบทุกคนมีบิดาและ/หรือมารดาข้าราชการทหาร โดยมีทั้งทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ และคนที่ไม่มีบิดามารดาข้าราชการทหารก็จะมีญาติข้าราชการทหาร ซึ่ง นศท. หญิงทุกคนกล่าวเหมือนกันว่า ครอบครัวหรืออาชีพของบิดามารดามีส่วนให้พวกเขาตัดสินใจเลือกเรียนวิชาทหาร อาทิ ผู้นำ นศท. หญิง ชั้นปีที่ 1 กล่าวว่า "เกิดในสังคมทหาร ทำให้เกิดความผูกพันในอาชีพทหาร" และ ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 5 ซึ่งบิดามารดาไม่ได้ประกอบอาชีพทหารก็ระบุว่าญาติมีอิทธิพลต่อตนเอง "มีคุณอาซึ่งเป็นน้องสาวของคุณพ่อที่เป็นญาติสนิทรับราชการทหาร เป็นทหารบก และจะเป็นคนที่สนิทกับคุณอา ซึ่งท่านเลี้ยงมาตั้งแต่เล็ก ท่านอยากให้เป็นที่ทหารหรือเรียนนักเรียนพยาบาลก็ได้"

ในส่วนของพี่น้องของผู้นำ นศท. หญิงที่สัมภาษณ์ พบว่า เกือบทุกคนมีพี่หรือน้องชาย ทุกคนระบุว่าพี่ชายหรือน้องชายก็รับราชการทหาร หรือมีความคาดหวังว่าจะต้องสอบเข้าเรียนทหารให้

ได้ ไม่ว่าจะเป็นเหล่าใครก็ได้ ทั้งนี้ ผู้นำ นศท. หญิง ชั้นปีที่ 2 คนหนึ่งชี้ให้เห็นในประเด็นนี้ว่า "ครอบครัวทุกบ้านจะรู้จักสนิทสนมเป็นกันเอง ลูกชายแต่ละครอบครัวก็จะเป็นทหารกันแทบทั้งสิ้น ส่วนลูกสาวก็จะเป็นนักเรียนพยาบาล" ซึ่งสาเหตุที่ทางครอบครัวต้องการให้ลูกเข้ารับราชการทหาร เพราะเห็นว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่มั่นคง สามารถดูแลตัวเองไปได้ตลอดชีวิต สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลยามเจ็บไข้ได้

ส่วนลำดับการเป็นลูกของ นศท. หญิง มีทั้งที่เป็นลูกคนโต คนกลาง คนเล็ก และเป็นลูกคนเดียว ซึ่งลำดับที่ในการเป็นลูกอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจเรียนวิชาทหาร แต่ผู้นำ นศท. หญิงทุกคนระบุว่าได้มีส่วนในการช่วยงานที่บ้านพอสมควร เช่น การทำงานบ้านต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยฝึกความรับผิดชอบและความเป็นผู้ใหญ่ได้

สำหรับเหตุผลที่ทำให้ผู้นำ นศท. หญิงตัดสินใจเรียนวิชาทหาร ส่วนหนึ่งเพราะจะได้มีคะแนนพิเศษเพิ่มในการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันสังกัดเหล่าทหาร เช่น สอบเข้าพยาบาลทหารและแพทย์ทหาร เป็นต้น นอกเหนือจากการได้สิทธิพิเศษจากการเป็นลูกทหาร นอกจากนี้ ผู้นำ นศท. หญิงแทบทุกคนยังได้กล่าวถึงเรื่องแบบทหารด้วยว่า ชอบเรื่องแบบทหาร เป็นเรื่องแบบที่สวยงาม น่าเกรงขาม มีศักดิ์ศรีในตัวเอง ทั้งนี้ ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 คนหนึ่งกล่าวไว้ว่า เห็นคุณแม่ใส่เครื่องแบบแล้วดูเท่ สมาร์ท ทำให้เกิดความคิดอยากเป็นทหารบ้าง"

1.2 กระบวนการจัดเกล้าทางสังคมจากโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นสถาบันที่สองที่มีอิทธิพลในการจัดเกล้า อบรมสั่งสอน และปลูกฝังค่านิยมให้กับบุคคล จากการสัมภาษณ์ผู้นำ นศท. หญิงทั้ง 8 คน พบว่า นศท. หญิงทั้งหมดมาจากโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ทำให้ นศท. หญิงเหล่านี้มีความคุ้นเคยกับเพื่อนชายและการอยู่ร่วมในสังคมกับเพศชายเป็นอย่างดี ดังที่ผู้นำ นศท. หญิง ชั้นปีที่ 1 กล่าวว่า "โรงเรียนเป็น โรงเรียนที่รวมกันทั้งชายและหญิง และจะรู้จักกันหมดทุกห้อง การปรับตัวเข้ากับเพื่อนผู้ชายก็จะมีปัญหาอะไร เพราะเพื่อนผู้ชายไม่ค่อยนิทานว่าร้าย ไม่เป็นพิษเป็นภัย" และการเรียนที่โรงเรียนสหศึกษานี้เองที่ทำให้ นศท. หญิงบางคนได้ทราบข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารมากขึ้น ดังที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 คนหนึ่งกล่าวถึงกรณีนี้ว่า "ได้รับความรู้เรื่องการเรียนวิชาทหารผ่านครูอาจารย์ที่โรงเรียนมากที่สุด เพราะครูจะพูดให้เพื่อนผู้ชายฟังอยู่บ่อยๆ"

นอกจากนี้ ผู้นำ นศท. หญิงส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ศึกษาในแผนการเรียนวิทย์-คณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นแผนการเรียนที่ผู้ชายส่วนใหญ่เลือกเรียน เพราะส่วนหนึ่งทำให้สามารถสอบเข้าเรียนต่อโรงเรียนเตรียมทหาร แพทย์หรือพยาบาลได้ ดังที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 กล่าวว่า "เป็นนักเรียนที่เรียนโรงเรียนรวมกันทั้งชายหญิง มาตั้งแต่เล็กๆซึ่งพอโตขึ้น เพื่อนๆ ผู้ชายที่สนิทสนมกันมากๆ ก็มีความใฝ่ฝันที่จะสอบเข้าเรียนต่อโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งเรียนมาทางสายวิทยาศาสตร์ ก็คิดว่าเรามาสอบแข่งกัน

ว่าใครจะได้เข้าเรียนโรงเรียนของทหารก่อน ซึ่งผลปรากฏว่าเพื่อนผู้ชาย 3 คนสอบติดโรงเรียนเตรียมทหาร ก็รู้สึกว่าการแต่งเครื่องแบบแล้วทำให้เพื่อนเปลี่ยนบุคลิกไปเลย เป็นคนละแบบกับที่เคยเห็น รู้สึกภาคภูมิใจและรู้สึกอยากได้ใส่ชุดทหารบ้าง จึงเข้ามาเรียนวิชาทหาร ซึ่งเป็นการที่ได้แต่งชุดฝึกแบบของทหารและมีระเบียบวินัย”

ทั้งนี้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่าบุคคลที่มีส่วนให้ผู้นำ นศท. หอึงตัดสินใจเรียนวิชาทหารส่วนหนึ่งมาจากครูอาจารย์และเพื่อนชายที่โรงเรียนนอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคลที่บ้านดังกล่าวมาแล้ว โดยที่ ครูอาจารย์ในโรงเรียนเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารแก่นศท. หอึงมากที่สุด ดังที่ผู้นำ นศท. หอึงระบุว่า “ครูอาจารย์ที่โรงเรียนจะสนับสนุนและคอยบอกข่าวเรื่องการเรียนวิชาทหารตลอดเวลา ทำให้รู้สึกอยากเรียนบ้าง คงจะเท่าที่ถ้าได้ใส่ชุดฝึกแบบทหาร” จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนในการชักจูงค่านิยมและสร้างเสริมทัศนคติที่มีต่อเรื่องหนึ่งๆ ได้

1.3 กระบวนการชักจูงทางสังคมจากเพื่อน เพื่อนในวัยของ นศท. หอึงส่วนใหญ่ก็เป็นเพื่อนที่เรียนด้วยกัน หรืออยู่ในโรงเรียนเดียวกัน เพื่อนในที่นี้ของ นศท. หอึงจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการชักจูงในโรงเรียนที่นอกเหนือจากครูอาจารย์ อย่างไรก็ตาม เพื่อนก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่มีส่วนต่อการคิด ทัศนคติ และการตัดสินใจเลือกของ นศท. หอึง ดังที่ผู้นำ นศท. หอึงชั้นปีที่ 2 ระบุว่า “มีการพูดคุยกันว่า ถ้าเข้าทหาร ได้ตนเองจะมาดูการทำงานของแต่ละคนว่าจะเป็นอย่างไรซึ่งทำให้เรามาเรียนวิชาทหาร เพราะการเข้าทหารถ้าเรียนวิชาทหารมาก่อน ก็จะมีคะแนนพิเศษเพิ่ม และถ้าเข้าได้แล้วเราก็สามารถจะติดยศได้เลยโดยไม่ต้องผ่านการฝึกแล้ว เพราะเราฝึกกับทาง ร.ค. มาแล้ว” และผู้นำ นศท. หอึงชั้นปีที่ 3 กล่าวว่า “เพื่อนๆผู้ชายทุกคนล้วนอยากเรียนวิชาทหาร เพราะไม่อยากถูกเกณฑ์ทหาร บางคนก็สอบเข้าโรงเรียนทหาร พอกลุ่มเพื่อนๆ ไปเรียนกันมากๆ ก็เกิดความอยากเรียนบ้าง” หรือที่ผู้นำ นศท. หอึงชั้นปีที่ 1 กล่าวว่า “..และทุกคนก็จะรักกัน ช่วยเหลือกันในทุกวิชา คือได้เพื่อนดีๆ ทั้งสิ้น และไม่เคยมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก มีแต่สนับสนุนกันและกัน มีกิจกรรมร่วมกัน แม้กระทั่งการมาเรียนวิชาทหาร ยังชวนกันมาเรียน เพราะคิดว่ามาเรียนแล้วจะได้ฝึกกรรมกัน สนุกดี ซึ่งในการมาเรียนวิชาทหารครั้งนี้ มีทั้งทางบ้าน เพื่อนๆ สนับสนุนทั้งสิ้น” และผู้นำ นศท. หอึงชั้นปีที่ 1 อีกคนก็กล่าวในทำนองเดียวกันว่า “เพื่อนๆ ที่โรงเรียนชวนกันเรียนวิชาทหาร นึกสนุกบ้างก็เลยมาเรียน ได้รับประสบการณ์ที่ไม่เคยได้มาก่อนในชีวิต”

ทั้งนี้ นอกจากเพื่อนชายแล้วเพื่อนหญิงก็มีส่วนในการเรียนวิชาทหารเช่นเดียวกัน ดังคำกล่าวของผู้นำ นศท. หอึง ชั้นปีที่ 5 “เพื่อนในกลุ่มที่เป็นผู้หญิงเรียนวิชาทหารหลายคน เพราะมีความ

ชอบคล้ายๆ กัน” อย่างไรก็ตาม สำหรับ นศท. หญิงบางคนก็ตัดสินใจมาเรียนวิชาทหารเอง เช่น ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 คนหนึ่งกล่าวว่า “เพื่อนมีอิทธิพลในการตัดสินใจเรียนวิชาทหารน้อยมาก เพราะแต่ละคนชอบไม่เหมือนกัน” ส่วนบางคนจะมีทัศนคติและอุดมการณ์ของตนเอง เช่นผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 แสดงอุดมการณ์ไว้ดังนี้ “คุยกับเพื่อนเสมอว่า ถ้าเข้าทหารได้ จะตั้งใจทำงานเพื่อจะได้มียศสูงๆ แม้ว่าจะเป็นผู้หญิงแต่ก็ยังได้รับใช้ประเทศชาติ” จึงอาจกล่าวได้ว่า เพื่อนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนทางสังคมให้กับ นศท. หญิง แม้ว่าเพื่อนจะมีส่วนในการตัดสินใจน้อยในบางกรณีสำหรับบางคนก็ตาม

1.4 กระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นช่องทางในการเผยแพร่และกระจายข่าวสารได้ในวงกว้างและอย่างรวดเร็วที่สุด ผู้นำ นศท. หญิงทุกคนเช่นกันที่เปิดรับสื่อมวลชน ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร จากการสัมภาษณ์ผู้นำ นศท. หญิงพบว่า ผู้นำ นศท. หญิงทุกคนชอบเปิดรับข่าว และบางคนจะชอบรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการทหารเป็นพิเศษ ดังเช่นผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 ได้กล่าวไว้ “เป็นคนชอบดูข่าวทหาร การเมือง และละครที่เป็นแนวทหารอยู่แล้ว เช่น กองร้อย 501 หรือ ผู้กองชอครัก” และผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 ก็เช่นเดียวกัน ดังที่กล่าวไว้ว่า “ชอบดูภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับการที่ผู้หญิงใส่ชุดทหาร ดูแล้วรู้สึกดี มั่นใจในบุคลิกและการแต่งกายที่ทำให้ดูดีขึ้น ดูสมารถ” รวมทั้งผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 ที่กล่าวว่า “ชอบดูหนังสือวิทยุ เพราะชอบในความกล้าหาญของพระองค์” ทั้งนี้ ผู้นำ นศท. หญิงบางคนไม่ได้กล่าวถึงข่าวสารเกี่ยวกับการทหารไว้ชัดเจน แต่ก็กล่าวถึงบทบาทของผู้หญิงที่เปิดรับจากสื่อมวลชน เช่น ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 กล่าวว่า “จะชอบดูข่าวเกี่ยวกับบทบาทของ ส.ส. หญิง ที่ถูกขึ้นมาต่อสู้เพื่อผู้หญิง” ซึ่งในส่วนนี้สามารถกล่าวได้ว่าความชอบส่วนบุคคลมีส่วนในการถ่วงถ่วง คัดเลือก หรือให้ความสนใจต่อสิ่งหนึ่งๆ ได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำ นศท. หญิงซึ่งชอบเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ให้ความเห็นเหมือนกันว่าไม่ค่อยได้รับข่าวสารด้านการทหารจากสื่อมวลชน โดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารจะไม่ได้รับจากสื่อมวลชนเลย แต่จะ ได้รับข่าวสารในส่วนนี้จากสื่อบุคคล อันได้แก่ ครูอาจารย์ที่โรงเรียนและเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดนแทน ดังผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 กล่าวว่า “สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ตัดสินใจมาเรียน คือ เจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน (ร.ด.) เพราะบอกข้อมูลรายละเอียดได้ครบถ้วน” ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 อีกคนกล่าวว่า “ข่าวการเรียนวิชาทหารจะฟังมาจากครูที่โรงเรียน และเจ้าหน้าที่กรมการรักษาดินแดนมากกว่า เพราะเป็นสื่อที่เปิดรับง่ายและซักถามได้ทันทีที่ต้องการ” ผู้นำ นศท. ชั้นปีที่ 2 กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้เช่นกันว่า “ไม่เคยฟังข่าวการเข้าเรียนวิชา

ทหารจากที่ไหนเลย นอกจากครูและเพื่อนๆ ส่วน โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ที่กรมการรักษาดินแดนก็อ่านบ้าง แต่ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่กรมการรักษาดินแดนหรือครูอาจารย์ทุกคนก็จะเข้าใจแล้ว”

เห็นได้ว่าในส่วนของข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหาร นศท. หญิงจะได้รับจากสื่อบุคคลซึ่งเป็นครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดนเป็นสำคัญ แต่ในส่วนของสื่อมวลชน นศท. หญิงจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับภาพลักษณ์และบทบาทของผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการทหารและการเมืองมากกว่า โดยสื่อที่มีการระบุถึงมากที่สุดจากการรับข่าวสารประเภทนี้ ได้แก่ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ส่วนในนิตยสารจะได้รับข่าวสารหรือรับภาพของผู้หญิงในแง่ของความสวยงามและความทันสมัยมากกว่าในแง่ของบทบาทและความเข้มแข็ง ซึ่งเป็นบทบาทที่ตรงข้ามกับการเรียนวิชาทหาร ซึ่งเน้นที่ความแข็งแกร่ง อดทน บุก ลุย จึงเป็นผลให้การเปิดรับนิตยสารของ นศท. หญิงสวนทางกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม กล่าวคือ ชิง นศท. หญิงเปิดรับข่าวสารจากนิตยสารมาก ก็จะยังมีผลให้มีทัศนคติสตรีนิยมเป็นไปในทางลบลงนั่นเอง

2) การให้ความหมายของทัศนคติเชิงสตรีนิยม

การให้ความหมายของทัศนคติเชิงสตรีนิยม แบ่งเป็น 3 มิติ คือ มิติด้านการให้ความหมายของความเป็นชาย/หญิง มิติด้านสตรีนิยม และมิติด้านพื้นที่

2.1 มิติด้านการให้ความหมายของความเป็นชาย/หญิง การให้ความหมายของความเป็นชาย/หญิงของผู้นำ นศท. หญิง เป็นการให้ความหมายโดยอิงกับภาพลักษณ์ของสังคมเกี่ยวกับความเป็นชาย/ความเป็นหญิงที่มีมาแต่เดิมเป็นส่วนใหญ่ ดังนี้

ความหมายของความเป็นชาย

เมื่อกล่าวถึง "ความเป็นชาย" คุณลักษณะที่ นศท. หญิงส่วนใหญ่กล่าวถึง คือ การเป็นผู้นำ เป็นผู้กระทำ เป็นเพศที่แข็งแรง เข้มแข็ง อดทน มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ชอบความท้าทาย ชอบเสี่ยง รักอิสระ ชอบเอาชนะ และไม่ยอมแพ้ง่ายๆ ดังที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 คนหนึ่ง ได้กล่าวว่า "เพศชายชอบความสำเร็จในทุกๆ เรื่อง โดยไม่คำนึงถึงการพ่ายแพ้ เป็นคนสู้ชีวิต สู้งาน หนักเบาเอาผู้ขอเพียงแค่ชัยชนะที่รออยู่เบื้องหน้า" ในขณะที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 ได้กล่าวถึงการชอบเอาชนะของเพศชายในอีกมุม คือ "ผู้ชายก็คือผู้ชายอยู่วันยังค่ำที่จะต้องทำอะไรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จหรือชัยชนะ เพราะถ้าแพ้หมายถึงเสียฟอร์ม เสียศักดิ์ศรี โดยเฉพาะถ้าเป็นเรื่องที่ต้องพ่ายแพ้ผู้หญิง ยิ่งจะอับ

อาชญากรรม ไม่รู้จะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน” เพศชายชอบวุ่นวาย และชอบทำในสิ่งที่ต้องห้ามเช่น ชอบ ทะเลาะวิวาท และชอบดื่มสุรา นอกจากนี้ เพศชายยังเป็นเพศที่ชอบคุยหรือแสดงกิริยาโอ้อวด เช่นที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ผู้ชายชอบในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ ถ้าทำ ได้จะรู้สึกกว่าตัวเองเก่ง เป็นฮีโร่ ใหม่ๆ ที่บางสิ่งบางอย่างที่ทำอันตราย อาจทำให้ถึงตายได้ แต่ก็ต้องลง ทำเพื่อโชว์คนอื่นว่าเก่ง เช่น การขับรถเร็วๆ และแข่งปาด ไปมา หรือการทำเวลาให้ถึงจุดหมายเร็ว”

ความหมายของความเป็นหญิง

ความเป็นหญิงในมุมมองของผู้นำ นศท. หญิง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นหญิง ไทยและภาพความเป็นหญิงของสังคมไทยอย่างชัดเจน โดยผู้นำ นศท. หญิงให้ความหมายไว้ว่า ความเป็นหญิง คือการทำตัวให้อยู่ในกรอบ ในขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่ออกนอกกรอบนอกทาง เรียบร้อย เป็นกุลสตรี อยู่กับบ้าน ช่วยทำงานบ้าน เชื้อฟังก่อนแม่และสามี มีสัมมาคารวะ กิริยามารยาทงดงาม แต่เมื่อมองถึงความเป็นเพศหญิง ผู้นำ นศท. หญิง ส่วนใหญ่ระบุว่า เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ อ่อนไหว ต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว ต้องการคนดูแล ทะนุถนอม ปกป้องคุ้มครอง นุ่มนวล อ่อนหวาน มีน้ำใจ ประณีต และที่สำคัญต้องรักความสวยความงาม

ทั้งนี้ ผู้นำนศท.หญิงบางคนกล่าวไว้ว่าผู้หญิงคือ ผู้ถูกระงับ ต้องพึ่งพาผู้อื่น ขาดความเป็น ตัวของตัวเอง โดยที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 คนหนึ่งกล่าวถึงเรื่องนี้อย่างชัดเจนว่า “ผู้หญิงจะเป็นผู้ ถูกระงับ จะต้องยอมเป็นเบี้ยล่างผู้ชายตลอดเวลา เป็นเพศที่ต้องคอยฟังคำสั่งเพื่อปฏิบัติตาม” ในอีก มุมหนึ่ง ผู้นำ นศท. หญิง มองว่า เพศหญิงมีความอ่อนแอ ไม่ค่อยกล้า โดยผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “โดยหลักเพศหญิงจะไม่ค่อยกล้า ชอบแชร์ความคิดกับผู้อื่นก่อนตัดสินใจเสมอ กลัวว่าจะทำอะไรมีผิดพลาด ไม่ค่อยมีประสบการณ์ในโลกของความเป็นจริงสักเท่าไร กลัวสังคม คำหยาบ” และผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 อีกคนก็ได้กล่าวไว้ในประเด็นดังกล่าวว่า “ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อน แอ ขี้ขลาด ขี้กลัว กลัวการอยู่คนเดียว กลัวการถูกทอดทิ้ง” ซึ่งจากความเห็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็น ได้ อย่างชัดเจนว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่ต้องการการพึ่งพิงสูง

อย่างไรก็ตาม ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ทำให้บทบาทและสถานภาพของผู้หญิงเปลี่ยนไปจากแนวคิดเดิมๆ โดยกล่าวไว้ว่า “เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและภาวะเศรษฐกิจ ทำให้ผู้หญิงสมัยนี้ต้องช่วยผู้ชายทำมาหากิน มีความคล่องตัวสูง พยายามสร้างภาพลักษณ์หญิงไทยใหม่ว่าทันสมัย มีความรู้สูง สามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ และพึ่งพาตัวเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งผู้ชาย”

1.2 มิติด้านสตรีนิยม การให้ความหมายในมิติด้านสตรีนิยมของผู้นำ นศท. หญิงทุกคน เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการให้ความหมายที่ต้องเทียบเคียงหรืออิงกับความเป็นบุรุษหรือความเป็นชาย โดยสิ่งที่ผู้นำ นศท. หญิงทุกคนกล่าวถึง และกล่าวถึงในประเด็นต่างๆ คือเรื่องของความเสมอภาค และเท่าเทียมกันในสังคมระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย การยอมรับ และการให้เกียรติผู้หญิง กล่าวคือ สังคม (โดยเฉพาะสังคมผู้ชาย) ควรเปิดกว้างให้ผู้หญิงได้มีโอกาสแสดงความสามารถและได้มีโอกาสเป็นผู้นำบ้าง ดังที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 กลุ่ม 1 กล่าวไว้ว่า "การเป็นสตรีนิยม คือ การที่ผู้หญิงเป็นผู้นำผู้ชายได้โดยต้องได้รับการยอมรับจากสังคม ต้องยอมรับและให้เกียรติผู้หญิงบ้างว่าผู้หญิงก็มีความสามารถ ซึ่งบางครั้งบางเรื่องอาจทำได้ดีกว่าผู้ชาย ควรมีการยอมรับซึ่งกันและกันบ้าง เพราะสิทธิความเป็นสตรีก็ไม่ได้ด้อยกว่าความเป็นบุรุษเลย" ส่วนผู้นำ นศท. ปีที่ 1 กลุ่ม 2 กล่าวไว้เช่นกันว่า "ผู้หญิงสามารถเป็นผู้นำผู้ชายได้โดยไม่มีข้อโต้แย้ง ไม่มีการกีดกันระหว่างเพศว่าผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำได้ เพราะไม่มีกฎอะไรมาบังคับ นอกจากสังคมผู้ชายจะไม่ยอมรับเท่านั้นเอง"

ในส่วนของเรื่องความรู้ความสามารถผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 กล่าวว่า " สตรีนิยมเป็นความเท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายในสังคม เพราะผู้หญิงก็มีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชายในหลายๆ ด้าน ควรให้มีศักดิ์ศรีเช่นกันระหว่างหญิงกับชาย เพราะผู้หญิงก็มีศักดิ์ศรี และก็เสียไม่ได้เช่นกัน" ทั้งนี้ ในส่วนของเรื่องสตรีนิยม ผู้นำ นศท. หญิงต่างต้องการให้มีขึ้นและได้รับการยอมรับโดยเร็ว ซึ่งผู้นำ นศท. หญิง ชั้นปีที่ 3 กลุ่ม 1 ให้ความเห็นไว้ว่า "...อาจจะเป็นสิ่งที่ยากสำหรับผู้ชาย แต่ถ้าไม่มีการยอมรับซึ่งกันและกัน คำว่าสตรีนิยมก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้" และผู้นำ นศท. หญิง ชั้นปีที่ 3 กลุ่ม 2 กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า "สตรีนิยมเป็นสิ่งใหม่ในสังคมที่สมควรผลักดันให้เกิดขึ้นเพื่อความเสมอภาคซึ่งกันและกันระหว่างหญิงกับชาย"

1.3 มิติด้านพื้นที่ การให้ความหมายในมิติด้านพื้นที่ในที่นี้ เป็นการให้ความหมายโดยแบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ พื้นที่ส่วนตัว (Private Area) ซึ่งเป็นพื้นที่ของผู้หญิง และพื้นที่สาธารณะ (Public Area) หรือพื้นที่ที่เป็นของผู้ชายนั่นเอง จากการสัมภาษณ์ผู้นำ นศท. หญิงต่างให้ความเห็นว่าพื้นที่ที่สังคมกำหนดให้สำหรับผู้หญิงจะเป็นพื้นที่ในบ้าน คอยทำงานบ้าน ดูแลบ้าน ทั้งนี้เพราะ พื้นที่ส่วนนี้เป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับผู้หญิง และเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความปกครองดูแลของผู้ใหญ่ นอกจากนี้ ผู้นำ นศท. หญิง 2 คน ได้ระบุเพิ่มเติมว่า พื้นที่อีกที่ถือเป็นที่ของผู้หญิง คือ ที่โรงเรียน

สำหรับ การเข้ามาเรียนวิชาการของผู้หญิง ผู้นำ นศท. หญิงเองก็เห็นว่าเป็นการรุกเข้ามาในพื้นที่ของผู้ชาย โดยผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 กล่าวว่า "...พอเรามาเข้าเรียนวิชาการ คนอื่นๆ ทำให้รู้สึกว่พื้นที่ที่เราเข้ามาอยู่นี้ตรงนี้เป็นพื้นที่ของผู้ชาย ซึ่งผู้หญิงไม่ควรก้าวเข้ามาในที่ของผู้ชายขนาด

นี้เห็นว่าเป็นการกีดกันกันเกินไป เพราะจริงๆ พื้นที่ต่างๆ ก็ไม่มีการกำหนดตายตัวว่าผู้หญิงต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากันเรือนเพียงอย่างเดียว" และผู้นำ นศท. ชั้นปีที่ 3 กล่าวไว้ว่า "การมาฝึกวิชาทหารของผู้หญิงครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการแหกกฎแล้ว ยังเป็นการก้าวเข้าไปในพื้นที่ของผู้ชายด้วยซ้ำ ซึ่งบางคนคิดว่าเทห์ เก่ง แด่จริงๆ แล้วเห็นว่าพื้นที่ที่เป็นเพียงเส้นแบ่งระหว่างความเป็นชายและหญิงในแดนซัดขึ้นมามากขึ้นเท่านั้นเอง" ซึ่งผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 กล่าวเป็นประเด็นเพิ่มเติมว่า "พื้นที่ของผู้หญิงจะถูกขีดเส้นอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดเท่านั้น ถ้าใครคิดก้าวไปสู่พื้นที่อื่นๆ ก็ต้องทำใจให้ได้ว่าเป็นพื้นที่ของผู้ชาย ซึ่งหมายถึงผู้หญิงจะเป็นคนที่จะทำให้ผู้ชายยอมรับเราเข้าพื้นที่ได้หรือไม่ แต่ก็มีมีการกีดกันเรื่องเพศอีกจนได้ เพราะมันเป็นอันตรายสำหรับผู้หญิงถ้าต้องเข้าไปในสนามรบ" ซึ่งในส่วนของพื้นที่อันตรายนี้ ผู้นำ นศท. หญิงหลายคนก็ระบุไว้เหมือนกันว่า พื้นที่ที่เป็นอันตราย และพื้นที่ที่ต้องใช้กำลังมากๆ จะเป็นพื้นที่ของผู้ชาย

3) ค่านิยมเกี่ยวกับสตรี

ค่านิยมเกี่ยวกับสตรีที่จะกล่าวถึงในส่วนนี้จะแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมในวิชาชีพทหารหญิง ค่านิยมด้านความเป็นหญิงไทย ค่านิยมด้านบทบาททางสังคม/การเมือง และค่านิยมด้านบทบาทในครอบครัวของสตรี ซึ่งความเห็นของผู้นำ นศท. หญิงที่ได้จากการสัมภาษณ์จะได้นำเสนอ ดังต่อไปนี้

3.1 ค่านิยมในวิชาชีพทหารหญิง ผู้นำ นศท. หญิงมองค่านิยมในวิชาชีพทหารหญิงในหลายมุมที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่จะมองในแง่ของความมั่นคงและเกียรติยศ อาทิ ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 คน ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ตรงกัน โดยผู้นำ นศท. หญิงคนแรกกล่าวว่า "วิชาชีพทหารหญิงเป็นอาชีพที่ผู้หญิงยุคใหม่ให้ความสนใจ อยากเป็นทหารหญิง เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติยศและศักดิ์ศรีในตัวเอง" ส่วนผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 อีกคนกล่าวว่า "เป็นวิชาชีพที่น่าสนใจที่สุดในเวลานี้ เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง"

ในแง่ของการได้แสดงความสามารถ ความท้าทาย ผู้นำ นศท. หญิงได้กล่าวไว้เช่นกัน อาทิ ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 คนหนึ่งระบุว่า "วิชาชีพทหารหญิงเป็นวิชาชีพที่ท้าทายความสามารถ เป็นอาชีพรับราชการ และอยากเห็นผู้หญิงเก่งๆ สักคนขึ้นมาเป็นนายพลหญิง" และผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 3 อีกคนกล่าวว่า "วิชาชีพทหารหญิง เป็นวิชาชีพที่ทำให้ผู้ชายยอมรับผู้หญิงมากขึ้นว่า ผู้หญิงก็มีความอดทน เข้มแข็ง เพราะก่อนที่จะเป็นทหารหญิงได้ก็ต้องผ่านการฝึกมาหนักพอสมควร" ส่วนผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 5 ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ในอีกมุมว่า "ถึงแม้จะมีการยอมรับให้เป็นทหารหญิงได้ แต่ในตำแหน่งหน้าที่สำคัญทางทหาร เช่น ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยต่างๆ ก็ยังไม่ให้ทหารหญิงเป็น"

สำหรับในมุมมองอื่นๆ ได้แก่ มุมมองในแง่ของประสบการณ์แปลกใหม่ เช่น ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นวิชาชีพที่เสริมสร้างประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ และช่วยสร้างระเบียบวินัยเพิ่มมากขึ้น” และ “ในวิชาชีพทหารหญิงจะได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับประสบการณ์ไม่เหมือนวิชาชีพอื่นๆ เช่น การฝึกเดินป่า การดึงพสุธา การยิงปืน และการได้ฝึกความอดทนเป็นต้น” และมุมมองในเชิงอุดมคติ เช่น ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 คนหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “เป็นวิชาชีพที่ได้แสดงถึงความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์” ทั้งนี้ ยังเห็นได้ว่า นศท. หญิงบางคนมองวิชาชีพทหาร ในมิติของเครื่องแบบเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ดังที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 4 คนหนึ่งได้แสดงทัศนะไว้ว่า “วิชาชีพทหารหญิงเป็นวิชาชีพที่ชอบ ใฝ่ฝันอยากเป็น ต้องการแต่งเครื่องแบบทหาร”

3.2 ค่านิยมด้านความเป็นหญิงไทย ทศนคติเชิงสตรีนิยมในด้านความเป็นหญิงไทยเห็นได้อย่างชัดเจนจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำ นศท. หญิงว่า ความเป็นหญิงไทยก็คือความเป็นกุลสตรีนั่นเอง กล่าวคือ หญิงไทยคือผู้ที่ เป็นแม่บ้านแม่เรือน ทำตัวเรียบร้อย อ่อน โชน อ่อน โชน และที่สำคัญคือต้องรักนวลสงวนตัว ดังที่ ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 4 กล่าวไว้ว่า “ความเป็นหญิงไทยเป็นความหมายที่ลึกซึ้ง แต่มีการยึดถือมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายจนถึงปัจจุบันว่า หญิงไทยต้องมีความเป็นกุลสตรี นิ่งพับเพียบ เรียบร้อย เคารพผู้ใหญ่ ไม่ทำตนเองให้ตกต่ำ และต้องรักนวลสงวนตัว” ผู้นำ นศท. ชั้นปีที่ 3 กล่าวไว้ว่า “ผู้หญิงไทยเป็นผู้หญิงที่มีความอ่อน โชน ในตัวมากกว่าผู้หญิงในประเทศอื่นๆ นับเป็นความดีของการเป็นหญิงไทย และอยากให้หญิงไทยเก็บรักษาสิ่งนี้ไว้นานๆ” และผู้นำ นศท. ชั้นปีที่ 5 ให้ทัศนะในประเด็นนี้ว่า “ความเป็นหญิงไทยเป็นความภาคภูมิใจที่มีมาแต่โบราณ หญิงไทยจะเป็นผู้ที่อ่อนหวาน เป็นแม่บ้านแม่เรือน มีความสามารถทั้งในบ้านและนอกบ้าน และน่าที่จะรักษาความดีอันนี้ไว้” ทั้งนี้ ผู้นำ นศท. ชั้นปีที่ 3 คนหนึ่งให้ความเห็นไว้อีกมุมหนึ่งคือ “หญิงไทยคือผู้หญิงที่รักนวลสงวนตัว เรียบร้อย ไม่ทำอะไรกระโดดกระเดก ไม่ทำอะไรผิดเกณฑ์คาดหวังของสังคม และต้องไม่เก่งจนเกินผู้ชาย เพราะอาจจะทำให้หาแฟนไม่ได้” ซึ่งในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมของความเป็นหญิงไทยประการหนึ่งนอกเหนือจากการต้องรักนวลสงวนตัว คือ ถ้าเก่งเกินผู้ชายก็ไม่ได้เช่นกัน เพราะผู้ชายอาจไม่ยอมรับ

อย่างไรก็ตาม จากอดีตนับสู่ปัจจุบันสังคมก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก มิติของมุมมองเกี่ยวกับความเป็นหญิงไทยก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน โดยการที่ขอมให้ผู้หญิงออกมามีบทบาทนอกบ้านได้มากขึ้นและได้มีโอกาสแสดงความสามารถมากขึ้นด้วย ดังที่ ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 คนกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “ความเป็นหญิงไทยไม่ได้อยู่แค่การเป็นแม่บ้านแม่เรือน เหมือนในสมัย

ก่อนผู้หญิงก็ยังไม่ออกทำศึกสงครามได้ เพราะฉะนั้นในสมัยนี้ผู้หญิงไทยก็สามารถจะเป็นได้ทั้งกุลสตรีไทย และทำงานแบบผู้ชายควบคู่กันไปได้” และ “ความเป็นหญิงไทยมิใช่อยู่แค่การทำความสะดวก บ้านเรือน และการทำกับข้าวเหมือนในสมัยก่อน ในสมัยนี้สังคมเปลี่ยนไปทำให้หญิงไทยต้องปรับตัวเข้ากับสังคมให้ได้ มิใช่อยู่แต่ที่บ้านรอให้สามีเลี้ยง แต่ต้องช่วยกันทำงานและเรียนให้สูงๆ มากขึ้น” ทั้งนี้ ผู้นำ นศท. ชั้นปีที่ 2 คนหนึ่งให้ทัศนะถึงความเป็นหญิงไทยกับความเป็นทหารไว้ที่น่าสนใจ คือ “ผู้หญิงไทยควรจะมีความเป็นกุลสตรี แต่การเป็นทหารก็ไม่ได้ทำให้ความเป็นผู้หญิงหมดไป เพียงแต่ทำให้ผู้หญิงได้รับรู้โลกภายนอกและสิ่งใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้หญิงในการทำงาน ทั้งนี้หากพูดถึงความเป็นผู้หญิงสามารถบอกได้ว่าผู้หญิงทุกคนมีความเป็นผู้หญิงในตัวอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนหรือทำแค้นงานในบ้านอย่างเดียว งานรับใช้ชาติผู้หญิงก็ทำได้เช่นกัน แม้ว่าจะเป็นทางอ้อมก็ตาม” แม้กระนั้นก็ตาม ถึงหญิงไทยจะสามารถออกมามีบทบาทนอกบ้านมากขึ้น มีความรู้ความสามารถไม่แพ้ผู้ชาย แต่ผู้นำ นศท. หญิงก็ยังมีความเห็นว่า “ความเป็นกุลสตรีไทยก็ยังคงอยู่ในสายเลือด แม้ผู้หญิงจะทำงานแบบผู้ชาย มีเพื่อนผู้ชาย แต่ก็ควรจะต้องรักษาวลิตสวณตัวเหมือนแต่ก่อน”

3.3 ค่านิยมทางด้านบทบาททางสังคม/การเมือง บทบาททางสังคมและทางการเมืองแต่เดิมเป็นบทบาทของผู้ชาย แต่ในปัจจุบันผู้หญิงได้ขยับเข้ามาแบ่งพื้นที่ในส่วนนี้ของผู้ชายไปเช่นกัน โดยที่ผู้นำ นศท. หญิงทุกคนมีความเห็นในส่วนนี้ว่าผู้หญิงในปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาททางด้านการเมืองและสังคมมากขึ้น โดยผู้หญิงสามารถเป็นรัฐมนตรี เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นนายพลหญิงของกองทัพได้ แต่ในบางครั้งก็สามารถทำหน้าที่ได้ทัดเทียมหรือดีกว่าผู้ชายบางคนด้วย เช่น ในบางกรณีที่เกิดขึ้นในสังคมผู้หญิงก็อาจมองได้ละเอียดกว่า โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับผู้หญิง ซึ่งผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 คนหนึ่งได้ยกตัวอย่างไว้ว่า “คุณปวีณาเป็นผู้หญิงที่สวย และทำงานต่อสู้เพื่อสังคม เด็กผู้หญิงจริงๆ โดยไม่เกรงกลัวอะไร หรือใครจะคำหนิตีเคียวอะไร เพราะเธอถือว่าเธอทำสิ่งที่ถูกต้อง” ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 ได้แสดงทัศนะไว้เด่นชัดว่า “ผู้หญิงเริ่มมีบทบาททางสังคม/การเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ ทุกวัน จนมีความรู้สึกอยากจะเป็นนายพลหญิงดูบ้างว่าจะปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาได้เหมือนผู้ชายหรือไม่” ทั้งนี้ ผู้นำ นศท. ก็ได้ตั้งข้อสังเกตไว้เช่นกันว่า ผู้หญิงมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นก็จริง แต่ผู้ชายก็ยังไม่ค่อยยอมรับความสามารถของผู้หญิง ณ จุดนี้ “ผู้หญิงเข้ามามีบทบาททางสังคมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนรู้สึกว่าเป็นการพัฒนาของผู้หญิงในสมัยนี้และทำให้ทุกคนรู้ว่าผู้หญิงก็มีความสามารถทางสังคม ทางการเมือง และทุกๆ ด้าน เพียงแต่ผู้ชายจะไม่ค่อยยอมรับความเก่งของผู้หญิง”

3.4 ค่านิยมทางด้านบทบาทในครอบครัว บทบาทของผู้หญิงในครอบครัวก็จะเป็นบทบาทของภรรยาและแม่เป็นสำคัญ โดยบทบาททั้ง 2 อย่างนี้ จะต้องเป็นบทบาทที่อยู่ภายใต้การนำของผู้ชาย ผู้เป็นสามีและพ่อ กล่าวคือ ผู้หญิงถูกกำหนดให้เป็นผู้ตามเสมอ ดังที่ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 คนหนึ่งให้ความเห็นไว้ว่า “ถ้าผู้หญิงคิดจะเป็นผู้นำครอบครัว คงจะมีปัญหาการหย่าร้างตามมาทีหลังแน่นอน เพราะการที่สังคมตั้งกฎเกณฑ์เอาไว้ให้ผู้ชายต้องเป็นผู้นำ ผู้หญิงต้องเป็นผู้ตาม เพราะถ้าผู้หญิงเก่งกว่าผู้ชาย ผู้ชายก็จะเกิดความอายนที่แพ้ผู้หญิง” ผู้นำ นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 กล่าวไว้ว่า “ถ้าผู้หญิงอยากเป็นผู้นำในครอบครัวบ้าง เป็นช่างเท้าหน้าบ้าง ก็คงมีปัญหา เพราะสังคมไทย กำหนดให้ผู้หญิงเป็นช่างเท้าหลัง คอยเชื่อฟังสามี อย่างเช่น ในครอบครัว ก็เป็นอย่างนั้น จะ ไม่มีกรณีที่ผู้หญิงจะเป็นผู้นำได้ นอกจากช่วยออกความคิดเห็น ผู้ชายขอรับความคิดเห็นเราไปปฏิบัติ แต่ไม่ทำให้ผู้ชายต้องถูกใครดูถูกว่าเชื่อฟังเมีย กลัวเมีย” และหากผู้หญิง ไม่ยอมรับบทบาทนี้ก็จะถูกสังคมตำหนิ ดังที่ผู้นำ นศท. ชั้นปีที่ 5 กล่าวไว้ว่า “หญิงไทยยังคงเป็นเมียที่ดี และเป็นแม่ที่ดีของลูกเสมอ ถ้าหากวันใด ไม่รับหน้าที่ 2 อย่างนี้ก็จะถูกต่อว่าว่าเป็นคนที่ไม่ได้เรื่อง”

อย่างไรก็ดี ในบางครอบครัวก็อาจให้บทบาทผู้หญิงเป็นผู้นำได้บ้าง ในบางโอกาส แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขกำหนด ดังที่ ผู้นำ นศท. หญิง ชั้นปีที่ 1 แสดงความเห็นไว้ว่า “ครอบครัวไทย บางครอบครัวก็เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเป็นผู้นำ แต่ต้องภายในขอบเขตที่บ้านเท่านั้น ไม่ใช่นอกบ้าน เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นผู้ชายจะถูกสังคมประณามว่า กลัวเมีย ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ชายทนไม่ได้” แต่ในบางครอบครัวผู้หญิงก็สามารถเป็นผู้ที่กำหนดและตัดสินใจในเรื่องบางอย่างได้เอง และมีบทบาทในการตัดสินใจได้มากขึ้น มีการให้เกียรติกันมากขึ้นระหว่างสามีและภรรยา

2. ผลจากการสัมภาษณ์ครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารหญิง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้สัมภาษณ์ครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารหญิง จำนวน 5 คน จำแนกเป็นครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารหญิงชั้นปีที่ 1 - 5 ชั้นปีละ 1 คน โดยสัมภาษณ์ถึงความคิดเห็นของครูฝึกเกี่ยวกับ นศท. หญิงในฐานะของคนนอก ซึ่งได้ใกล้ชิดกับ นศท. หญิงมากที่สุดคนหนึ่ง โดยประเด็นสำคัญสำหรับการฝึก นศท. หญิง คือ การที่ครูฝึกต้องเข้าใจธรรมชาติทางสรีระและกำลังของผู้หญิงมากขึ้น เพราะในบางสิ่งบางอย่าง นศท. หญิงก็อาจทำไม่ได้เหมือน นศท. ชาย ดังนั้นครูฝึกจึงต้องผ่อนปรนให้บ้างในบางเรื่อง ดังครูฝึก นศท. หญิงชั้นปีที่ 1 กล่าวว่า “สภาพร่างกายของผู้ชายกับผู้หญิงต่างกัน ผู้หญิงจะทนแดด ทนความร้อนไม่ไหว เป็นลมกันมาก ต้องผ่อนปรนในเรื่องการฝึกให้เบาลงมาบ้างแล้วค่อยๆ เพิ่มการฝึกขึ้นทีละนิด” แต่เมื่อเวลาผ่านไป นศท. หญิงก็สามารถฝึกความอดทนและพัฒนาไปได้เป็นอย่างดี ดังที่ครูฝึกคนเดิมกล่าวว่า “อาจพูดได้ว่า นศท. หญิงทุกคนมีความอดทนมาก

แม้ในตอนแรกๆ จะไม่เคยชินกับการฝึกกลางแควร้อนๆ และฝึกหนักๆ แต่ในที่สุดพวกเขาก็สามารถทำให้ทุกคนยอมรับได้”

ในด้านความสามารถของ นศท. หญิง ครูฝึกต่างก็ยอมรับว่า นศท. หญิงมีความสามารถ เช่น ครูฝึก นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 กล่าวว่า “คิดว่าความสามารถของผู้หญิงบางคนก็ไม่แพ้ผู้ชาย จะต่างกันก็แต่ความเป็นชายและหญิงเท่านั้น โดยทั่วไปเห็นว่าผู้หญิงเรียนเก่งกว่า ผลการทดสอบภาคปฏิบัติก็ดีกว่าผู้ชาย ซึ่งครูฝึกทุกคนสอน นศท. ชาย แบบไหน ก็จะสอน นศท. หญิง แบบนั้น แต่อาจมีการผ่อนปรนบ้างในบางข้อ” และครูฝึก นศท. หญิงชั้นปีที่ 5 ให้ความเห็นไว้ว่า “นศท. หญิงทุกคนมีความเก่งในตัว และเชื่อว่าผู้หญิงในสมัยนี้สามารถหียบปืนมาต่อสู้กับผู้ชายได้เต็มที่แล้ว แต่ผู้หญิงก็ยังเป็นผู้หญิง มีพลังกำลังไม่เท่ากับผู้ชาย อย่างไรก็ตาม นศท. หญิงทุกคนมีความตั้งใจจริงทั้งในเวลาฝึกและเวลาเรียน ขอมรับว่าเก่งมากๆ”

ครูฝึกเห็นว่าหน้าที่ นศท. หญิงได้มีโอกาสมาฝึกวิชาทหารถือเป็นโอกาสและเป็นประสบการณ์ที่ดีให้กับชีวิต ถือเป็นประสบการณ์แปลกใหม่ที่หาเรียนไม่ได้ในที่อื่นๆ เช่น การฝึก การยิงปืน หรือการเรียนแบบทหาร อย่างไรก็ตาม การที่ นศท. หญิงจะผ่านสิ่งต่างๆ จากการฝึกไปได้ก็ต้องมีความอดทนมากพอ อยากรู้เป็นทหารและรักในอาชีพทหารจริงๆ ซึ่งครูฝึกก็ให้ข้อมูลว่า ผู้ที่มาเรียนวิชาทหารส่วนใหญ่จะเป็นลูกทหาร ซึ่งครูฝึก นศท. หญิงชั้นปีที่ 2 ให้ข้อมูลในส่วนนี้ว่า “ผู้หญิงที่มาเรียนวิชาทหารส่วนใหญ่จะเป็นลูกทหาร ซึ่งเหมือนกับมีสายเลือดความเป็นทหารพร้อมอยู่แล้ว เด็กกลุ่มนี้อาจจะให้เห็นตัวอย่างจากพ่อแม่มา เลรูสึกชอบ และมีความคิดอยากเป็นทหารหญิงต่อไปในอนาคต” ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า อาชีพของบิดามารดามีผลต่อทัศนคติและค่านิยมของบุตรไม่น้อย และในงานวิจัยชิ้นนี้ก็สามารถเห็นได้ว่าอาชีพทหารของบิดาและหรือมารดามีอิทธิพลต่อการเข้าเรียนวิชาทหารของ นศท. หญิง เป็นสำคัญ

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาที่เรียนวิชาอาหารรักษาคนแดนนี้ เป็นงานวิจัยที่ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกัน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นส่วนขยายผลเพิ่มเติมจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นสำคัญๆ ลึก และชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามกับนักศึกษาวิชาอาหารหญิงในกรุงเทพมหานคร จำนวน 141 คน และหลังจากวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยก็ได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้นำนักศึกษาวิชาอาหารหญิง จำนวน 8 คน ถึงประเด็นหลักและประเด็นที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่พบจากการประมวลผลข้อมูลในบทที่ 4 รวมทั้งสัมภาษณ์ครูฝึกนักศึกษาวิชาอาหารหญิงชั้นปีละ 1 คน รวม 5 คน เพื่อทราบแนวคิดและมุมมองของบุคคลภายนอก แต่มีโอกาสดูได้ใกล้ชิดกับนักศึกษาวิชาอาหารหญิงมากที่สุดคนหนึ่ง ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น นศท. หญิงในการวิจัยมีทั้งหมด 141 คน มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 78 คน (ร้อยละ 55.3) และ 18 ปีขึ้นไป 63 คน (ร้อยละ 44.7) ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษามากที่สุด จำนวน 61 คน (ร้อยละ 43.2) รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา จำนวน 40 คน (ร้อยละ 28.4 เท่ากัน) หากจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างศึกษาวิชาอาหารรักษาคนแดนชั้นปีที่ 3 มากที่สุด จำนวน 49 คน (ร้อยละ 34.8) รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 จำนวน 34 คน (ร้อยละ 24.1) และชั้นปีที่ 1 จำนวน 29 คน (ร้อยละ 20.6) โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ 5 น้อยที่สุด จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.4) โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่เรียนแบบปรกติ (ปีที่ 1-3) จำนวน 105 คน (ร้อยละ 74.5) และกลุ่มที่เรียนระดับพิเศษ (ปีที่ 4-5) อีกจำนวน 36 คน (ร้อยละ 25.5) ทั้งนี้ นักศึกษาวิชาอาหารหญิงแทบทุกคน (จำนวน 132 คน หรือร้อยละ 93.6) มา

จากสถานศึกษาที่เป็นแบบสหศึกษา และที่เหลืออีก 9 คน (ร้อยละ 6.4) มาจากโรงเรียนแบบผู้หญิงล้วน

สำหรับข้อมูลทางครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-40,000 บาท มากที่สุด จำนวน 66 คน (ร้อยละ 46.8) รองลงมาคือ กลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้ เดือนระหว่าง 10,000-20,000 บาท โดยมีจำนวน 55 คน (ร้อยละ 39) และกลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือนมีน้อยที่สุดเพียง 4 คน (ร้อยละ 2.8) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีบิดาประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด (38 คน หรือร้อยละ 27) รองลงมา คือ ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 36 คน (ร้อยละ 25.5) และรับราชการทหารจำนวน 31 คน (ร้อยละ 22) ส่วนมารดาประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด จำนวน 32 คน (ร้อยละ 22.7) รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 31 คน (ร้อยละ 22) และอาชีพแม่บ้าน จำนวน 23 คน (ร้อยละ 16.3) ตามลำดับ

ในส่วนของพี่น้อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 57 คน (ร้อยละ 40.4) มีพี่น้อง 2 คน รองลงมามีพี่น้อง 3 คน (ร้อยละ 24.1) และมีพี่น้องมากกว่า 3 คน ร้อยละ 20.6 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 61 คน (ร้อยละ 43.3) มีพี่น้องที่เป็นชาย 1 คน รองลงมา จำนวน 49 คน (ร้อยละ 34.8) มีพี่น้องที่เป็นชาย 2 คนขึ้นไป และอีกจำนวน 31 คน (ร้อยละ 22) ไม่มีพี่น้องที่เป็นชายเลย สำหรับพี่น้องที่เป็นหญิง พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนกว่าครึ่ง (96 คน หรือร้อยละ 68.1) เป็นลูกผู้หญิงคนเดียว รองลงมาจำนวน 37 คน (ร้อยละ 26.2) มีพี่น้องเป็นหญิง 2 คน และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 8 คน (ร้อยละ 5.7) มีพี่น้องเป็นหญิง 3 คนขึ้นไป ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 63 คน (ร้อยละ 44.7) เป็นลูกคนโต รองลงมา จำนวน 42 คน (ร้อยละ 29.8) เป็นลูกคนกลาง และอีกจำนวน 36 คน (ร้อยละ 25.5) เป็นลูกคนเล็ก ส่วนของการมีญาติหรือคนใกล้ชิดเป็นทหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 103 คน (ร้อยละ 73) ไม่มีญาติหรือคนใกล้ชิดเป็นทหาร โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 38 คน (ร้อยละ 27) มีญาติ/คนใกล้ชิดเป็นทหาร

สำหรับบทบาทของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 107 คน (ร้อยละ 75.9) มีบทบาทในการช่วยงานบ้าน รองลงมาจำนวน 25 คน (ร้อยละ 17.7) ช่วยขายของ และอีกจำนวน 9 คน (ร้อยละ 6.4) ช่วยเลี้ยงคูน้อง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (132 คน หรือร้อยละ 93.6) ไม่มีบทบาทใดๆ ในสถานศึกษา และมีเพียง 9 คน (ร้อยละ 6.4) ที่มีบทบาทในสถานศึกษา และในการเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากที่สุด จำนวน 54 คน (ร้อยละ 38.3) รองลงมาจำนวน 29 คน (ร้อยละ 20.6) ชอบวิชาภาษาอังกฤษ และจำนวน 24 คน (ร้อยละ 17.0) ชอบวิชาคณิตศาสตร์

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นผู้นำกลุ่ม นศท. หญิง จำนวน 8 คน โดย 7 คน มีบิดาและหรือมารดาเป็นทหาร ส่วนอีก 1 คนไม่มีบิดาหรือมารดาเป็นทหาร แต่มีอา ซึ่งเป็นญาติสนิท เป็นทหาร โดยผู้นำ นศท. หญิงกลุ่มนี้มีทั้งที่เป็นลูกคนโต คนกลาง และคนเล็ก

2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของ นศท. หญิง

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

จากการสำรวจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนจากสื่อบุคคลมากที่สุด ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = .71) รองลงมาได้แก่ สื่อเฉพาะกิจ ($\bar{X} = 1.99$, S.D. = .89) และสื่อมวลชน ($\bar{X} = 1.73$, S.D. = .69) ตามลำดับ โดยสื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารมากที่สุด ได้แก่ ครู/อาจารย์ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 1.00) รองลงมาคือจากเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.38) และจากเพื่อนชาย ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 1.03) ตามลำดับ ในส่วนของสื่อเฉพาะกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนมากที่สุดจากป้ายประกาศ ($\bar{X} = 2.23$, S.D. = .98) และแผ่นปลิว ($\bar{X} = 1.74$, S.D. = 1.02) ส่วนสื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารมากที่สุด ได้แก่ วิทยุ ($\bar{X} = 1.86$, S.D. = .89) โทรทัศน์ ($\bar{X} = 1.85$, S.D. = .90) และหนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 1.65$, S.D. = .77) ตามลำดับ

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้นำนักศึกษาวิชาทหารหญิงระบุว่า สื่อที่คนได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารมากที่สุด คือ สื่อบุคคล ซึ่งได้แก่ ครูอาจารย์ที่โรงเรียน และเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน ซึ่งมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารได้อย่างกระจ่างชัดจนที่สุด สามารถซักถามข้อสงสัยต่างๆ ได้ทันที นอกจากนั้น บางคนก็ทราบข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารจากบอร์ดประกาศข่าวสาร และจากการพูดคุยกับเพื่อนๆ ส่วนสื่อประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะสื่อมวลชน ผู้นำ นศท. หญิงเปิดรับอยู่เป็นประจำ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร แต่ระบุว่าในสื่อมวลชนต่างๆ เหล่านี้ ไม่มีข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารเลย หากจะมีก็เพียงข่าวสารเกี่ยวกับการทหารเท่านั้น

3. ทัศนคติเชิงสตรีนิยมด้านการเรียนวิชาอาหารรักษาดินแดน

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับอาหารและการเรียนวิชาอาหารรักษาดินแดนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกในเกือบทุกประเด็น ยกเว้นในประเด็นที่ว่า การเรียนของ นศท. หญิงมีประโยชน์น้อยกว่าที่คิด ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 1.02) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในทางที่ไม่แน่ใจ สำหรับทัศนคติเชิงสตรีนิยม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในเชิงบวกกับประเด็น นศท. ชายควรให้เกียรติ นศท. หญิงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.61) รองลงมา ได้แก่ นุรุษและสตรีควรมีความเท่าเทียมกัน ในทางสังคม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.71) และการที่สตรีต้องพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.69)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้นำ นศท. หญิงต่างให้ความเห็นเชิงสตรีนิยมในการเรียนวิชาอาหารไว้หลายประเด็น โดยเห็นว่าการเรียนวิชาอาหารของสตรีเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ ทำทลายความสามารถ เพราะการเรียนหรือการฝึกอย่างทหารต้องมีความอดทนและเข้มแข็งพอสมควร และการเรียนวิชาอาหารก็เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้ชายยอมรับผู้หญิงมากขึ้น เพราะในความเป็นจริงผู้นำ นศท. หญิงต่างเห็นว่าผู้หญิงไม่ได้มีความสามารถยิ่งหย่อนไปกว่าผู้ชายเลย และในบางเรื่องผู้หญิงยังสามารถทำได้ดีกว่าผู้ชายอีกด้วย ทั้งนี้ สอดคล้องกับความเห็นของครูฝึกที่ระบุว่า การฝึก นศท. หญิงอาจต้องลดหย่อนผ่อนปรนบ้างในบางสิ่งบางอย่างในตอนเริ่มแรก เพราะผู้หญิงยังไม่คุ้นชินกับการฝึกหนักๆ แบบผู้ชาย แต่ก็ก็มีหลายสิ่งที่เห็นว่า นศท. หญิงสามารถทำได้ดีกว่าผู้ชาย เช่น ในการสอบ นศท. หญิงก็ได้คะแนนมากกว่า นศท. ชาย ทั้งในการสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติหรือภาคสนาม

4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางประชากรและการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเรียนวิชาอาหารกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ปัจจัยทางประชากรที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ได้แก่ อาชีพของบิดา ($\chi^2 = 41.064$, $p = 0.000$) อาชีพของมารดา ($\chi^2 = 39.312$, $p = 0.000$) และบทบาทความรับผิดชอบในบ้านของกลุ่มตัวอย่าง ($\chi^2 = 13.012$, $p = 0.011$) ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา ลักษณะสถานศึกษา ระดับชั้นปีที่ศึกษาวิชาอาหารรักษาดินแดน รายได้ของครอบครัวต่อเดือน การมีญาติ/คนใกล้

ซิดเป็นทหาร และการมีบทบาทในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนของการเปิดรับสื่อของ นศท. หญิง พบว่า การรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนจากสื่อบุคคลมีสหสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ($r = 0.434$, $p < 0.001$) แต่สื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจไม่มีสหสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนจากสื่อบุคคลประเภทต่างๆ กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การรับข่าวสารฯ จากเพื่อนหญิง เพื่อนชาย ครู/อาจารย์ที่โรงเรียน และจากเจ้าหน้าที่กรมการรักษาดินแดนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าสหสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ($p < 0.001$) แต่พบว่า การรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของกลุ่มตัวอย่างจากญาติสนิทมีสหสัมพันธ์ในเชิงลบกับทัศนคติเชิงสตรีนิยม ($r = -0.199$, $p = 0.018$) ส่วนการทดสอบสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารฯ ทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ กับทัศนคติเชิงสตรีนิยม พบว่า การรับข่าวสารทางนิตยสารมีสหสัมพันธ์ในทางลบกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมของกลุ่มตัวอย่าง ($r = -0.204$, $p = 0.015$) แต่ไม่มีสหสัมพันธ์กับการรับข่าวสารจากโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ในขณะที่การเปิดรับสื่อเฉพาะกิจ อันได้แก่ ป้ายประกาศและใบปลิว ก็ไม่มีสหสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมเช่นเดียวกัน

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำ นศท. หญิงเกี่ยวกับกระบวนการจัดเกล้าทางสังคม พบว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อบุคคลมากที่สุด โดยที่ นศท. หญิง ที่สัมภาษณ์เกือบทุกคนล้วนมีบิดาและ/หรือมารดารับราชการทหาร โดยมีทั้งทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ ส่วนคนที่บิดามารดาไม่ได้รับราชการทหาร ก็มีอาชีพเป็นญาติสนิทเป็นทหาร ซึ่งการเกิดมาในครอบครัวทหารทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกคุ้นเคยและมีความผูกพันกับทหาร ทั้งในแง่ของสถาบัน เครื่องแบบ บทบาทหน้าที่ และเป้าหมายในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง โดยที่กลุ่มตัวอย่างต่างต้องการจะได้คะแนนพิเศษจากการเรียนวิชาทหารเพื่อจะสอบเข้าเรียนต่อพยาบาลต่อไป ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับบทบาทในบ้านนั้น กลุ่มตัวอย่างระบุว่าตนต้องช่วยงานที่บ้าน มีหน้าที่ที่ทางบ้านมอบหมายให้เป็นหน้าที่เฉพาะ เช่น การช่วยทำงานบ้าน ช่วยดูแลน้อง คู่แสบบุคคลอื่นๆ ในบ้าน ซึ่งการที่ได้มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในบ้านนี้เองที่ทำให้พวกเขาารู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นลูกผู้หญิง

ในส่วนของการเปิดรับสื่อของผู้นำ นศท. หญิง พบว่า ผู้นำ นศท. หญิงเปิดรับสื่อต่างๆ เป็นประจำ โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ โดยที่ นศท. หญิงทุกคนชอบเปิดรับข่าวต่างๆ ทุกวัน ทำให้ได้รับรู้ข่าวสารต่างๆ ในสังคม ทั้งนี้ นศท. หญิงบางคนก็ระบุว่าชอบเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับทหารมากเป็นพิเศษ บางคนชอบดูภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทหาร หากแต่สื่อมวลชนต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารเลย และสำหรับนิตยสาร นศท. หญิงไม่ได้เปิดรับบ่อยเหมือนสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ แต่บอกว่าเป็นนิตยสารมุ่งเน้นเสนอในเรื่องของความสวยความงาม และความทันสมัยเป็นสำคัญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ตรงข้ามกับความเป็นทหาร คือ ความเข้มแข็ง อดทน บุก ลุย ทั้งนี้ ภาพความสวยงามของผู้หญิงที่ปรากฏในนิตยสารจะเป็นภาพที่ขัดแย้งกับภาพความเป็นทหารที่ต้องเข้มแข็ง อดทน

สำหรับสื่อบุคคลนั้น ผู้นำ นศท. หญิงทุกคนระบุว่า เป็นช่องทางสำคัญที่สุดที่พวกเขาได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหาร โดยที่สื่อบุคคล อันได้แก่ พ่อ แม่ ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน และเพื่อน ต่างให้ข้อมูลในทางบวกในการเข้าเรียนวิชาทหาร ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีกับการเรียนวิชาทหารของผู้หญิง อย่างไรก็ตาม ในส่วนของญาติพี่น้อง กลุ่มตัวอย่างบางคนระบุว่า ญาติพี่น้องบางคนไม่ค่อยสนับสนุนให้เรียนวิชาทหาร เพราะเป็นผู้หญิง และเป็นห่วงว่าการเข้าเรียนวิชาทหารอาจทำให้ต้องลำบาก จึงทำให้การรับข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารจากญาติพี่น้องทำให้เกิดความรู้สึกไม่ค่อยดีต่อการเรียนวิชาทหารนั่นเอง

5. ปัจจัยที่มีส่วนทำให้นักศึกษาวิชาทหารหญิงตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหาร

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนทำให้นักศึกษาตัวอย่างตัดสินใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนเป็นปัจจัยเชิงสตรีนิชม ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.09) เป็นสำคัญ รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .97) ปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .83) และปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 1.02) ตามลำดับ ทั้งนี้ ในส่วนของปัจจัยในเชิงสตรีนิชม พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เห็นว่าคนมีความเข้มแข็ง อดทน และปกป้องตนเองได้ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.96) ต้องการทัดเทียมบุรุษ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.14) และต้องการฝึกเข้ยนักศึกษาทหารชาย ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 1.17) ตามลำดับ สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับตนเอง พบว่า เหตุผลสำคัญที่มีส่วนให้นักศึกษาตัวอย่างตัดสินใจเรียนวิชาทหาร ได้แก่ การต้องการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.72) การต้องการได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.75) และเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.90) เป็นสำคัญ ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนให้นักศึกษาตัวอย่างตัดสินใจ

เรียนวิชาทหารมากที่สุด ได้แก่ การต้องการแต่งเครื่องแบบทหาร ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.14) และการมีความศรัทธาในสถาบันทหาร ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.86) และในส่วนของปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน พบว่า เหตุผลหลักคือ การที่กลุ่มตัวอย่างต้องการเพื่อนจากต่างสถาบัน ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.12) รองลงมาได้แก่ การต้องการเรียนตามเพื่อน ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 1.30) และการต้องการใกล้ชิดกับเพื่อนชาย ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 1.22) ตามลำดับ

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ปัจจัยที่มีส่วนให้กลุ่มผู้นำ นศท. หญิงอยากเรียนวิชาทหารจากการสัมภาษณ์ก็พบว่ามีหลายๆ ปัจจัยประกอบกัน แต่อย่างไรก็ดี อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยที่เกี่ยวกับตนเองก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะผู้นำ นศท. หญิงต่างระบุว่าที่เข้าเรียน เพราะต้องการที่จะได้คะแนนพิเศษ เพื่อจะเอาไปสมัครเข้าเรียนต่อพยาบาล ต้องการเรียนรู้และหาประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับชีวิต ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถาบันก็มีส่วน เพราะผู้นำ นศท. หญิงต้องการใส่เครื่องแบบทหารให้ดูดี สง่า เห็นว่าการเป็นทหารมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ได้มีส่วนร่วมในการปกป้องประเทศชาติ แม้จะเป็นทางอ้อมก็ตาม สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับสตรีนิยม ผู้นำ นศท. หญิงต้องการที่จะแสดงบทบาทอย่างที่ผู้ชายทำบ้าง โดยการก้าวเข้ามาเข้าไปในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ของผู้ชาย ต้องการแสดงบทบาทความเป็นผู้นำ แสดงความรู้ความสามารถว่าตนมิได้ด้อยไปกว่าผู้ชายเลย และในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวกับเพื่อน พบว่า ผู้นำ นศท. หญิงต่างก็ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนเช่นกัน เช่น การเห็นเพื่อนเรียนเตรียมทหารแล้วอยากเรียนบ้าง รวมไปถึงการพูดคุยชักชวนในกลุ่มเพื่อนให้มาเรียนด้วยกัน เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาหญิงที่เรียนวิชาทหารรักษาคินแดน" ทำให้ได้ทราบถึงปัจจัยทางการสื่อสารของนักศึกษาวิชาทหารหญิงจากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารทางสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจประเภทต่างๆ รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าเรียนวิชาทหาร ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่ทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในลำดับต่อไป โดยที่ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ปัจจัยทางสังคม อันได้แก่ กระบวนการขัดเกลาจากครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนๆ รอบข้างจะเป็นสิ่งที่หล่อหลอมและก่อกำเนิดค่านิยมและทัศนคติของบุคคลในเรื่องต่างๆ รวมถึงเรื่องของสตรีนิยมด้วย และค่านิยมหรือทัศนคติส่วนบุคคลนี้เองที่จะเป็นสิ่งที่กลั่นกรองและคัดเลือกข้อมูลข่าวสารเข้ามาสู่กระบวนการรับรู้และเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของบุคคล ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงปัจจัยหรือประเด็นต่างๆ จากการศึกษาดังต่อไปนี้

ปัจจัยทางการสื่อสารในการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน

การสื่อสารข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารเป็นการสื่อสารเฉพาะเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมโดยรวม จึงเห็นได้ว่า ในช่องทางทางการสื่อสารข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารรักษาคินแดนทางสื่อมวลชนมีน้อยมาก ดังที่ผลจากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า นักศึกษาวิชาทหารหญิงได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารจากช่องทางของสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือสื่อเฉพาะกิจ และสื่อมวลชนในลำดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำนักศึกษาวิชาทหารหญิงที่ทุกคนระบุว่าได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารจากสื่อบุคคลมากที่สุด โดยสื่อบุคคลเหล่านี้ ได้แก่ ครูอาจารย์ที่โรงเรียน เจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาคินแดน เพื่อนชายและเพื่อนหญิงเป็นสำคัญ โดยกลุ่มบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารโดยตรง โดยนักศึกษาวิชาทหารหญิงให้ความเห็นว่า การรับทราบข้อมูลจากครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาคินแดนทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนที่สุด สามารถซักถามได้ทันทีที่มีข้อสงสัย ซึ่งตามแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคลก็ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นการสื่อสารที่ให้ความมั่นใจกันได้มากกว่า มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน รวดเร็ว และตรวจสอบได้ ดีกว่าการสื่อสารประเภทอื่นๆ

ทั้งนี้ พอล ลาซาลเฟลด์ และเฮอริเบิร์ต แมนเซล (Paul Alzarsfeld & Herbert Manzel, 1963: 47) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของการสื่อสารระหว่างบุคคลไว้ว่า 1) เป็นการพูดคุยแบบเป็นกันเองและส่วนตัว ทำให้ผู้พูดและผู้ฟังเกิดความเป็นกันเอง และทำให้ผู้ฟังยอมรับความคิดเห็นของผู้พูดง่ายขึ้น 2) เป็นการสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน (Face-to-Face Communication) ทำให้ผู้พูดสามารถคัดแปลงเรื่องราวต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังได้ 3) เป็นการสื่อสารที่ส่งผลให้เห็นได้ทันที มีประโยชน์มากในกรณีที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนี้ แคทซ์ และ ลาซาร์สเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1995: 27) ให้ความเห็นว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล มีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด ฉะนั้นสื่อบุคคลจึงมีความสำคัญมากกว่าสื่อมวลชนในชั้นจิตใจ ส่วนสื่อมวลชนจะมีความสำคัญกว่าในชั้นของการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และอาจมีผลบ้างในการสร้างทัศนคติในเรื่องที่บุคคลยังไม่เคยรับรู้มาก่อน ทั้งนี้ สัมพันธ์กับผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารการเรียนวิชาทหารจากสื่อบุคคลกับทัศนคติเชิงสตรีนิชมของนักศึกษาวิชาทหารหญิง

อย่างไรก็ตาม ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น นักศึกษาวิชาทหารหญิงต่างระบุว่าแทบจะไม่ได้รับข่าวสารในส่วนนี้จากสื่อมวลชนเลย แต่ข่าวสารที่รับจากสื่อมวลชนจะเป็นข่าวสารในด้านอื่นๆ ของทหาร ซึ่งนักศึกษาวิชาทหารหญิงบางคนก็ชอบเปิดรับข่าวสารประเภทนี้ หรือแม้บางคนที่ไม่ระบุนอย่างชัดเจนในเรื่องนี้ ก็ให้ข้อมูลว่าชอบเปิดรับข่าวสารบันเทิงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทหาร ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ ซึ่งในทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการในการเลือกรับข่าวสาร (Selectivity Process) ก็ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า คนเราจะเลือกรับข่าวสารจากความสนใจและความต้องการ (Selective Attention)

นอกจากนี้ ผลจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิชาทหารจากญาติพี่น้องและนิศสาร พบว่า มีสหสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติเชิงสตรีนิยมนั้น อาจเป็นเพราะว่าข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ 2 ช่องทางนี้สวนทางหรือแตกต่างกับทัศนคติหรือความเชื่อเดิมของนักศึกษาวิชาทหารหญิงนั่นเอง ดังที่ Wilber Schramm (1973) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้รับข่าวสารก็มักจะแสวงหาสิ่งที่สอดคล้อง และสนับสนุนการรับรู้ประโยชน์ตลอดจนความเชื่อดั้งเดิมของตน ทั้งนี้ประสบการณ์ปรัชญา และหลักการดำเนินชีวิตก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้รับสารด้วย และโดยที่ความแตกต่างของผู้รับสารก็เป็นปัจจัยที่กำหนดการเปิดรับข่าวสารนั้น โดยจากการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหารหญิงให้ข้อมูลว่า มีญาติบางคนไม่สนับสนุนให้เรียน เพราะเป็นห่วง กลัวความไม่ปลอดภัย และความไม่เหมาะสมของการที่ผู้หญิงต้องไปฝึกอย่างผู้ชาย จึงทำให้นักศึกษาวิชาทหารหญิงได้รับข้อมูลในทางลบในการเรียนวิชาทหารจากญาติ ซึ่งสวนทางกับความเชื่อและทัศนคติเดิมของกลุ่มตัวอย่างอย่างสิ้นเชิง

อาจกล่าวโดยสรุปสำหรับปัจจัยทางการสื่อสารได้ว่า การนำเสนอข่าวสารผ่านทางสื่อบุคคลจะเพิ่มประสิทธิภาพได้ เมื่อมีการให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้รับสารดังต่อไปนี้ไปด้วย (ตรีรัตน์ เวชพาณิชย์, 2530)

1. จะต้องมี การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ให้และผู้รับการสนับสนุน
2. ลักษณะการติดต่อสัมพันธ์นั้น จะต้องประกอบด้วย
 - 2.1 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะทำให้ผู้รับเชื่อว่ามีคนเอาใจใส่ มีความรัก ความหวังดีในคนอย่างจริงใจ
 - 2.2 ข้อมูลข่าวสารนั้น เป็นข่าวสารที่มีลักษณะทำให้ผู้รับรู้สึกว่าคุณค่าและเป็นที่ยอมรับในสังคม

2.3 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ทำให้ผู้รับเชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีประโยชน์แก่สังคม

3. ปัจจัยนำเข้าของการสนับสนุนทางสังคมอาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข่าวสารวัตถุ สิ่งของ หรือทางด้านจิตใจ

4. จะต้องช่วยให้ผู้รับได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

แรงสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้บุคคลหรือผู้รับสารปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ส่งสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัวและแหล่งอื่นๆ เช่น เพื่อนสนิท เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน

การตัดสินใจเรียนวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารหญิงมีปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบหลายๆ ด้านด้วยกัน โดยที่ผลจากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพระบุตรงกันว่า ปัจจัยเชิงสตรีนิยมมีส่วนให้ตัดสินใจเรียนวิชาทหารมากที่สุด กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิงต่างระบุว่าต้องการให้เห็นว่าตนมีความเข้มแข็ง อดทน ปกป้องตนเองได้ ต้องการทัดเทียมบุรุษ ต้องการแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงก็สามารถทำทุกสิ่งได้เหมือนกับผู้ชาย สามารถเป็นผู้นำผู้ชายได้ และต้องการให้สังคมยอมรับในความสามารถของผู้หญิง ซึ่งในส่วนของ ครูฝึก นศท. หญิง ก็ให้ความเห็นว่ามีหลายสิ่งทั้ง นศท. หญิง สามารถทำได้ดีกว่า นศท. ชาย ซึ่งคู่ได้จากผลในการสอบ เป็นต้น

สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับตนเองเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเรียนมากในลำดับต้นๆ เช่นกัน โดยผลจากเชิงปริมาณ ระบุชัดเจนว่า นักศึกษาวิชาทหารหญิงสมัครเข้าเรียน เพราะต้องการพัฒนาตนเอง ต้องการได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ต้องการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ซึ่งเห็นได้ว่าปัจจัยย่อยเหล่านี้เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง ส่วนปัจจัยย่อยเกี่ยวกับตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นจะอยู่ในลำดับหลัง ในขณะที่ผู้นำนักศึกษาวิชาทหารหญิงทุกคนก็ให้ข้อมูลว่า เหตุผลหลักประการหนึ่งที่ตัดสินใจมาเรียนวิชาทหาร เพราะจะได้ไปเพิ่มคะแนนในการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาในสังกัดทหาร เช่น พยาบาล ได้ต่อไป ซึ่งปัจจัยนี้ก็นับเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตนเองอย่างชัดเจนเช่นกัน ซึ่งหากพิจารณาตามทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow (1968) ก็จะเห็นได้ว่าความต้องการที่จะประสบความสำเร็จตามความนึกคิดของตนเอง (Self-Actualization) ก็เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยนับเป็นความต้องการในระดับสูงสุดอันพึงมีของมนุษย์ทุกคน

สำหรับปัจจัยที่มีส่วนให้นักศึกษาวิชาทหารหญิงตัดสินใจเรียนวิชาทหารในลำดับรองลงมาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสถาบัน ซึ่งในที่นี้ก็หมายถึงสถาบันทหารนั่นเอง ในประการนี้สามารถสะท้อนให้เห็นได้ถึงความรู้สึกที่นักศึกษาวิชาทหารหญิงมีต่อสถาบันทหารว่าเป็นสถาบันที่ทรงเกียรติภูมิ และต้องการจะเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นสถาบันอันนี้ โดยปัจจัยย่อยที่เกี่ยวเนื่องกับด้านสถาบัน ได้แก่ การที่นักศึกษาวิชาทหารหญิงต้องการแต่งเครื่องแบบทหาร ซึ่งระบุว่า ทำให้ดูดีและสง่า ปัจจัยย่อยอื่นคือ การมีความศรัทธาในสถาบันทหาร และยิ่งไปกว่านั้นอาจจะเป็นความรู้สึกคุ้นเคยและผูกพันกับสถาบันทหารก็เป็นได้ เพราะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นบุคคลในครอบครัวทหาร โดยอาจมีบิดา มารดา และหรือญาติพี่น้องรับราชการทหาร จึงเป็นผลให้เกิดความผูกพัน และเป็นแรงจูงใจสำคัญให้เข้าเรียนวิชาทหาร โดยในส่วนนี้ ผลจากการทดสอบทางสถิติก็ยืนยันอย่างชัดเจนว่า อาชีพของบิดาและมารดา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหารและการเรียนวิชาทหารของกลุ่มตัวอย่าง

นอกจากนี้ในส่วนที่เป็นปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน พบว่า เป็นปัจจัยที่มีส่วนให้นักศึกษาวิชาทหารหญิงตัดสินใจในลำดับหลัง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า การได้เข้ามาเรียนวิชาทหารทำให้มีโอกาสพบปะ และรู้จักเพื่อนจากต่างสถาบันมากขึ้น นักศึกษาวิชาทหารหญิงจึงไม่จำเป็นต้องยึดติดกับเพื่อนกลุ่มเดิมที่โรงเรียน/วิทยาลัยมากนักก็เป็นได้

ทัศนคติเชิงสตรีนิยม

ทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในทุกๆ มิติที่ศึกษา ทั้งในการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการมองความเป็นสตรีนิยมโดยเทียบอิงกับความเป็นชาย ทั้งนี้ ประเด็นหลักที่นักศึกษาวิชาทหารหญิงกล่าวถึง คือ เรื่องของสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างเพศ การยอมรับและให้เกียรติผู้หญิง อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นเพราะนักศึกษาวิชาทหารหญิงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ประสบกับตนเองว่าโดนผู้ชายกลั่นแกล้ง หรือได้รับความไม่เป็นธรรมในทางเพศ หากแต่ทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิง เป็นทัศนคติที่ถูกปลูกฝังมากับสังคมเป็นเวลานานแล้ว และนักศึกษาวิชาทหารหญิงได้รับสืบทอดทัศนคติเหล่านี้ผ่านทางครอบครัว เลี้ยงดูของครอบครัว สิ่งแวดล้อม และการถ่ายทอดผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ เป็นสำคัญ ดังที่นันทา วีรวิทชากุล (2544) ได้จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการเกิดอัตลักษณ์เป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านระบบเศรษฐกิจและโครงสร้างสังคม ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของครอบครัว อิทธิพลจากการใช้ชีวิตวัยเด็กในโรงเรียนและกลุ่มเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อต่างๆ ซึ่งปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวล้วนมีส่วนในการปลูกฝังและหล่อหลอมทัศนคติเชิงสตรีนิยมของผู้หญิงในสังคมอย่างฝังรากมาเป็น

เวลานาน เริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดกลาจากครอบครัว ซึ่งลูกมักจะได้รับการถ่ายทอดทัศนคติและอรรถลักษณะต่างๆ จากพ่อและแม่ ซึ่งต่างก็ได้รับการจัดกลาและปลูกฝังภาพความเป็นหญิงและความเป็นชายมาเรียบร้อยแล้ว ก็จะถ่ายทอดสู่ลูกผ่านทางกำรอบรมเลี้ยงดู การสั่งสอน และการประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ต่อไปสู่วัโรงเรียน ครูอาจารย์ซึ่งต่างก็ผ่านช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้ถึงบทบาททางเพศมาแล้ว ก็จะถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้สู่นักเรียน ทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือโดยที่ตั้งใจหรือไม่ก็ตาม

นอกจากนี้ ในส่วนของสื่อต่างๆ จะเห็นได้ว่าสื่อที่เกี่ยวข้องกับเด็กตั้งแต่ยังเยาว์ อาทิ นิทานเด็ก หนังสือการ์ตูน รวมทั้งสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ต่างก็มีส่วนในการหล่อหลอมทัศนคติเชิงสตรีนิยมให้แก่ผู้คนอย่างมีนัยสำคัญทั้งสิ้น ทั้งนี้โดยการถ่ายทอดภาพความเป็นหญิง ภาพความเป็นชายตามแบบฉบับ เป็นภาพถ่ายตัวของแต่ละเพศ ที่ให้เพศชายเป็นเพศที่เข้มแข็ง เป็นผู้นำ มีอำนาจ ฯลฯ และเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ และถูกกระทำ และท้ายที่สุดของการรับรู้และการจัดกลาจากกระบวนการต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมา บุคคลก็จะพัฒนาอรรถลักษณะทางเพศของตนเองขึ้นมา โดยดูภาพจากตัวแบบ (Model) และสะท้อนให้เห็นดังเช่นทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในการวิจัยชิ้นนี้เป็นต้น ที่ยังเห็นได้ชัดเจนถึงภาพความเป็นหญิงและความเป็นชายที่เป็นภาพถ่ายตัวตามแบบฉบับของสังคม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยเห็นได้ว่าสื่อบุคคล โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดนและครูอาจารย์ เป็นผู้ที่มีบทบาทในการให้ข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารมากที่สุด จึงควรมีการให้ข้อมูลแก่บุคคลกลุ่มนี้อย่างถูกต้อง และตรงกัน เพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้ที่สนใจจะเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน ได้ถูกต้อง ตรงกันต่อไป

2. นอกจากสื่อบุคคลแล้ว สื่อที่สามารถมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารได้มากอีกสื่อ คือ สื่อเฉพาะกิจ จึงน่าจะมีการตีพิมพ์ประกาศ หรือแจกเอกสารแผ่นพับไปปลิว เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารแก่นักเรียน นักศึกษาผู้สนใจในวงกว้างขึ้น

3. จากการศึกษาจะเห็นว่า นศท. หญิง ซึ่งได้เข้าไปในพื้นที่ของผู้ชาย ยังมีทัศนคติเชิงสตรีนิยมแบบเดิมเกี่ยวกับผู้หญิงอยู่ สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการจัดกลาทางสังคม และการกำหนดบทบาทของผู้หญิงในสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติของผู้หญิงมาก จึงน่าจะมีการศึกษาต่อไปว่าการกำหนดบทบาทของผู้หญิง มีผลต่อทัศนคติสตรีนิยมในแง่อื่นๆ ด้วยหรือไม่ อย่างไร โดยอาจศึกษาในเรื่องของพื้นที่ ลักษณะของพื้นที่ ความขัดแย้งของวิชาชีพ ว่ามีผลต่อทัศนคติเชิงสตรีนิยมหรือไม่

4. การวิจัยครั้งต่อไปควรจะเน้นเรื่องการสื่อสารให้มากขึ้น เช่นในการวิจัยครั้งนี้พบว่าสื่อบุคคลมีความสำคัญ หรือมีบทบาทมากที่สุด จึงอาจจะศึกษาต่อไปถึงสภาพแวดล้อมของการสื่อสารในการถ่ายทอดข้อมูล รวมทั้งลักษณะและสภาพแวดล้อมของการสื่อสารที่จะมีผลต่อทัศนคติเชิงสตรีนิยม

๕

บรรณานุกรม

๖

๗

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- การรักษาดินแดน, กรม. ประมวลระเบียบกรมการรักษาดินแดน. อรุณการพิมพ์, 2528.
- การรักษาดินแดน, กรม. ระเบียบกรมการรักษาดินแดนว่าด้วยการเปิด – ปิด สถานศึกษา
 วิชาทหาร, 2538.
- กาญจนา แก้วเทพ. ผู้หญิง/ผู้ชายที่บ้าน/ที่สาธารณะ สตรีศึกษา 2 ผู้หญิงกับประเด็นต่างๆ.
 คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
 กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, 2544.
- กาญจนา แก้วเทพ. อิตถีศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจนเคอร์เพรส, 2535.
- กลาโหม, กระทรวง. ระเบียบและหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร สำหรับนักศึกษาวิชาทหารหญิงชั้น
 ปีที่ 1-5, 2539.
- กรีซ สืบสนธิ. 2533. เข้าใจสื่อสาร เข้าใจตรงกันในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ขวัญเรือน กิติวัฒน์. พลศาสตร์ของการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิ-
 ราช, 2531.
- คณะทำงานวางแผนสตรีระยะยาว. รายงานการศึกษาเพื่อการจัดแผนพัฒนาสตรีระยะยาว
 2525 – 2529. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- โครงการสตรีศึกษาและเยาวชนศึกษา. สตรีศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย -
 ธรรมศาสตร์, 2541.
- จำเนียร โชติช่วง และคณะ. จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
 2516.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. ไทยศึกษากับอิตถีศาสตร์พินิจ. กรุงเทพมหานคร : 2543
- นันทา วีรวิชานุกุล. สตรีกับอัตลักษณ์. สตรีศึกษา 2 ผู้หญิงกับประเด็นต่างๆ. คณะกรรมการ
 ส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
 กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, 2544.
- ประนอม สโรชมาน. จิตวิทยาทั่วไป ฉบับที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย -
 ธรรมศาสตร์, 2524.

ปรมะ สตะเวทิน. การสื่อสารมวลชน กระบวนการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร :
 ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2539.

ปรมะ สตะเวทิน. 2526. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
 วิเชียร เกตุสิงห์. คู่มือวิจัยเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์,
 2537.

สภาร่างรัฐธรรมนูญ. (ร่าง)รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับประชาชน. สิงหาคม 2540.

สมร ทองดี. 2532. เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสารหน่วยที่ 5. เล่ม 1. นนทบุรี :
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมัย จิตหมวด. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รามคำแหง, 2520.

เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารงานนวัตกรม. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
 มหาวิทยาลัย, 2528

วิทยานิพนธ์

พรทิพย์ บุญนิพัทธ์. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการไปใช้สิทธิ์
 เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 17 พ.ย.2539 ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
 รามคำแหง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สหชัย ชวนชัยสิทธิ์. การศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึกวิชาทหาร. วิทยานิพนธ์
 วิทยาลัยกองทัพบก, 2536.

วารสาร

เสรี วงษ์มณฑา. จิตวิทยาในการสื่อสาร. วารสารศาสตร์ธรรมศาสตร์ ปีที่ 9,4 เมษายน -
 มิถุนายน, 2523.

สมศรี กันธมาลา. บทบาทของสตรีในการพัฒนาชุมชน. วารสารพัฒนาชุมชน. 3,10 : 22 - 27 :
 ตุลาคม 2539

ภาษาอังกฤษ

BOOK

- Abraham H. Maslow, **Toward a Psychology of Being**. (N.J.D.). Van Nostrand Company, Inc., 1968.
- Colin, Cherry, **On Human Communication : A Review, A survey and Criticism**. New York : Holt, Rhinehart and Winston, 1978.
- De Fleur, Melvin L. **Theories of Mass Communication**. New York: David McKay Company, 1976.
- Garrison, C. Kari and Magoon, Robert. **Education Psychology** Columbus. Ohio : Charles Merrill Publishing Co., 1972
- Greenberg, Brandley S. and Kumara, Hideya. National Sample Predictors Mass of **Media** . Journalism Quarterly Vol. 45, 1968.
- Havland and Janis and Kelly. **Communication and Persuasion**. New Haven, Conn: Yale University Press, 1953.
- John C. Merrill and Ralph L. Lowenstein. **Media Message and Men : New Perspective in Communication**. New York : David McKay Company Inc., 1971.
- Katz, Elihu and Lazarsfeld, Paul F. **Personal Influence : The Part Played by People in the Flow of Communication**. New York : The Free Press, A Division of Macmillan Publishing, 1955.
- Kippax Susan and Murray John P. **Using The Mass Media Need Gratification and Perceived Utility**. Communication Research, 1980.
- Klapper, Joseph T. **The Effects of Mass Communication**. New York : The Free Press, 1960.
- Lazarsfeld and Manzel. **Mass Media and Personal Influence**. In Wilbur Schramm (ed.). **The Science of Human Communication** New York : Basic, 1968.

- McCombs, M.E. and Becker, L.B. **Using Mass Communication Theory**. Englewood Cliffs :N.J. Princtice Hall, 1979.
- Munn, Norman L. **Psychology The Fundamental of Human Adjustment** 5th Edition. Boston : Houghton Mifflin Company, 1966.
- Myers, Michele Tolela and Myers, Gail E. 1982. **Managing by Communication : An Organizational Approach**. Tokyo, McGraw – Hill Kagakusha, Ltd.
- Paul F. Lazarsfeld and Herbert Manzed. 1963. **Mass Media and Personal Influence in the science of Human Communication**. Edited by Wilbur Schramm (New York Book.)
- Richard L. Heaver. 1984. **Understanding Interpersonal Communication**. Illinois : Scott, Foresman and Company. 3rd Edition
- Rogers, Everett M. **Communication Channels, Handbook of Communication**. Chicago : Rand McNelly, 1978.
- Schramm, Wilbure. **Channels and Audience in Handbook of Communication**. Chicago : Rand McNelly College Publishing Company, 1973.
- Whittaker, James O. **Introduction to Psychology**. Philadelphia and London : W.B. Saunders Company, 1970.
- Wiiio, O.A., Goldhaber, G.M., and Yates, M.P. 1980. **Organization Communication Research : Time For Reflection**. Edited by Dan Nimmo, Communication Yearbook 4. New Jersey : International Communication Association.
- Zimbardo. Philip and Ebbesen, Elbe B. **Influencing Attituded and Changing Behavior : A Basic Introduction to Relevant Methodology, Theory, and Application** Reading, Massachusetts : Addision - Wesley Publishing, 1970.

ด

พ

ภาคผนวก

ค

ภาคผนวก ก

ประวัติการศึกษาวิชาทหารหญิง

ปี 2528 สมัยพลเอก อาทิตย์ กำลังเอก เป็นผู้บัญชาการทหารบก ได้มอบนโยบายให้กองทัพกสนับสนุนเปิดโอกาสให้นักศึกษาหญิงสมัครเข้ารับการฝึกวิชาทหารได้ โดยสั่งให้กรมการรักษาดินแดนดำเนินการจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับการฝึกนักศึกษาหญิง เพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทสตรีให้มีสิทธิเสรีในการเลือกเรียน เลือกเป็น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้นักศึกษาหญิง ได้มีความรู้วิชาทหารเบื้องต้น แบบธรรมเนียมทหาร การบรรเทาสาธารณภัย การปฐมพยาบาล และเวชกรรมป้องกัน มีระเบียบวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ปลุกฝังนักศึกษาวิชาทหารให้มีความเชื่อมั่นในกองทัพ และมีความรู้ ความสามารถที่จะเข้ารับใช้ประเทศชาติ ในด้านการข่าวและอาสาสมัครสนับสนุนทางการช่วยรบ ในด้านการปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน ตลอดจนการบรรเทาสาธารณภัยได้เมื่อมีความจำเป็น
3. สร้างจิตสำนึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้มีอุดมการณ์ มีความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เทิดทูน และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
4. เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารมีขีดความสามารถ มีความพร้อมในการป้องกันประเทศ และมีส่วนร่วมในกิจกรรม การพัฒนาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นสื่อของกองทัพในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธา รวมทั้งให้ความร่วมมือกับสถาบันทหาร

6. เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหาร มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เพื่อการ
อยู่ร่วมในสังคมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งให้เป็นผู้มีวัฒนธรรมและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอัน
ดีงามของชาติ

7. เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหาร ได้รับความรู้ทั่วไป โดยสอดคล้องกับการพัฒนาไปสู่การ
สงครามในอนาคต

นักศึกษาหญิงที่สมัครเข้ารับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จะได้รับสิทธิระหว่างการฝึก และเมื่อ
สำเร็จการฝึกดังนี้

การแต่งเครื่องแบบ

บุคคลที่กรมการรักษาดินแดน หรือจังหวัดทหารบก มณฑลทหารบก ประกาศให้มีสภาพ
เป็นนักศึกษาวิชาทหาร หลังจากได้รับฝึกวิชาทหารไม่น้อยกว่า 16 ชั่วโมง มีสิทธิแต่งเครื่องแบบวิชา
ทหารได้ตาม พ.ร.บ.เครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร พ.ศ.2521

การเพิ่มคะแนนพิเศษ

นักศึกษาวิชาทหารหญิง เมื่อสำเร็จการฝึกวิชาทหารตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ขึ้นไปมีสิทธิในการ
เพิ่มคะแนนตามชั้น เมื่อสอบเข้าศึกษาต่อวิชาพยาบาล หรือสอบบรรจุเป็นข้าราชการกระทรวง
กลาโหม

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 เพิ่มให้ 3 ใน 100 คะแนน

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 2 เพิ่มให้ 4 ใน 100 คะแนน

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เพิ่มให้ 5 ใน 100 คะแนน

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เพิ่มให้ 6 ใน 100 คะแนน

สำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เพิ่มให้ 7 ใน 100 คะแนน

สิทธิในการขอแต่งตั้งยศ

นักศึกษาวิชาทหารหญิงที่สำเร็จการฝึกศึกษา จะได้รับการแต่งตั้งยศตามระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการฝึกศึกษาวิชาทหาร พ.ศ.2524 ตามหลักเกณฑ์การขอแต่งตั้งยศ ตามตารางที่ 39 ดังนี้

ตารางที่ ก.1 สิทธิการแต่งตั้งยศ

สำเร็จการฝึกวิชาทหาร	สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร/เทียบเท่า	รับราชการในกองประจำการครบกำหนด	แต่งตั้งยศเป็น
ชั้นปีที่ 1	- ม.6 หรือเทียบเท่า	ครบกำหนด	สิบตรี,จ่าตรี,จ่าอากาศตรี
ชั้นปีที่ 1	- วิชาชีพไม่น้อยกว่า 2 ปี	ครบกำหนด	สิบตรี,จ่าตรี,จ่าอากาศตรี
ชั้นปีที่ 2	- แต่ไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร	ครบกำหนด	สิบตรี,จ่าตรี,จ่าอากาศตรี
ชั้นปีที่ 1	- อนุปริญญาขึ้นไป	ครบกำหนด	สิบโท,จ่าโท,จ่าอากาศโท
ชั้นปีที่ 2	- ม.ปลายหรือเทียบเท่า	ครบกำหนด	สิบโท,จ่าโท,จ่าอากาศโท
ชั้นปีที่ 2	- วิชาชีพ2ปี ต่อจาก ม.3	ครบกำหนด	สิบโท,จ่าโท,จ่าอากาศโท
ชั้นปีที่ 3	- แต่ไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร		
ชั้นปีที่ 3	- ม.6 หรือเทียบเท่า	ปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมาย	สิบเอก,จ่าเอก,จ่าอากาศเอก
ชั้นปีที่ 3	- ปริญญา,อนุปริญญา	"	จ่าสิบตรี,พันจ่าตรี,พันจ่าอากาศตรี
ชั้นปีที่ 4	- ไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา,อนุปริญญา	"	จ่าสิบตรี,พันจ่าตรี,พันจ่าอากาศตรี
ชั้นปีที่ 4	- ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี	ปลดเป็นทหารกองหนุนตามกฎหมาย	จ่าสิบเอก,พันจ่าเอก,พันจ่าอากาศเอก
ชั้นปีที่ 5	- แต่ไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี	"	จ่าสิบเอก,พันจ่าเอก,พันจ่าอากาศเอก
ชั้นปีที่ 5	- สำเร็จการศึกษามีปริญญาตรี,อนุปริญญา หรือเทียบเท่าอนุปริญญา	"	ว่าที่ร้อยตรี,ว่าที่เรือตรี,ว่าที่เรืออากาศตรี

หลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารหญิง

การฝึกนักศึกษาวิชาทหารหญิง ตามระเบียบและหลักสูตรนี้เป็นการฝึกเยาวชนในลักษณะการฝึกวิชาทหารเบื้องต้น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการฝึกในระดับที่สูงขึ้น ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 5 ซึ่งประกอบด้วยวิชาการฝึกตามตาราง 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ก.2 หลักสูตรวิชาทหารหญิง

ลำดับ	เรื่อง	นศท.หญิง ชั้นปีที่									
		1		2		3		4		5	
		ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน
1	การฝึกเบื้องต้น	(36)	(60)	(20)	(60)	(12)	(20)	(12)	(20)	(12)	(20)
	1.1 การฝึกบุคคล ทำมือเปล่า	12	20	4	10	4	10	4	10	4	10
	1.2 การฝึกบุคคล ทำอาวุธ	16	30	12	40	8	10	8	10	8	10
	1.3 การฝึกแถวชุด วิชาทหารทั่วไป	8	10	4	10	-	-	-	-	-	-
2	2.1 แบบธรรมเนียมทหาร	(16)	(200)	(26)	(200)	(40)	(260)	(44)	(320)	(44)	(320)
	2.2 การกำลังพล สำรอง	2	60	2	20	2	20	2	20	2	20
	2.3 การข่าวเบื้องต้น	2	10	2	20	2	10	2	20	2	20
	2.4 การปฐมพยาบาลและเวชกรรม	2	10	2	10	4	20	4	20	4	20
	2.5 บรรเทาสาธารณภัย	4	80	12	100	16	120	16	120	16	120
		2	30	4	40	8	40	6	60	6	60

ตารางที่ ก.2 (ต่อ) หลักสูตรวิชาการหญิง

ลำดับ	เรื่อง	นศท.หญิง ชั้นปีที่									
		1		2		3		4		5	
		ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน
	2.6 การติดต่อสื่อสาร	2	10	2	10	-	-	-	-	-	-
	2.7 การอ่านแผนที่และ การใช้เข็มทิศ	-	-	2	10	2	20	4	30	4	30
	2.8 ครุฑหาร/ผู้นำ	-	-	-	-	2	10	4	20	4	20
	2.9 นิวเคลียร์,ชีวะเคมี	-	-	-	-	2	10	4	20	4	20
	2.10 ฝ่ายอำนวยการ วิชากิจการพลเรือน	-	-	-	-	-	-	2	10	2	10
3	3.1 ความมั่นคงของชาติ	(12)	(160)	(12)	(100)	(12)	(160)	(10)	(140)	(10)	(140)
	3.2 การประชาสัมพันธ์	4	60	4	60	4	60	4	60	4	60
	3.3 ประวัติศาสตร์ สงคราม	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20
	3.4 สาธารณประโยชน์ วิชาการสงครามพิเศษ	2	20	2	20	2	20	-	-	-	-
4	4										
5	5										
	5.1 คุณลักษณะและขีด ความสามารถอาวุธ	4	60	4	60	4	60	4	60	4	60
	5.1 คุณลักษณะและขีด ความสามารถอาวุธ	-	-	(2)	(20)	(6)	(50)	(5)	(60)	(6)	(60)
	5.2 พลย.11	(10)	(120)	(8)	(60)	(4)	(40)	(4)	(30)	(4)	(30)
	5.3 พลย.เอ็ม 16	2	40	2	20	-	-	-	-	-	-
	5.4 ปฟ.86										
6	6										
	6.1 ลักษณะการรบทั่วไป	8	80	6	40	2	20	2	10	2	10
	6.1 ลักษณะการรบทั่วไป	-	-	-	-	2	20	-	-	-	-
	6.1 ลักษณะการรบทั่วไป	-	-	-	-	-	-	2	20	2	20
	6.1 ลักษณะการรบทั่วไป	(4)	(60)	(8)	(100)	(6)	(50)	(4)	(30)	(4)	(30)
	6.1 ลักษณะการรบทั่วไป	2	30	2	30	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ก.2 (ต่อ) หลักสูตริวิชาทหารหญิง

ลำดับ	เรื่อง	นศท.หญิง ชั้นปีที่									
		1		2		3		4		5	
		ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน	ชม.	คะแนน
	6.2 บุคคลทำการรบในเวลา กลางวัน	2	30	2	20	2	20	-	-	-	-
	6.3 บุคคลทำการรบในเวลา กลางคืน	-	-	2	20	2	20	-	-	-	-
	6.4 การเดิน,การพักแรม และ การระวังป้องกัน	-	-	2	30	2	10	4	30	4	30
7	การฝึกยิงปืน	(4)	(50)	(4)	(50)	-	(50)	-	(50)	-	(50)
8	การฝึกภาคสนาม	120	(350)	(120)	(350)	(168)	(350)	(168)	(350)	(240)	(350)
9	คูงาน	-	-	-	-	-	-	-	-	(48)	-
	รวมทั้งสิ้น	200	1000	200	1000	248	1000	248	1000	368	1000

หมายเหตุ การฝึกยิงปืน 3, 4, 5 ทำการฝึกในภาคสนาม (คิด ชม.อยู่ในภาคสนาม)

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

เรื่อง : ปัจจัยทางการสื่อสารและทัศนคติเชิงสตรีนิยมของนักศึกษาหญิง
ที่เรียนวิชาทหารรักษาดินแดน

คำชี้แจง : แบบสอบถามชุดนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท
คณะนิเทศศาสตร์พัฒนาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มิได้นำไปใช้เพื่อประโยชน์อื่นใด
โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 5 ส่วน โปรดทำทุกส่วน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านและตอบคำถามในช่องว่าง
ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี
2. ท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับใด

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ อาชีวศึกษา
☐ อุดมศึกษา	☐ อื่นๆ
3. ท่านเป็นนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่.....
4. สถานศึกษาที่ท่านศึกษาอยู่มีลักษณะใด

☐ เรียนหญิงล้วน	☐ เรียนรวมหญิง-ชาย
--	---
5. รายได้ของครอบครัว (บิดา – มารดา) โดยประมาณ (ต่อเดือน)

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 10,000 บาท – 20,000 บาท
☐ 20,001 – 40,000 บาท	☐ มากกว่า 40,001 บาท
6. อาชีพของบิดา

☐ รับราชการทหาร	☐ รัฐวิสาหกิจ
☐ บริษัทเอกชน	☐ รับจ้าง
☐ ค้าขาย	☐ อื่นๆ
7. อาชีพของมารดา

☐ รับราชการทหาร	☐ รัฐวิสาหกิจ
☐ บริษัทเอกชน	☐ รับจ้าง
☐ ค้าขาย	☐ แม่บ้าน
☐ อื่นๆ	

8. จำนวนพี่-น้อง คน เป็นชาย.....คน เป็นหญิง.....คนท่านเป็นคนที่
9. ท่านมีญาติสนิทหรือบุคคลใกล้ชิดคนนอกเหนือจากบิดามารดาหรือราชการทหารหรือไม่
 มี ระบุ ไม่มี
10. ท่านมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้างในครอบครัว
 เลี้ยงดูน้อง ทำงานบ้าน
 ช่วยขายของ
11. ท่านมีบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษาหรือไม่ (เช่น เป็นประธานนักเรียน หรือ เป็นหัวหน้าห้อง)
 มี ระบุ ไม่มี
12. วิชาที่ท่านชอบเรียนมากที่สุด(เรียงลำดับความชอบและเขียนตัวเลขในช่อง)
- วิทยาศาสตร์
 - คณิตศาสตร์
 - พลศึกษา
 - สังคมศาสตร์
 - ภาษาอังกฤษ
 - ศิลปะ
 - อื่นๆ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางการสื่อสาร

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านและตอบคำถามในช่องว่าง

.....
 ท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนก่อนการเข้าเรียนจากสื่อ
 ต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด

สื่อ	ระดับการได้รับข่าวสาร				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
* สื่อบุคคล					
1	บิดา - มารดา				
2	พี่ - น้อง				
3	ญาติสนิท				
4	ครู - อาจารย์ที่โรงเรียน/วิทยาลัย				
5	เจ้าหน้าที่ของกรมการรักษาดินแดน				
6	เพื่อนชาย				
7	เพื่อนหญิง				
* สื่อเฉพาะกิจ					
8	ป้ายประกาศ				
9	แผ่นปลิว				
* สื่อมวลชน					
10	วิทยุ				
11	โทรทัศน์				
12	นิตยสาร				
13	หนังสือพิมพ์				

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีส่วนคัดลใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดน

ท่านคัดลใจเข้าเรียนวิชาทหารรักษาคินแดนด้วยเหตุผลต่อไปนี้มาก - น้อยเพียงใด

เหตุผล	ระดับของเหตุผล				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
* ปัจจัยเกี่ยวกับตนเอง					
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
* ปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน					
12					
13					
* ปัจจัยเชิงสตรีนิยม					
14					
* ปัจจัยเกี่ยวกับเพื่อน					
15					
16					
17					

ส่วนที่ 4 ทศนคติเชิงสตรีนิยมในเชิงสัมพันธ์กับทหาร และการเรียนวิชาทหาร
ท่านมีความคิดเห็นต่อกำกล่าวต่อไปนี้อย่างไร

ข้อความ		ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
		5	4	3	2	1
1	แต่งชุด รด. แล้วมีความรู้สึกโก้เก๋					
2	สตรีต้องมีบทบาทหลักในครอบครัว					
3	ครูฝึกไม่ควรเข้มงวด รด.หญิงมากเกินไป					
4	เพศหญิงไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน รด.					
5	บุรุษและสตรีควรมีความเท่าเทียมกันใน ทางสังคม					
6	คุณนี้หมดสมัยผู้หญิงอ่อนแอ					
7	นศท.หญิง ควรมีบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชานศท.ชายบ้าง					
8	สตรีควรก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศ					
9	ควรเลิกการฝึกที่เป็นอันตรายสำหรับผู้หญิง					
10	การเรียนของ นศท. หญิงมีประโยชน์น้อยกว่าที่คิด					
11	สตรีควรได้รับการยอมรับให้เป็นแม่ทัพได้					
12	สตรีต้องพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม					
13	นศท. ชายควรให้เกียรติ นศท.หญิง					
14	ผู้ชายได้รับการฝึกอย่างไร ผู้หญิงควรได้รับการฝึกอย่างนั้น					
15	ได้ใช้ความรู้จากการเรียน รด. ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ท่านคิดว่ากองทัพบกควรปรับปรุงเกี่ยวกับการสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิงอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

ท่านมีความคิดที่จะแนะนำผู้อื่น ให้มาสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารหญิง หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....
.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทุกข้อ

ประวัติผู้เขียน

- ยศ-ชื่อ-สกุล** นาวาตรีหญิง วิมลกานต์ แซ่มซ้อย
- วัน เดือน ปีเกิด** 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2508
- ประวัติการศึกษา** สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
จากโรงเรียนราชินี ปี พ.ศ.2522
สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
จากโรงเรียนราชินี ปี พ.ศ.2525
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ
วิชาเอกวารสารและการประชาสัมพันธ์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม
ปี พ.ศ.2529
- ประวัติการทำงาน** ปี พ.ศ. 2536-2538
ตำแหน่ง ประจําแผนกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กองส่งเสริม-
การวิจัยและพัฒนา สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม
ปี พ.ศ. 2539-2542
ตำแหน่ง นายทหารคนสนิท ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยและ-
พัฒนาการทหารกลาโหม
ปี พ.ศ. 2543-ปัจจุบัน
ตำแหน่ง ประจําแผนกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กองส่งเสริม-
การวิจัยและพัฒนา สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม